

Eğitim, insanı insan yapan ve insanı doğumundan
ölümüne kadar kuşatan bir süreçtir..

Her iktidar, güçlü bir aygıt olduğu için bu süreci
yönetmeye çalışmıştır. Bu işin mutfağındaydım; bu
kitapta, resmi ve özel okullarda 41 yıl çalışan biri
olarak zihnimin yandığı pek çok noktayı dile getirmek
istedim.. Çeşitli tarihlerde kaleme alınmış konuların
özünde yaratıcılığı savunurken mevcut eğitimi
sorgulamak istedim.

“Nasıl düşünceleri gerektiğini öğrenenler gelişirler
ve ileri giderler. Ne düşünmesi gerektiğini öğrenenler
ise yaşamı ve kendilerine öğretilenleri
sorgulayamazlar.”

“İlim, ilim bilmektir.
İlim kendin bilmektir
Sen kendin bilmez isen

BU NİCE OKUMAKTIR”

Y. Emre'ye selam olsun

BU NİCE OKUMAKTIR

ISBN: 978-625-00-2086-9

9 786250 020869

HÜSEYİN YAŞAR

HÜSEYİN YAŞAR

"İlim, ilim bilmektir.
İlim kendin bilmektir
Sen kendin bilmez isen

BU NİCE OKUMAKTIR"

Y. Emre'ye selam olsun

HÜSEYİN YAŞAR

İzmir - 2024

Bu Nice Okumaktır

Hüseyin Yaşar

Dizgi: Süreyya Turhan

ISBN: 978-625-00-2086-9

Baskı Tarihi: Mayıs 2024

Baskı: Bassaray Matbaası

Sanat Cad. No:1/2E Çamdibi-Bornova-İZMİR

Tel: (0232) 457 71 48

İletişim: Hüseyin Yaşar

Tel: (0536) 238 47 08

Önsöz

Bilmek yeterli değildir. Kişi bildiğini sorgulayabilmesi, sorgularken öğrendiğini yenileyip dönüştürebilmesidir.

Sorgulamasızlık, doğuştan getirdiğimiz doğal zenginliklerimizden biri olan “merakı” azaltan tehditler arasındadır. Sorgulamasızlığın diğer bir adı olan ezbercilik, zihinsel tecavüzün en büyük failidir. İnsanoğlu, zihinsel kapasitesini kullanamadığı zaman KÖTÜRÜMLEŞİR. Böyle iklimlerde ancak tek doğru vardır; böyle bir ortam ise tek tip insan yetiştirmeye çok elverişlidir. Farklılıklara karşı hoşgörü söz konusu değildir. “Ya seveya da terket” vardır. Bu anlayışta demokrasi sadece kitaplardadır; özgür düşünce, teknik ve toplumsal gelişmeden bahsedilemez.

Ülkemizdeki eğitimin kök sorunu ezberdir / sorgulamasızlıktır. Elinizdeki kitapta, ezber yanında, sorun, sorun çözme, sorgulama ve motivasyon gibi konular da ele alınmıştır. Bu noktalar, farklı başlıklar altındaki yazılarda tekraren değinilmiştir. Ama, her başlıkta farklı yönlerden bakılmaya çalışılmıştır.

Çok yaygın bir alışkanlığımız vardır: Sorunlar konuşulur, yazılır ve öylece bırakılır. Kitapta bu yaklaşımdan farklı olarak, sorunlar yanında onların çözümleri de gücümüz oranında sunulmaya çalışılmıştır: Bunlardan biri “Doğal ve Tarihi Ortamlarda Öğrenme”dir. Bu yaklaşım, öğrencinin duyu organlarına hitap eden uyarıcıların en yoğun olduğu yer, doğal ve tarihi ortam-

lardır, gerçeğine dayanır. Doğal ve tarihi çevredeki uyarıcılar, motivasyonu ve motivasyon da keşfetme isteğini artırmaktadır. Öğrencilerin keşif esnasında sorunlarla karşılaşması onlara çözüm araması, yani sorgulama yapması ise kaçınılmazdır.

Anlatılmaya çalışılan diğer bir yol da "Senaryo Yolu ile Öğrenme"dir. Bu yöntemde, öğrenilmesi gereken bilgiler bir senaryo metnine emdirilir. Konular, gerçek yaşamdan alınan bu kesit ekseninde, öğretmen ve öğrenci birlikteliği ile işlenir.

Kitabın ilerleyen sayfalarında, çocuğun gözünde nasıl bir öğretmen ve nasıl bir eğitim isteminin fotoğrafı çekilmeye çalışılmıştır.

Makaleler arasında, atmosferi değiştirmek amacıyla eğitim içerikli şiirlere yer verilmiştir.

Bugün, mevcut eğitimimiz, beklentilerimizi karşılanmış olsaydı, elinizde tuttuğunuz böyle amatör bir çalışmaya ihtiyaç olur muydu, diye düşünmemek elde değil.

Kitabın hazırlanmasında katkı koyan sevgili dostum Temel Bektur, Mustafa Özmen şahsında tüm Adabelen ailesine ve teyzem oğlu Süreyya Turhan'a müteşekkirim.

Yazır Köyü / Acıpayam 2024

Hüseyin Yaşar;

Denizli-Acıpayam-Yazır köyünde 1946'da doğdu. İlkokulu Yazır'da Ortaokulu Acıpayam'da, liseyi'de Denizli'de okudu.1968 de İst. Üniv. Ed. Fak. Coğrafya Bölümü'nü bitirdikten sonra öğretmenliğe başladı. M.E.B. Orta Öğrt. Gnl. Md. Şb Md. Olarak ve 5,5 yıl Almanya'da olmak üzere toplam 25 yıl çalıştı. Bu süre içinde 17 yer değiştirdi

Bornova Anadolu Lisesi'nden emekli oldu. Şimdi bağda-dağda ve bahçede çalışıyor, okuyor ve geziyor.

“Bu Nice Okumaktır”

Öğrenme, kişinin yaşamında davranış değişikliğinin sağlanmasıdır. Ancak, çeşitli başlıklar altında okuduğumuz dersler, bizde bu anlamda bir değişiklik sağlayamamıştır.

Örneğin; okullarımızda Fen Bilgisi ve Biyoloji dersleri okutulur yıllarca; vitaminler, proteinler ezberlenir / yutulur. Fakat, bir türlü dengeli beslenemeyiz.

Coğrafya ve çevre dersleri okutulur yıllarca; doğal denge ve doğa tahribi sular seller gibi ezberlenir. Fakat, muslukta sular boşa akıtılır, kalem-defter bitmeden atılır, ormanlar / kıyılar yapılaşır, ampuller boş yere yanar. Toprak, erozyonla ayağımızın altından kayar gider. “Et gibi topraklar” inşaata açılır, fay hatları üzerine kentler kurulur.

Resim ve Müzik dersleri okutulur yıllarca; önemli kişilerin hayatları, kavramlar ve tanımlar belleklere yerleştirilir. Fakat, giyimimize modacılar rehberlik eder, el kadar bahçe için peyzajcı çağırılır. Ulusal bayramlarda, dansöz giysileri içinde çocuklara göbek atılır.

Edebiyat-Türkçe dersleri okutulur yıllarca; kalıplar, san’atlar, ve bilmediğimiz dilde gazeller ezberlenir. Ancak, kitap okunmaz, eksiksiz bir dilekçe ve mektup yazılamaz. Şiirin duygu derinliğine inilemez, şiirin gücü fark edilemez.

Din ve Ahlak dersleri okutulur yıllarca; peygamberlerin yaşam öyküleri okutulur, dualar ezberlenir ve

ahlak kuralları öğretilir. Ancak, okulda kopyacılık ve sonraki yıllarında hayali ihracat, ihale yolu ile yapılan yolsuzluklar yaşamın bir gerçeği olur. Ahlaki kurallarımızı zorlayan davranışlar, yerleşik geleneklerimize uymayan yaşantılar TVlerde ilgi ve gıpta ile izlenir, giderek de kanıksanır.

Tarih dersleri okutulur yıllarca; savaşlar, tarihler, anlaşma koşulları, kahramanlıklar ve uygarlıklar anlatılır. Ancak başka kisvelerde "Celali Ayaklanmaları" çıkar, kök sorun aranmaksızın yine bildik önlemlerle bastırılır.

Dün fesin püskülleri sağda mı, yoksa solda mı olsun derken, bugün pantolon mu, yoksa etek mi, çorabın rengi nasıl olmalı, tartışmaları sürer gider. Bir bezden ibaret olan başörtüsünden medet umulur.

Vatandaşlık Bilgisi dersi okutulur yıllarca; insan hakları, görevlerimiz, insan haklarıyla ilgili kuruluşlar okutulur ve bu bilgilerden sınava girilir. Ancak, erkeklerimiz yine karılarını dövmeye devam eder. Yürütme'dekiler Avrupa İnsan Hakları kararlarına uymuyoruz, diyebilirler. Yetişkinimiz boynundaki kravatıyla birlikte kırmızı ışıkta geçer. Hız limiti aşılarak doyum-suz hazlara ulaşılır. Çağdaş görünümlü kadınlar balkondan halı silkelemeye devam eder.

Hukuk fakültelerinde hukuk dersleri okutulur; fakat mahkeme kararları defalarca çiğnenir, uygulanmaz, savsaklanır. Onca fakülteden "tık" çıkmaz. Eğitim ve sağlık alanında hukuk'a rastlamak tesadüflere bağlıdır. Çünkü yaşamı düzenleyen hukuk değil, siyasal ve eko-

nomik koşullardır. Adaletin gecikmesi sıradan olaylardandır...

Öyleyse bu "Nice Okumaktır". Bu "okumada" en çok etkilenen ve etkileyen ilk üç etkenin durumu aşağıda anlatılmaya çalışılmıştır. Yukarda anlatılanların büyük ölçüde böyle bir yapıdan kaynaklandığını düşünüyorum:

Öğrenci	Öğretmen	Yönetici
• Sorun çözme gereksinimi yoktur: Çünkü sorunların çözümünü hazır olarak alır.	• Müfredat memurudur.	• Üstlere itaat eder, alttan itaat ister
• Araştırmaz; çünkü onun yerine bir araştıran vardır.	• Yönetime katılamaz.	• Yönlendirmez; yönetir.
• Bilgileri sınavda geri iade etmek için hafızlar.	• Bilgi nakliyatçısıdır.	• Doğrulardan çok medyatik olanı seçer.
• Edilgendir.	• Dersin otuz beş dakikasını kendi konuşur.	• Sürekli odasında oturur.
• Çocuksu coşku ve sevinci yok edilmiştir.	• Dersi sürekli sınıfta yapar.	• Bürokratik ayrıntılarda boğulmuştur.
• Merak duygusu yok edilmiştir.	• 15-20 yıl önce-sini donanımıyla	• Otoritesi niteliğinden değil statüsün-

Giderek soru sormaktan vazgeçer	çalışır.	den kaynaklanır.
• Tepkisiz, sessiz ve siliktir.	• Daima uzmandır	• Alternatiflere kapalı; mevzuata bağlıdır.
	• Okumaya, araştırmaya gerek duymaz.: "zaten" bildiği şeylerdir.	• Eğitimde rehberlik değil yöneticilik yapar.
	• Yapılanları eleştirmez; sürekli onaylar.	

Yukarıda anlatılan yapının yarattığı sonuçlar, bir başka açıdan bakıldığında, karşımızda;

Eski uygulamalar ve dayatmalarda yaşlandırılmış, başka bir anlatımla coşkusu ve umutları köreltilmiş, kendi çizdiği yolu olmayan, onun yerine anne, baba ve öğretmen gibi düşünen ihtiyar bir genç yetiştirilmektedir.

*Böyle bir yapının sonunda, karşıda daima onay bekleyen, korkak ve pısmış bir insan profili vardır.

*Düşündükleriyle onay makamının farklı olması durumunda, iki tarafı "idare eden" ikiyüzlü "kişilik" durmaktadır.

*Zevkleri oturduğu masaya göre değişen, kaygan ve omurgasız bir tip vardır.

*Vıcdanı, salıncağın salınımı kadar geniş olduğu için her durumda iki ayak üstüne düşebilen bir "yetenek" emre amadedir.

*Yapısı kullanılmaya elverişli, ancak kullanılsa bile aşınmayan, soruşturma, sürgün, işkence ve işten atılmalara hiçbir zaman muhatap olmayacak kadar "uyumlu" bir enkaz oturmaktadır.

İyileşmenin / kurtuluşun birinci koşulu; öncelikle mevcut bu "okumadan" rahatsız olmaktır. Arkası kendiliğinden gelecektir.

Dostça Selamlar...

2001 Özel İzmir lisesi

Grup / Kubaşık / Proje Grupları / Küme Çalışmalar

Grup, yüz yüze etkileşim içinde, ortak amaç / amaçlar için bir arada bulunan, karşılıklı olarak saygı duyan, birbirine bağlı (bağımlı değil), iki veya daha fazla kişiden oluşan, birlikler olarak tanımlanabilir.

Ülkemizde, buna benzer ilk uygulama 1962 de başlatılmış, 1968 de de tam olarak yaygınlaştırılmıştır. Ancak, 1968 İlköğretim Programı zamanla tavsamış, yalnız 1.-5. sınıflar ile sınırlı kalmıştır.

Uygulama giderek yozlaşmış, her küme yalnız kendine verilen bilgilerle sınırlı kalması gibi bir yanı sıra düşülmüştür.

Grup çalışmaları beğenilme, statü kazanma, sevilme, saygı görme, birlikte yaşama ve duyumsama gibi ihtiyaçların eğitim alanında kullanılmasını amaçlamaktadır.

Grup içindeki öğrenci, kendini daha iyi tanıyabilir. Dikkat çekebilme, bazılarınca beğenilmek ve ön alabilmek için daha çok çalışır. Zamanla grup içinde olduğu gibi, gruplar arası yarışta da kendini gösterir. Yarış, araştırmayı ve çok çalışmayı gerektirir; öğrenmeyi kolaylaştırır. Ayrıca araştırma, tartışma, deneme ve yorumlama kendi sözcük ve sesleri ile olduğu için grup birlikteliği de gelişir. Birliktelik ruhu içinde daha kolay soru sorabilir, bilgi paylaşımı yapabilir ve birbirlerini eleştirebilirler. Karşıdakini katlanabilmeyi öğrenirler. Bunlar, ilerdeki demokratik yaşamın ilk provalarıdır.

Küme / grup çalışmalarının en önemli özelliklerinden biri, grup üyelerinin yüz yüze oturmalarıdır. İletişimi sağlıklı bir şekilde sürdürmenin yollarından biri de budur. Klasik oturma tipi, öncelikle insani değildir; sırtlarını dönmüş kişilerin iletişim ve bilgi alışverişinin yetersiz olması kaçınılmazdır.

Gruptaki öğrenci sayısı 2-6 kişi arasında değişir. Bu sayı belirlenirken öğrencilerin isteği dikkate alınmalıdır. Gruptaki öğrenci sayısı fazla olursa verim düşer. Etkinlik benzerliği (resim, müzik, spor..), cinsiyet, yaş, köylülük, kentlilik... grup kompozisyonunun oluşumunda önemlidir.

Grup öğrencileri, yerlerini dönerli bir şekilde değiştirebilmelidir. Başkan dahil, üyeler arasında konum farkı olmamalıdır. Öyle ki, başkanın sandalyesi bile diğerlerinden farklı olmamalıdır.

Oluşturulacak grup sözleşmesi yoruma imkân vermeyecek kadar açık olmalı; grubun amaçları, üye ve başkanın görevleri çok açık bir şekilde belirlenmelidir.

Grupta demokrasi olmazsa, üyeler giderek birbirlerine benzemeye başlarlar. Farklılıklar azalır, diğer gruplarla düşmanlık başlar. Bazı elamanların performansı azalır, hatta gruptan çekilebilir. Bu durumun başka nedeni de vardır; kırgınlık ve hazıra konma kolaylığı gibi. Çekinik yapıdaki öğrenci, dost bir gruba konulursa doğru olmaz; yeni oluşan gruba dahil edilmelidir. Ya da daha grup oluşturulurken bunlar belirlenmeli ve ona göre davranmalıdır.

Grup çalışmasını bilmeyen veya yararını inanmayan öğretmenler de dağılmaya yol açabilirler. Örneğin

“kendi kendinize araştırıp öğrenin” diyerek grupları kendi başlarına bırakırlar. Bu ilgisizlik, beraberinde öğrencinin ilgisizliğini getirmekte ve çalışmalarını yozlaştırmaktadır.

Grup çalışmaları yöntemi, öğrencinin öğrenmede etkin olduğu, yani bizzat öğrenme olayına katıldığı bir yöntemdir.

Özel Bornova Lisesi 2002

Okullarda proje çalışmaları

Ülkemizin ulusal eğitimden en büyük beklentisi, sorularını / sorunlarını çözebilen, girişimci ve özgüvenli kişilerin yetişmesidir.

Ancak bu beklenti, 1946'dan bu yana giderek karşılık bulamaz hale gelmiştir. Müfredatı oluşturan ölü konular, derslerin doğaya çıkmaksızın derslik denilen kutularda işlenmesi, müzik ve spor derslerinde fizik-matematik testi çözdürülmesi... Beklentileri boşa çıkaran etmenlerden bazılarıdır.

Proje çalışmaları böyle bir umutsuzluk içinde umut olmaktadır.

Proje, kısaca tasarım demektir. Çeşitli kaynaklardan yararlanmak suretiyle, bir konuya açıklık getirmek ve bir sorunu çözebilmek amacıyla yapılan çalışmalardır.

Okullarda, bir proje konusu üstlenen ekip, onu araştırır, karşılaştığı sorunları tanır, tanımlar onlara çözümler arar, ekip içinde tartışır, çevresine danışır, rapor hazırlar ve sunum yapar.

Bunları yaparken; birbirleriyle dayanışmaya girerler, aralarında dostluk gelişir, grup içi ve gruplar arası iletişim artar, aynı hedefe yöneldikleri için birlik ruhu doğar. Ulaştıkları sonuçlara katlanmayı öğrenirler. Grup içindeki eleştirilere katlanmaya alışır. Eleştiriler onları daha doğruya taşır.

Proje konuları öğrenciler tarafından seçilmelidir. Her öğrenci, seçilen konu bünyesinde kendi profiline

uygun bir çalışma alanı belirler. Örneğin, konu asit yağmurları olsun. Bazı öğrenciler asitli suyun tarihi yapılarına olan etkisini, bazıları asit yağmurlarının oluşumu ve dağılışını ve bazıları da fauna ve flora verdiği zararları ele almayı tercih eder. Klasik eğitimden en büyük farkı da bu noktadır; konuların tümünü öğrenme zorunluluğunun olmamasıdır.

Bir fark da konulara bir bütünlük içinde bakılmasıdır. Örneğin "asit yağmurları" konusu içinde su, bitki, insan, toprak, tarih, teknoloji...olarak birbirleriyle etkileşim, iletişim halindeki bu olaylar bir bütünlük içinde ele alınır. Bu yaklaşım okula, öğretmene ve derslere olan sevgiyi de artırır ve disiplin olaylarını azaltır.

Eğitim kurumları, proje çalışmalarına finans, mekân ve zaman ayırmalıdır. Ön almanın yollarından biri de alışılmış yolların dışına çıkmaktan geçmektedir.

Bornova M. Kemal lisesi 1983

Eğitimde Pratik ve Teori

Çocukta kişisel bütünlüğün oluşması ve yerleşmesi için, anlatılanların, söylenenlerin ve gördüklerinin bir-biriyle örtüşmesi gerekir. Öğrendikleri ile gördüğü örneklerin farklı olması halinde, öncelikle sosyal çevreye (okula, diğer kurumlara, kişilere) olan güveni-aidiyeti sarsılır. Gerçeğin tek değil, kişilere ve makamlara göre değişebildiğini / değiştirilebildiğini düşünür. Çocuk, söylenenlerle / öğretilenlerle yaşantıları arasında ikileme düşer. Örneğin, kurumlar ve büyükler tarafından sigaranın zararları her fırsatta dile getirilir, fakat pratikte sigara, yetişkinin gömlek cebinde, beden bir parçasıymış gibi boy gösterir, ellerden düşürülmez.

Teoride, herkesin yasalar karşısında eşit olduğu kanun kitaplarında yazılıdır; fakat pratikte, yasaları örümcek ağını bir kartalın deldiği gibi delip geçenlere tanık olunur...

Ülkeye hizmeti geçen ve ölmüş bulunan kişilere teorik olarak ahlaken ve dinen minnet duyulması gerekirken, pratikte onlara zalim ve kafir, olarak niteleyen yetkililere rastlanabilir.

Teoride adaletli olunması ve devlet olanaklarının eşit dağıtılması söylenir / istenir; pratikte her öğrenci internete ulaşamaz ve bir tablete sahip olamaz. Özel ders alanlar ve özel okula gidenler ile bu olanaklara sahip olamayanlar aynı sınavlara tabi tutulurlar ve "başarı" durumları ölçülür, bir üst sınıfa veya bir üst okula "hak" edip edemedikleri belirlenir.

Teoride şeriatı överler ve şeriatla yönetilmeyi isterler, onu ülkede hâkim kılmak için her türlü girişimde bulunurlar, fakat pratikte ilk fırsatta, farklı dine mensup laik ülkelere göç etmek için sıraya girerler. Bu ülkelerin üçüncü sınıf işlerinde çalışıp, üçüncü sınıf insan olmayı göze alırlar.

Teoride her yıl daha fazla imam hatip okulu açılmasını isterler, pratikte çocuklarını ya özel okullara ya da yurt dışına göndermek için fırsat kollarlar. Çocuklarını sınıf mevcutları 10'ar kişilik olan İ. H. Okullarına göndermezken, sınıf mevcudu 40-50 kişilik ve hatta ikili öğretim yapan normal okulları tercih ederler. İlave olarak, normal okul bünyesinde İ.H. sınıfları açılması için her türlü çabayı gösterirler.

Teoride durmadan şehitliği överler ve imrendirirler, fakat pratikte, çürük raporu alarak, kendi çocuklarını askerlikten muaf olmalarını sağlarken, başka bir anlatımla, para vererek kendileri vatan görevinden sıyrılırken, parası olmayanlar ise dağlarda, zenginine yerine, karanlık mağaralarda, hain pusularda can verirler. Geride tükenmiş ana-baba ve çaresiz eş ve çocuklar bırakarak!..

Her yurttaşta, yasalarımıza göre eğitim-öğretim parasızdır. Pratikte ise veliden kâğıt, tebeşir / kalem, sabun, peçete, temizlik malzemesi, bilgisayar parası, kayıt için bağış(!) istenmeye devam edilir.

Tutumlu olmamak, toplumca ahlaki sayılmaz, ayrıca dinimiz de israfı haram saymıştır. Pratikte ise en büyük müsriflik ihtiyaç fazlası camilerdir, Kur'an kurslarıdır. Hiç cemaati olmayan pek çok cami varken, yeni

camii temelleri atılmaya devam edilmektedir. Millettin parası, ihtiyaç fazlası olan cami inşaatlarına ve oralarda çalışan imam ve müezzin maaşlarına gitmektedir.

Ülkemizde imam ve özellikle imame sayısı ihtiyacı fazladır. Fakat her yıl yüzlerce İ. H. Okulu, Kur'an kursları açılır ve yeni imam ve imameler mezun edilir.

Tutarlı bir rol modele ihtiyacı olan çocuk, teoriye mi, yoksa pratiğe mi inanmalı?

Yukarda anlatılan böyle bir yapıda nasıl bir kimlik gelişir, sorusunun yanıtı bellidir.

Acıpayam 2021

Gelişimin Gizemi; Katılım

Katılım; evde, okulda ve şirket yönetiminde herkesin sorunlara ortak olması, iş birliği yapmasıdır, çözüm ve üretimde ortak olmasıdır.

Katılımı önemseyen kurumlar sürekli gelişim gösterirler. Çünkü, katılımcı kurumlarda "hiçbirimizin hepimiz kadar akıllı olmadığı" bilinir. Katılım herkesin adam yerine konulmasıdır. İnsanın yüceltilmesi, işten zevk almayı, verimi, ilişkiyi ve ilişki içindekileri geliştirmesidir. Katılımla şikayetler azalır, kişiler kurum ile bütünleşir. Kurumda merkez, şirket değil; insan olur.

Anlatılan kurum, okul ise, orada demokratik davranışlar bir tutum haline gelir.

Çoğulcu olmayan yönetimler otoriter olma eğilimindedir. Orada korku ortamı egemendir; girişim yoktur, bu yüzden çoğunluğun potansiyeli kullanılamaz. Otoriteye yağcılık olsun diye dedikodu yaygındır. İnsan enerjisi dedikodu ile tüketilir. Haksızlığa kurban gidenler olur.

Tek kişilik yönetimlerde tepede yönetici, sonra md. yardımcıları, şefler ve en altta öğretmen, öğrenci ve çalışanlar bulunur. Klasik yöneticiler tutucudur, itaat ister, iletişimleri hiyerarşiktir, kuralcıdır, müfredat ve yönetmelik memurudur, koltuk ve statü adamıdır

Katılımcı yönetimde (yönetişim) ise bu sıralama tam tersinedir. Bu yapıdaki yönetici paylaşımcıdır, rehberlik eder, vizyon sunar, genellikle öğrenci ve öğretmenler arasında bulunur, yeniliğe açıktır.

Eğitim kurumları, öğrencileri modern toplum yaşamına hazırlamak ve topluma fener olmak gibi bir misyon üstlendiklerini unutmamalı ve ona göre yapılanmalıdır.

Aliğa EMD Dershanesi 2005

At, Seyis ve Eğitim

Köyün birinde çiftçinin çok huysuz bir atı varmış. Sırtına eğer vurdurmaz, hatta sırtına kelebek veya kuş konduğunda bile adeta çıldırır, önüne çıkan çit / harım ne varsa yıkar geçermiş. Ancak, çiftçinin atını üretimden uzak tutmaya niyeti yoktur. Onu mutlaka binek atı olarak ya da çiftte-çubukta kullanmak istemektedir.

Eyere alıştırmak amacı ile üzerine çul koyar, çıldırır, keçeyi dener yine çıldırır. Döver, günlerce ahıra kapatır, sonuç vermez. Bir gün, Orman Genel Müdürlüğü'nden emekli bir seyis köye uğrar. Çiftçi, durumu seyise anlatır. Seyis, kısa süreliğine atı kendisine teslim etmesini ister. Çiftçi, umutsuz olmakla birlikte, atı seyise teslim eder.

Seyis, atın boynuna uzun bir urgan bağlar. Yeni sürülmüş bir tarlaya götürür. Urganın ucundan tutarak, kendi etrafında, daire çizecek şekilde, saatlerce koşturur. At terden ıslanır, ağzı köpürür. Güneşin de etkisiyle çatlayacak duruma gelir. Seyis, hazırladığı tülbenti soğuk suda ıslatıp, atın sırtına koyar. At serinliğe o kadar hasrettir ki, rahatsız olup çıldırması beklenirken, aksine rahatlar. Ertesi gün aynı koşturma işlemi daha uzun süreli olarak uygulanır. Koşu sonunda, bu sefer, seyis atın üzerine ıslak çul atar. Çevredekiler, şahlanıp firar edeceğini düşündükleri atın, tersine daha da sakinleştiğini görürler. Neden? Çünkü, her iki durumda da tülbent veya çul, at için bir İHTİYAÇ durumuna gelmiştir.

Eğitimcilerin bu seyisten öğreneceği çok şey var: O da ihtiyaç olmayan veya ihtiyaç haline getirilmeyen / getirilemeyen bir bilginin asla öğrenilemeyecek olmasıdır. Biz, bilgilerin öğrenilmesini istiyorsak, onların bugün veya yarın nerede işe yaradıklarını / yarayacaklarını öğrencilere iyi anlatmamız ya da işlerine yarayacak bilgileri vermemiz gerekir.

Biz böyle mi yapıyoruz?

Bir konular dizini olan müfredatı öğrencilerin önlerine koyuyor, öğretmen ve veli kuşatması altında, onlardan bu konuların öğrenilmesini istiyoruz. Doğal olarak, bu baskı altında, bir öğrenme değil, bir "öğretme" olayı gerçekleşmektedir. Öğrenci, hayatının hangi aşamasında işine yarayacağını bilmediği (belki de hiçbir zaman işine yaramayacak) bilgileri öğrenmiyor, mecburen ezberliyor. Çünkü bu noktada ezber, kuşatma altında kalan öğrencinin adeta tek çıkış kapısıdır. Veli ve öğretmenin gönlü hoş olsun diye ihtiyaç duymadığı, yaşamını kolaylaştırmadığı ve bu yüzden keyif almadığı bilgileri belleğine yerleştiriyor. Başka bir anlatımla, öğrenmiyor; tersine öğrenMİŞ gibi davranıyor. Kendi olmaktan uzaklaşıyor ama kendiyMİŞ gibi görünmeye çalışıyor. Eğitim kurumu, kişinin yetenek ve istekleri doğrultusunda onun gelişimini sağlamıyor, bir yerde, eğitim sözcüğünün kökünü oluşturan eğ-mek fiilini gerçekleştiriyor.

Okulda /dershanede tuvalete kola kutusu atmasının, duvarlara- sıralara yazı yazmasının ve paydosta yangından kaçır gibi kurumu terk etmesinin altında bu dayatmaların yattığı, kanısındayım. Aynı şekilde, kopya

olaylarının da örtük nedenlerinden biridir, diye düşünüyorum.

Eğitim kurumlarında verilenler, ıslak tülbent gibi ihtiyaç haline getirilmeli, keyifli, eğlenceli ve mantıklı olmalı. Örneğin, suda boğulmamak için yüzmeyi, dişinin çürümemesi ve ağzının kokmaması için dişini fırçalamayı, sorunla karşılaştığında sorunu tanımasını ve sorunu çözmesini, güzel / yakışıklı görünebilmek için giyinebilmeyi, partnerini kırmamak için dans etmesini ve iş bitirebilmek için eksiksiz bir dilekçe yazmasını bilebilmeli. Bir fidan dikebilmeli, şiir okuyabilmeli, dans edebilmeli ve gelecek güzel günler için” açan çiçeğe düşman” olanların karşısına dikilebilmeli.

Acıpayam Dershanesi Şubat 2008

Beni Görüyor ve Duyuyor musun Öğretmenim?

Sürekli büyüdüğümü,
Sürekli değiştiğimi ve
Öğrenciniz olduğum halde sizden farklı olduğumu.
Bir dileğim var öğretmenim;
Öğretmeyin, öğrenmemi sağlayın;
Bırakın ben kendi kendime öğreneyim.
Bırakın yaptıklarımın sonuçlarını göreyim;
Yanlış yapabilirim, yanlışlarım benim doğruya olan uzaklığımdır.

Bilgiyi hazır / paket halinde istemem; bizzat kendim de araştırmak isterim,

Yoksa daima çocuk kalırım.

Dört-beş yanıtli sorularınızla düşünmemi engelliyorsunuz;

O zaman ben adam değil miyim, diye düşünüyorum.

Benim için bir modelsiniz; onun için

Söz ve davranışlarınız birbirinden farklı olmasın.

Bağirtılarınızı duymam;

Şefkatli sesler ilgilendirir beni.

Suç işleyebilir, çocukluk yapabilirim;

Ceza vermeden önce mutlaka beni dinleyin.

Merak öğrenmenin temelidir, ama;
Niçin eskisi kadar merak etmiyor ve soru sormu-
yorum?

Okula / dershaneye “aheste” gelirken
Niçin paydosta ateşe basmış gibi kaçıyorum?

Beni başkalarıyla karşılaştırmayın;
Çünkü bir “parmak izi” gibi farklıyım.

Çabalarımı görün;

Çabalarımın otürü adımın anılmasından çok hoş-
lanırım.

Beni köşeye sıkıştırmayın ve aşağılamayın;
Size geri yansiyabilir.

Kendinizi ulaşılamaz / yanılmaz göstermeyin;

Yanıldığınıza tanık olursam üzülürüm, güvenim
azalır.

Her konuştuğunuzu tam olarak işittiğimi ve

Tam olarak işittiğimi de tam olarak anladığımı
sanmayın.

Müziği ve beden eğitimini severken,
bu derslerde

bana fizik testi çözdürmeyin.

Sonra üzülür ve çözülürüm.

Dostça Selamlar

Özel İzmir Lisesi 2001

Boş Bidonları Doldurabildik mi?

YGS'ler ve LYS'ler karabulutlar arasından ve yanıt-
lanmayan sayısız soruların yarattığı kuşklar içinde
gelip geçti. Yine ne zaman ne kadarı ve nerede gerekli
olduğunu bilmediğimiz bilgiler, öğrencilerin kafasına
dolduruldu. Deneme sınavları yapılarak pekiştirildi ve
bu sınavlarla akademik (!) düzeyleri de ölçüldü.

Başka bir anlatımla, eğitim kurumlarına boş bir bi-
don olarak teslim edilen çocuklar, nerede işlerine ya-
rayacağını bilmedikleri bilgilerle dolduruldu. Sınavdan
sonra ise bu bilgiler, bir kenara “çöp” olarak atıldı...
Böyle bir yöntemi eğitim sistemi olarak adlandırmak,
kanımca yanlıştır. Buna boş bidonları doldurma yön-
temi, demek daha doğru olacaktır, diye düşünüyorum.
Çünkü, bidonlar da içlerine konulan “şeylerin” ne odlu-
ğunu ve nerede işlerine yarayacağını bilmezler. Görev-
leri, içindekileri boşaltım noktasına kadar götürmekten
ibarettir; “sınav çocuğunun” yaptığı gibi.

Boş bidon, yıl boyunca, anlatı yolu ile doldurulur.
Bidonu tıka-basa dolduran / hatta bidonun hacmini
zorlayan eğitici en iyi öğretmendir. Soru sormaksızın,
itiraz etmeksizin ve düşüncesini bildirmeksizin dinle-
yen öğrenci de son derece yetenekli, terbiyeli ve disip-
linli örnek bir öğrenci olarak değerlendirilir.

Anlatı yönteminde bilgi, “bir bilenden” “bir bilin-
meyene” aktarılır. Bilmeyen, bu bilgiyi akıl süzgecinden
geçirmeksizin, doğruluğundan kuşku duymaksızın,
gözlem ve deneye tabi tutmaksızın, kısaca bilgiyi işle-
meden benimser. Bidona koyar. Kargocu mantığı ile

“emanete” alır. Sınav eylemi esnasında da ilgili yere teslim eder. İşlem biter.

Bu yöntemde kullanılmayan tek bir şey vardır; akıl. Akıl devre dışıdır. Aklın kullanılmadığı yerde öğrenme (bilgiyi içselleştirme) değil, öğretme (kuşku duymaksızın benimseme / benimsetme) vardır. Bu yapı, toplumda, giderek kanıksanan bir yaşam tarzına dönüşür; böyle bir toplumda ya belleten ya belleyen ya tebliğ eden ya da itaat eden durumda olursunuz. Yüklenen bilgi, yaşamın feneri olmaktan çıkmış, yaşamın yükü olmuştur. Tarih sayfaları, bilgiyi kullanarak hayatı dönüştüremeyenlerin gömütleri ile doludur. Tarihin seleksiyonu, bilgiyi kullanabilen bilgi toplumlarının lehinde işler. Bilgiyi öğrenip kullanmadan, tesadüfen ayakta kalabilmiş olanlar var ise dikkatle bakınız; mutlaka bir “efendinin” hizmetinde bulunuyorlardır.

Hazır soru-yanıt veya hazır sorular-çözümlerle (eğitim kurumlarımızda olduğu gibi) beslenen insanlar, yaşamın beklenmedik sürprizleriyle karşılaşınca şaşırırlar. Çünkü insanlar, eğitim kurumlarında, soruyu da, sorunu da hazır olarak almaya alışmıştır / alıştırılmıştır. Onun için, yaşamın gerçekleri ile karşılaşınca panik olurlar; özgüvenleri yok olur. “Hamil-i kart” ya da “kurtarıcı” beklentisi içine girerler.

Sorgulamaya kapalı eğitim sürdükçe, buna bağlı olarak da toplumun / kişinin sorun çözme yeteneği körelir. Sorunları çözecek vasi-dayı arayışı ve çözülmeyen sorunların yarattığı boşluk ortaya çıkar. Doğa yasalarına göre her boşluk, başka bir cisim örneğin hava ile doldurulur. Toplumda ise bu boşluk “ben sorunlarınızı

çözeceğim” diyenlerce doldurulmaktadır. Kişi ya da toplum sorunlarla karşılaştığında sorunu nasıl çözeceğini değil, kime teslim olacağını düşünmeye başlar. Vesalet altına girer. Giderek de bu durum, kişi ve toplum için bir kader haline gelir. Kendimize ayna tuttuğumuzda bu görüntü bize uyar mı, diye düşünelim.

Bidonu doldurma eğitimi, bir yerde, kendini “bir bilen” sayan ile “hiçbir şey bilmez” sayılanların iletişimidir. Başka bir söylemle, sömüren ve ezilenlerin ilişkisidir. Sağlıksız bir durumdur. İlişki sağlıklı değilse bu ilişki içindeki insanlar da sağlıksız olurlar, diye düşünüyorum.

Yaşam sürdükçe bunları düşünmemek mümkün değil.

Dostça selamlar.

Aliağa Birey Dershanesi 2006

Mankurt / Mankurtlaşma

Okul veya dersane denilince, yukardaki iki sözcük gelir aklıma. Çünkü mankurtlaşmanın üretim yeri, adı geçen bu eğitim kurumlarıdır. Bu kurumlar, birbirleriyle yarışarak mankurt üretirler.

Cengiz Aytmatov'un, "Gün Uzar Yüzyıl Olur" adlı romanında, Avarlar'ın (İ.Ö.3.-4.yy.) ele geçirdikleri esirlere uyguladıkları işkenceler anlatılır: Tutsaklardan sağlıklı olanların kafa derisi yüzülür, yüzülen kafaya taze deve derisi geçirilir. Sonra, aç-susuz halde, sıcak ve ıssız bir yere terk edilir. Kafadaki deri kurudukça kafayı sıkar. Çıkan saçlar, derinin engellemesi sonucu geri döner ve beyine batar. Korkunç acı verir. Susuzluk, sıcaklık, acı ve açlıktan dolayı kendinden geçer. Bilincini yitirir. Bu noktada kim kendine su ve yiyecek verirse ona tabi olur ve mutlak itaat eder. Bu olaya mankurtlaşma, ortaya çıkan biyolojik robota da mankurt denir. Mankurtlar, Asya çöllerinde aç-susuz deve güderler, yaşama dair hiçbir şikâyet ve itirazları olmaz. Çünkü mankurtlar düşünmezler, tartışmazlar ve istekte bulunmazlardı. Sadece verilen talimatlara itaat ederler, efendilerinin söylediklerini kalben inanırlardı. Onlara göre efendinin söylediğinin dışında doğru yoktu. Bu mutlak doğrulara karşı çıkanları affetmezlerdi.

Yukardaki anlatımların size yabancı gelmediği kamınsındayım. Nitekim, bu anlatımlar bize, eğitim kurumlarımızın da benzer işlevleri yerine getirdiğini düşündürür. Sınıf adı verilen kutularda, içeriği ve güncelliği tartışılmaya muhtaç olan müfredat, öğretmenler aracı-

lığı ile mutlak doğrular olarak belletilir. Öğrenciler de bu bilgileri tanrı buyruğu gibi kabul eder. Aktarılanlar yine, akıl deneyim ve gözlem eleğinden geçirmeksizin bir sonraki kuşağa tebliğ edilir.

Değerlendirmede ise, bidonlara (belleklere) doldurulmuş bilgiler dört veya beş seçenekli bir sınav ile ölçülür. Yanıtlarda 6. veya 7. seçeneğin olabileceği kabul edilemez; 4 veya 5 seçenektan birini seçmek gibi bir kuşatılmışlık vardır. Ölçülenler anlatım, araştırma, beceri, yazı kalitesi ve bir proje çalışması değil; akılda tutulabilen malumat miktarıdır.

Bu yaklaşımda kafa derisinin yüzülmesi yoktur, fakat zihinsel bir tecavüz veya zihinsel bir soykırım vardır ve mankurt-efendi ilişkisinin temelleri atılmaktadır. 2500-3000 yıl önce Avarlar'ın uyguladığı yöntem, bugün modern yapılar içinde sürüp gitmektedir. Sokaklar ve oy sandıklarının çevresi, okullarda üretilmiş mankurtların işgali altındadır. Her gün bir veya birkaç kadının öldürülmesi, Karaman'da 45 erkek çocuğun tecavüzü, Soma'da 301 madencinin ölümü, ülkenin yoksullaşması... efendilerin dediği gibi "kader" midir?

Mankurt toplumu, yamaçtan aşağı doğru salıverilmiş kaya kütlesi gibidir. Cehalet donuna giren bu kütle, önüne kattığı her şeyi yıkıp geçmektedir. Bu kütleler Menemen'de, Kayseri TÖS toplantısında, Madımak'ta, 6-7 Eylül'de, Kahramanmaraş'ta hep üzerimize gelmedi mi?

Aklı kullanıma sokmanın zamanı geldi, diyorum.

Karşıyaka İzmir 2017

Coğrafyada Yeni Boyutlar

İnsanoğlu, doğanın beş bin yılda yapamadığını son yirmi yılda gerçekleştirmiş bulunuyor. Nehirler zaptedilmiş, tarım yapılması gereken ovalar yerleşime açılmış, kıyı çizgisi bulunduğu yerden daha açıklara doğru genişlemiş, yükseltisi 200 metreyi geçen çöp tepeleri yapay yer şekleri oluşturmuştur. Yer altı suları, beş on yıl öncesine göre çok daha derinlere çekilmiş bulunuyor.

Coğrafya biliminin bu yaşananlara kayıtsız kalması düşünülemez. Yeni olaylar, yeni önlemler almamızı ve yeni bilgiler edinmemizi gerektirmektedir. Bir yandan yeni bilgiler üretilirken, buna bağlı olarak yeni teknolojiler hızla gelişiyor, bir yandan da var olan bilgiler aynı hızla eskimektedir.

Sahillerde yükseltelen dev gökdelenler meltemin önünü kesmiş, yönünü değiştirmiş ve hızını azaltmıştır. Deniz ve meltem, sadece kıyıda yerleşiklerin malı haline gelmiş bulunuyor.

Akdeniz ikliminde "yazlar kuraktır" derken, hazi-
ran ayında her yeri seller alıp götürmektedir. Bodrum'da yaşanan ve tropikal kuşağın rüzgârı olan hortum, doğal çevre ile küçücük bir ilişkisi olanları bile şaşkına çeviriyor. 75 km. uzunluğundaki Fırtına deresine 24 HES'i sığdırmak amacıyla, dev inşaat araçları dereye sokuluyor, doğal doku yerle bir ediliyor.

Halen derslerde isimlerini saydığımız Amik, Kestel, Söğüt, Suğla, Gavur (K. Maraş), Eber, Hotamış, Eş-

mekaya (Konya), Bağlama (İskenderun) ve Seyfe gölleri aslında yokturlar. Başta sulama suyu çekmek ve tarım arazisi yaratmak suretiyle kurutulmuşlardır. Onlar, artık eski basım haritalarda birer hatıradır. Alibeyköyü barajı ve K. Menderes de eski atlaslarda kalan, aslında olmayanı var sandıklarımızdır.

Silifke deltası her yıl ortalama 10 m geriye çekiliyor. Çünkü Göksu nehri üzerine kurulan barajlar, nehrin getirdiği toprakları tuttuğu için deltayı beslenemiyor. Çukurova ve Bafra gibi delta ovalarımız da aynı nedenlerle giderek küçülüyor. Çukurova deltasındaki Akyatan lagünü de aynı nedenden dolayı son günlerini yaşıyor. Göl ve akarsuların kuruması oradaki biyolojik canlılığı da beraberinde alıp götürüyor.

Hani Tavas ve Acıpayam ovalarındaki toylar, bıldırcınlar, çil keklıklar gökçekargalar ve adakazları? Dünyayı yaşanılır kılan bu varlıkların gidişinden kaç kişinin haberi var? Zenginlik sadece kişi başına düşen dolar miktarı mıdır?

Bu olaylar coğrafya okutan eğitim kurumlarının kapısı önünde yaşandığı için coğrafya okuyan ve okutanların kapsam alanları içindedir, olmalıdır, diye düşünüyorum.

Öğrenciler, sınıflarda, dereye bırakılan kâğıttan kayıklar gibidir; kısa bir süre sonra sağa sola sapıverirler; kimi bir çöpte-çalıda takılır kalır, kimi de yan gelip yatar. Onları aynı doğrultuya yöneltmek, yine kendilerinde mevcut olan enerji ile mümkündür. Bu dürtü-enerji doğuştan getirdikleri meraklarıdır. Merak balonlarını şişirmenin yolu, öğrenilecek konunun yaşamları

ile olan bağlantısının kurulmasına bağlıdır. Bu bağ, öğrenciyi öğrenme eylemi içine sokacak olan güçtür.

Yukarda anlatılan nehirler, kuşlar ve göller gibi. Çocukların da ekosistemin bir parçası olduğunu, onlara yürekten inandırmak, merak ve keşfetme fitilini ateşlemeye yetecektir, diye düşünüyorum. Bu takdirde, yitirilen ekosistemler olmayacaktır.

Yeni "boyutu" gözden kaçırmamak gerekir.

Dostlara dostça selam

Özel Çakabey lisesi 2004

İlyas Dayı

Benden yaşça büyük bir ağabeyim vardı; İlyas Küçükcan. İlyas abiye köylülükten kalma bir alışkanlıkla İlyas dayı derdim. İlyas Dayı, Yusuf Ziya Bahadınlı, Hasan Kantar ve Hakkı Yalçın ile Nürnberg'de aynı hayımda (yurtta) bir yıl kadar beraber kaldık.

İlyas Dayı, Çifteler Köy Enstitüsü mezunu idi. Hayım sohbetlerinin çoğunluğunu eğitim konusu oluşturdu. Alman eğitim sistemini yaşadıkça, eğitim alanındaki eksikliğimizi daha çok fark ediyor, sıkça Enstitüler'den bahsederek, belki de yüreğimize su serpmeye çalışıyorduk. İlyas Dayı gibi Yusuf Ziya da Enstitü kökenliydi. Anlattıkları Enstitü anıları bir yandan memleket hasretini, diğer yandan da "keşkelerimizi" dile getiriyordu. Belki de o sırada soframızda bulunmayan Almanlar'a karşı bizim de Enstitüler gibi kurumlarımız vardı, diyerek ezikliğimizi azaltmaya çalışıyorduk.

İlyas Dayı, bir gurbet akşamında yine başladı anlatmaya: 'Yıl 1943. Anadolu'da açlık kol geziyor. Ekmek ahlat, alıç ve boş mısır koçanlarının öğütülerek elde edilen" undan" yapılıyordu. Babamın pantolonu o kadar yamalıydı ki, asıl kumaşının ne olduğunu bilmek olanaksızdı. Anam, eskimesin diye, tarla dönüşü, ağaç takunyalarını elinde taşırdı. Şayak donumun dikilmemiş ve yamanmamış yeri yoktu. Nenem, anam, babam ve biz yedi kardeş düz damlı bir göz odada yaşıyorduk.

Bu şekilde yaşarken ilkokul öğretmenimin desteği ile babam beni Çifteler Köy Enstitüsü'ne yazdırdı.

İlk kez Enstitünün sınırlarına girdiğimizde başka bir dünya ile karşılaştım. Burası, ilerde Anadolu'yu değiştirecek bir çekirdek ve uçsuz bozkırın ortasında yemyeşil bir ada idi.

Sabah 05.00 de kalkılır, halka olunur ve en az 500 kişi ile harmandalı oynanırdı. Oyunda çalan zurnacı, davulcu ve bağlamacılar öğrenciydi. Her öğrenci mutlaka bir müzik aleti çalmak zorundaydı.

Oyundan sonra ne de uyku ne uyuşukluktan bir eser kalırdı. Erken saatlerde kahvaltıya oturulurdu. Masada sımsıcak, buharı tüten nohutlu ekmekler hazır olurdu. Buğdayı kendimiz eker, biçer, kendi yaptığımız değirmenlerde biz öğütür, ekmeği kendimiz pişirirdik. Bahçemizde yetiştirdiğimiz, üzerine çiğ düşmüş domatesler ve üzümler masalarımızda harman gibi yığılırdı. Kümeden getirdiğimiz hindi ve kaz yumurtaları önümüzdeydi. Ben daha çok kümes işlerine bakardım.

Yamaçlarda arı kovanları, ahırlarda ineklerimiz, ağıllarımızda koyunlarımız vardı. Yemeklerde sütün, yoğurdun ve balın hesabı yapılmazdı.

Kahvaltı sonrası kimimiz ahırlara, kimimiz de derslere, tarlalara ve kümeslere dağılırdık.

Binalarımızı kendimiz inşa eder, uzak-yakın demeden suyumuzu yine kendi yaptığımız künklerle getirirdik.

Bir gün, çevrenin en sarp yerine bir depo inşa edileceği, söylendi. Tuğla ocağımızdan inşaat alanına yol yoktu. Hemen 1600 öğrenci, yan yana gelerek ocak ile

inşaat alanı arasında bir zincir oluşturdu. Elden ele vererek, 40000 tuğla inşaat alanına taşındı.

Cumartesi günleri, öğleden sonraları tatil idi. Öğleden sonraları meydana toplanılır, yapılan / yapılmayan işler etrafıca tartışılırdı. İşleri ve eğitimi akseptanlar(öğrenci-öğretmen-yönetici) acımasızca eleştirilir, hesap vermeye davet edilirdi.

Devletten ne kömür ne odun talep ederdik. Kömürü ocaktan biz kazar, odunu dağlardan biz keserdik. Yeni kurulacak okulların inşasına bizler gider, onların sıralarını, karatahtasını biz üretirdik.

Kısaca, hayatın kendisi okul, okulun kendisi de hayat idi.

Bu okulları kapatanlar ve halen karşı olanlar ülkenin dostlarımızı mı, yoksa düşmanları mı?

"Tanı bunları çocuk

Tanı da büyü

Bunlar çıyanlar

Ekmeğimize göz koyanlardır

Bunlar kırkayaklardır

Bunları iyi tanı çocuk"

Nürnberg 1984

Çıkış Yolu

Her mal satılabildiği oranda üretilir ve var olur. Saçmalıklar ve yanlışlar da öyle. Bunlar, çevrede kol geziyorsa, bizler de bu yanlışları takip edip, dinliyor ve benimsiyorsak, yanlış ve saçmalık üretimi devam eder.

“Büyükler” tarafından okulda / okul dışında söylenenlerin, yazılanların ve yapılanların değişmez doğrular oldukları kabul edile gelmiştir. “Okumuş” olarak nitelediğimiz insanlarımızın bile eğitim geçmişi çoğunlukla ezbere / sorgulamasızlığa dayanmaktadır. Ezber, verilen bilgi ve davranışların kuşku duymaksızın benimsenmesidir. Ezbere dayanan eğitim sisteminde kimse güzeli ve doğruları kendisi araştırıp bulmamış, bunlar ona başkası tarafından belletilmiştir. Yani koşullandırılmıştır. Bu durum, dinsel, etnik, ideolojik bağnazlık ve kuşkusuzluğa dayalı bu eğitimin klasik sonuçlarıdır. İster dini ister laik eğitim olsun, koşullandırmaya veya kuşkusuzluğa dayanarak yapılan eğitimin sonunda, kendi aklını kullanmayı öğrenemeyen bir insan tipi ortaya çıkar. Herkesin veya her grubun kendine göre değişmez doğruları oluşur. Partide, dernekte ve sendikada görüş tektir. O da başkanın görüşüdür. Farklı düşünce veya söylem, o kişinin bulunduğu birlikten ihracını gerektirir. Böyle bir yapı, giderek toplum üzerinde baskıya ve tehdide dönüşmektedir

Devlet erkini ele geçirenler, devlet gücünü tek tip görüşlerini baskı aracı olarak kullanabilmektedir. M.E.B. bu araçların en önemlilerindedir.

Müfredat (içerik), çocuk veya gençlere yararlı olduğunu düşünülen bilgilerin, belirli bir sıra dahilinde işlenmesi, 1.000.000 öğretmenin yol göstericisi ve bakanlığın en önemli performans ölçütüdür. Müfredatı oluşturma felsefesinde, içindeki yüzlerce ünitenin eksiksiz öğrenileceği, sonra bunların bir “bütünü” oluşturacak şekilde zihinlerde birleştirileceği, sonunda gençlerin / çocukların yaşama hazır hale geleceği, varsayımı yatmaktadır. Yaşadığımız gerçek ise bambaşkadır: Öğrenilenlerin büyük bir bölümü çoktan raf ömrünü tamamlamıştır. Sınav sonunda, bu bilgilerin hemen hepsi “çöp”te yerini almaktadır.

İçerik (müfredat), okullarda mutlak doğrular olarak öğretilmekte (dikkat, öğrenme değil) ve gençler gerçeklerin kendilerine benimsetilenden ibaret olduğu, yönünde koşullandırılmaktadır.

Koşullandırmanın sinsi / gizli bir amacı daha vardır: Belletene, itaat ve biat etmeyi alıştırmaktır. Amaç, ilerde parti başkanına, şeyhe ve reise sorun yaratmaktır.

Laik eğitim verdiğini savunan bazı eğitim kurumları bile, farkında olmadan veya farkında olarak belletme ve bellemeye dayalı ve aklın devre dışı kaldığı benzer yöntemi uygulamaktadır. Böyle bir yapıdan bir ulus, bir parti ya da dernek teşkil edilecek olsa; herhalde şöyle bir isim uygun düşerdi: Sorunlarını çözmek için Bilgiyi / Aklını kullanmayanlar ve Düşünmeyenlerin Ulusu, Devleti, Partisi veya Derneği...

Tek doğruların geçerli olduğu toplumlarda herkesin dini, etnik veya ideolojik doğruları da tektir. Uzlaş-

ma yoktur. Çünkü bellediği doğruların tekliği ve doğruluğu konusunda kuşku duyulmaz. Kuşkusuzluk / koşulandırma / sorgulamasızlık daima fanatik (tek doğru) insan tipini üretir.

Geçmişte, sağ ve sol kesimde, "usta" ve "reislerin" sözlerini kuşku duymaksızın, doğru kabul edip, birbirimize girmemizin ve enerjilerimizi boşa harcamamızın nedeni de aynıdır. Bu yaklaşım bu pazarda halen alıcı bulabilmektedir

Oysa, farklı fikirlerin oluşturduğu buketten en güzelini seçmek daha kolay ve daha doğru olacaktır. Sorgulamayı ve bundan fikir zenginliği yaratmayı bilseydik, aynı yöneticilerden daha farklı hizmet beklemek amacıyla, onların tekrar tekrar iktidar olmalarını desteklemezdik.

Çıkış yolu, akıl ve bilgiyi kullanarak sorunlarını çözebilen bir toplum oluşturacak eğitim sistemini inşa etmektir.

Dostça selam

Bornova Anadolu Lisesi 1995

Doğal ve Tarihi Ortamlarda Bütünsel Öğrenme (D.T.O.B.Ö.) (1)

İnsanoğlu, Doğal ve Tarihi Çevre'nin bir parçasıdır. Özellikle gençler, merak ve duyarlılıkları fazla olduğu için, öncelikle çevrelerini keşfetmeye çalışırlar. Kâşif olarak, gerekli bilgileri toplar ve bunları anlamlı bir şekilde birleştirmeye çalışırlar.

Özerk kimlik kazanabilme ve özgün düşünebilme yetisi, insanın kalıtsal yapısında vardır. Bu yetiler, merak edebilecek ve soru sorabilecek ortamları yarattığımız zaman ortaya çıkar ve gelişir. Böyle bir ortamın adresi Doğal ve Tarihi Çevredir.

Doğada üretilen her şey diğeri tarafın tüketilir. Yani doğa atık bırakmaz. Doğa, bir dönüşüm içinde üretir ve tüketir. Bireyler, onları kuşatan çevreleri hakkında bilgi, bilinç gibi bazı değerleri kazanması, doğaya olan duyarlılıklarını ve saygısını artırır, onunla ilgili sorunları çözme noktasında daha çok sorumluk üstlenir. Somut kaygı ve tepkiler geliştirir.

Doğadan uzakta OLAN ÇOCUK, GİDEREK DOĞAYA YABANCILAŞIR, ONA DÜŞMAN OLUR, sonra o "düşmanı" yok etmek amacıyla onu betonlaştırır.

D. ve T. Ortamlardaki eğitimde, işbirlikli öğrenme (kubaşık) işin doğasında vardır. Çünkü, hepsi karşılına çıkan aynı varlık, olay ve sorunlarla karşı karşıyadırlar. İletişim dilleri de kendi sesleri ve kendi sözleriyledir. Birbirlerinden edindikleri bilgi ve deneyimleri daha kolay öğrenirler;" topraktaki karınca ve böcekler gibi".

Öğrenci, ön bilgiler dışında, öğretilmemeli; sorarak, gözlemleyerek, bu sırada karşısına çıkan sorunları çözerek, pratik ve teori birlikteliği içinde, deney yaparak, olay ve varlıklarla dinamik ilişkiye girerek, bizzat kendi kendine öğrenmeli. Pratik ve teorinin buluştuğu alan olduğu için, öğrenmede Doğal ve Tarihi Ortamlar çok önemlidir.

Her öğrencinin profili, görüşü, stili, algı hızı ve düşüncesi farklıdır. Bu farklılığa yanıt verecek yer yine D. ve T. Ortamlardır. Çünkü bu ortamlarda, her çocuk bir olaya / varlığa tek yönden değil, farklı açılardan inceleme şansına sahiptir. Örneğin konu su ise, biri suyun hızı ile, biri suyun içindeki canlılarla, diğeri de suyun çevreye olan katkısı ile ilgilenebilir. Farklı yaklaşımlar, bilgi zenginliği yaratır. Bu yaklaşım, ilerde düşünsel özgürlüğü getirir.

Çoğulculuğun ve demokrasinin suyu buradan kaynamaya, havası da buradan esmeye başlar; toplum klonlanmış sürü olmaktan kurtulur.

Bornova Anadolu Lisesi 1994

Doğal Ortamda Eğitim (2)

Bir konuyu salt eleştiri boyutunda ele almak, o konudaki problemin bir parçası olmaktan öteye gitmez. Bu anlamda, doğal ve tarihi çevrenin zihinlerde yarattığı alternatif bir eğitim yöntemini anlatmaya çalışacağım.

Okullarda / dersanelerde okutulan dersler, konularını bizi kuşatan sosyal ve doğal çevreden alırlar. Ancak, konuların sınıf ortamına taşınırken deforme olmaları kaçınılmazdır. Bu nedenle öğrenci, çevredeki konuları / olayları birbirleriyle etkileşim içinde değil; bütünsellikten uzak, yapay koşullar içinde tanımak ve öğrenmek zorunda kalır. Takdir edileceği gibi, doğru ve kalıcı öğrenme, olayların ve varlıkların “doğal ortamlarında” gerçekleşmesi daha doğru olacaktır.

Bu bağlamda, eğitim kurumları, doğal ve sosyal olayları sınıfa taşıyarak onları sınıf veya okul gibi yapay bir ortam içinde öğretmek yerine, doğal ortama yönelmelerinin ve öğrenimi orada gerçekleştirmelerinin, eğitim ilkelerine daha uygun bir yaklaşım olacağı kanısındayım.

Örneğin Erozyon olayı, sınıfta oluşturulan kum maketi (kaç sınıfta böyle bir olanağa sahip olduğu da tartışılır), şekil veya video filmi yardımıyla da olsa, anlatım ve öğrenme sınırlı oranda gerçekleşir. Çünkü, konu ile ilgili olarak, bitki- hayvan-insan-yağış-toprak-eğitim-zaman ilişkisini aynı anda bütünsel olarak kavramak son derece sınırlı olacaktır.

Öğrencinin haz duyduğu olaylardan biri de gezilerdir. Eğitimde bu eğilimden / dürtüden yararlanmalıyız. İstedığımız bilgi, beceri ve tutumu doğada gezi (uzak-yakın) etkinliği yaparak öğrenimi kolaylaştırabiliriz. Gezi eyleminde, motivasyon yüksek olacağı için, öğrenme öğrenci için anlamlı, kalıcı ve zevkli olacaktır. Ayrıca, doğal / sosyal çevrede, olay ve varlıklarla doğrudan iletişime geçeceği için, etkin olmak durumundadır. Doğal ve beşerî çevrede karşılaştığı olaylara merak edecek ve merakını giderecek yeni / ilave bilgilere ihtiyaç duyacaktır. Burada gerçek sorunlarla karşılaşacak, bu sorunlara çözüm yolları arayacaktır. K. Popper, tüm yaşam sorun çözmekten ibarettir, der.

Tarihin çöplüğüne baktığımızda sorunlarını çözemeyen insan ve uluslarca tıka basa dolu olduğunu görürüz.

Doğada yapılan dersleri değerlendirme, klasik uygulamalara göre daha kolay ve ideal olanı yaratmaya yöneliktir: Öğrencinin gözlem yapabilmesini, bilgileri sınıflandırabilmesini, veri toplayıp bunları değerlendirebilmesini, olayları kompoze edebilmesini ve rapor tutabilmesini ölçebiliriz. Bunlar, aslında yaşamın kendisi ve yaşama kalite katan aktivitelerdir. Doğal ortamda öğrencinin doğa sevgisi arttığı gibi ayrıca onun metre, pusula, harita, bilgisayar kullanma ve deneyler yapabilme yetisi test edilebilir.

Halbuki klasik yöntemde, ezberlenenleri akılda tutma kapasitesinin dışında neyi ölçebiliyoruz? Ayrıca, klasik sistemde konular, farklı zamanlarda ve birbirlerinden tecrit edilmiş disiplinler (tarih, matematik, coğrafya,

kimya...) olarak okutuluyor. Yani, bütün önce parçalara ayrılıyor, sonra, çocukların bu parçaları birleştirmeleri isteniyor. Doğal olarak, bu durum algılamayı güçleştirmektedir. Örneğin "su" konusu pek çok disiplinin ortak konusudur. Ancak, örnek olarak su konusu coğrafyada kasım, fizikte eylül, kimyada aralık... ayında ele alınıp işlenir. Aynı konu, neden tüm derslerde aynı tarihlerde bir bütünsellik içinde ele alınıp işlenmez?

Doğal ortamda ise "su" zaman ve mekân olarak bir bütünlük içinde işlenir. Bilinir ki, kişi bütünü parçalar halinde değil, bir bütünlük içinde algılama eğilimindedir. Bir şarkı ikiye üçe veya dörde bölünebilir mi? Bir türküde çalınan sazların verdiği bütünsel ahenk ile tek bir sazın yarattığı güzellik aynı mıdır? Elbet hayır. Çünkü "bütün, parçaların toplamından daima daha büyüktür."

"Doğal"da eğitim için bazı ön hazırlıklara ihtiyaç vardır:

1-İşleyeceğimiz konuya uygun, zengin içerikli parkurlar (güzergahlar) belirlemek.

2-Müfredat sıralaması dışında, yıllık ve günlük planlarda zümreler arası iş birliği ve entegrasyon sağlamak (Bu hazırlık eğitim yılının başında ve geniş bir zaman dilimi içinde ancak yapılabilir.)

3-Geziye katılacak öğretmenlerin belirlenmesi ve bunların "yerinde eğitime" göre hazırlık yapmaları.

4-Eğitim kurumlarının bu çalışmalara fikren ve finansman olarak hazır olmaları.

Elli yıldan beri aynı "yolları" denemekteyiz. Sonuç ne oldu? Eskileri / denenmişleri terk edip yeni, doğru ve "doğal" olan yollara düşmenin zamanı geçti bile.

Eğitim kurumları "farklı" ve "özel" olmak istiyorlarsa, izleyen değil, izlenen olmak durumundadır. Bunu yaratmak, eskiyi en iyi şekilde tekrar ederek mümkün değildir.

Dostlara dostça selam.

Denizli Uğur Dershanesi 2011

Eğitim Yolu İle Avlamak ve Avcılar

"Aslanlar, kendi tarihlerini yazmadıkça, sırtlanlar tarih yazmaya devam edeceklerdir." Bu cümleden yola çıkarak, ülkemizdeki eğitim sistemi ulusal değerlere ve bilimsel gerçeklere uygun olarak yurtseverler tarafından yazılmadıkça, avcılar (moda değimle üst akıl), eğitim sistemimizi yazmaya devam edeceklerdir.

Yürürlükte olan sistemin, avcının / avcılarının işi olduğunu (yani masum olmadığını) anlatan pek çok gösterge bulunuyor:

Masum bir eğitim çalışması maskesi arkasında, aşağıda anlatacağım hain bir düşünceye ait (gizli içerik) taşların sabırla nasıl örüldüğünü, zorunlu olarak iletişim halinde olduğumuz çevremizdeki insan tiplerinden anlıyoruz.

Tarlada yetişen ürün, attığın tohumun aynısı değil midir? Bu cümleden hareketle, genel olarak, okullarda (özellikle dersanelerde), müfredat denilen bilgi dizini öğretmenlerce tebliğ edilir, öğrenciler de tebellüğ ederler. Bilgilerin kaynağına olan güven tam olduğu için, bilginin doğruluğu sorgulanmaksızın kabul edilir (iman etme). Bu noktada, zihinler tutsak alınmıştır. Kişinin akli devre dışıdır. Zihinsel bir tecavüz vardır (Hem de Karaman'dakinden daha kuvvetli, yaygın ve legal). Kişinin düşünceleri, ihtiyaçları ve duyguları önemli değildir. Yani birey silinmiş / silikleşmiş / sinmiş; yerine kul gelmiştir. Kişi, kendini ifade etmek için bile "yukardan" onay bekler, duruma getirilmiştir.

Okul sonrası hayatta ise, öğretmen ve müdürün yerini ağa, şeyh, reis, şef... alır. Okulda temelleri atılan bu iman ve itaat alışkanlığı aynen devam eder; okumadıkları metinlerin altına imza atabilen, özgürlüklerinden vazgeçebilen, hatta "reislerine" hizmet etmenin "ibadet" sayılacağını, düşünen düşkün bir toplum ortaya çıkar. İşte uygulamada olan "eğitim" sisteminin altında yatan gizli / hain içerik budur. Bundan daha büyük düşmanlık / hainlik var mıdır?

Okullara yıllarca yüz sürenler, bu gün düzgün bir mektup veya dilekçe yazabiliyor mu, bir olayı sözel olarak anlaşılır bir dil ile ifade edebiliyor mu, kendine göre bir üslubu var mı, doğaya karşı duyarlı mı, emniyet şeridini işgal ediyor mu, balkondan halı silkeliyor mu, trafikte veya kuyrukta potansiyel bir sıra ihlalcisi mi, Ramazanda lokantaların açık olmasını içine sindirebiliyor mu, yılbaşı kutlamalarını sıradan özgürlükler arasında görebiliyor mu, yerlere çöp atıyor mu, uyuşturucu kullanıyor mu, kapkaç yapıyor ve kadına saldırıyor mu, düşünebiliyor mu, düşüncesini icazetsiz söyleyebiliyor mu, yanlış yapılaşma artıyor mu? gibi sorulara verilebilecek yanıtları hepimiz tahmin ediyoruz.

Öyle ise, bu eğitim sistemi kimin hayrına sürdürülüyor? Bu düzeni aslanlar mı, yoksa avcılar mı düzenliyor?

Bu musibetlerin temel nedeni ezberci eğitim uygulamalarıdır. Ezber, verilen bilgilerin sorgulamaksızın, kaynağına güven duyarak aktarılmasıdır. Kendine aktarılanların dışında doğru yoktur. Onun için gençlerde merak duyguları sönmüştür. Merak olmadığı için araştırma çabasına girilmez. Araştırmanın bulunmadığı

yerlerde de fen ve teknoloji gelişmez; yeni buluşlara rastlanmaz (geçen son yüzyıl içindeki buluşlarımızın sayısı kaçtır?).

Ezberciliğin bir ayağı da tekrardır. Ezberlenenler, yeniymişçesine durmaksızın tekrar edilir. Eski bilgilerle "yeni" kurulmaya çalışılır. Aynı şeylerin daha iyisini tekrar ederek, farklı sonuçlar bekleme saflığına düşülür. Ezber ve tekrar, toplumu durağanlaştırır. Tek doğrulara sahip sürü ruhlu toplum oluşturur. Bu yüzden, demokrasi ortamında olsalar bile, şefleri "ben kral olacağım" dese, büyük alkış alır.

Şairin dediği gibi; Koyun gibisin kardeşim,

koyun gibi,

Gocuklu celep kaldırıncı sopasını,

Katıliverirsin sürüye ve mağrur gidersin salhaneye.

Ezberci, kendini ifade edemediği için çelişkili, özgüvensiz, kaypak, kendi içinde bölünmüş kavramları / ilkeleri olmayan bir tiptir. Başkalarınca kullanılmaya elverişlidir. Tıpkı avcının yanındaki tazı gibi. Avcılar (moda ifade ile üst akıl) böyle tazıları kullanmakta mahirdir.

Ezberci sistemde, gençlerin coşkuları kırılmış, umutları tükenmiştir. İman ile itaat sisi ve sorgulamaksızlık kuşatması içinde her yöne çekilebilirler. Kurulu düzenin parçası olmaları istenir.

Av mıyız, avcı mıyız, yoksa çoktan avlandık mı? Kendimizi bir kez daha gözden geçirelim.

Dostça selam.

Nürnberg- Almanya 1984

Eğitim ve Referandum

İnsanlar merak ettikleri, bilgilendikleri, düşünme-bilme yeteneğine sahip olabildikleri ve sahip oldukları bilgilerin doğruluğunu araştırabildikleri oranda kendileri için pek çok seçenek yaratabilirler. Ufukları da genişler. Kendi yarattıkları seçenek yelpazesi ve genişleyen ufukları sayesinde en doğrusunu ve en güzelini seçme olanağına sahip olurlar.

İnsanı ,gezici ansiklopediler olarak inşa etmek yerine, doğuştan getirdiği merakı artırıp, daha çok öğrenen, üreten, üretmekten zevk alan, karşısına çıkan problemlerini başkasına dayanmaksızın çözebilen ve hayata dair seçimlerini bağımsız ve bağlantısız yapabilen bireyler olarak yetiştirmek ciddi ve ulusalcı eğitim kurumlarının işidir.

Eğitim kurumlarında(genellikle öğretim yapılıyor), daha önceden belirlenmiş konular, öğrenciler tarafından araştırılmasına ve tartişılmasına fırsat verilmeksizin ezberletiliyorsa, böyle bir yapıdan kimlikli bir bireyin çıkması beklenemez.

Bu şekildeki bir eğitim sisteminin egemen olduğu ülkelerde seçim veya referandumların bilinçli / sağlıklı / gerçekçi sonuçlar vereceği düşünülemez. Reisten, ağadan, şeyhten, liderden veya şihtan bağımsız karar vermesi son derece zordur.

Eğitim kurumlarında bağımlılığa ve itaata alışan / alıştırılan kişi sonraki yaşamında da bu gücün dışına çıkamaz. ıkmayı düşünse bile korku ve kaygıya kapı-

lır. Onun için korku ve kaygıdan uzak yaşamanın tek çıkış yolu, başkasının buyruğuna girip girmemesine veya özgürlüğünden vazgeçip vazgememesine bağlıdır.

Ezberciler, buyruklar karşısında 'bu benim görüşüm, bu benim düşünce'm'dir, diyemezler. Yaşamlarının tamamıyla kendi denetimlerinin dışında olmasını kabullenmişlerdir.

Her isteğe evet, diyerek yaşam sürdürenler giderek kimliğini yitirmekte ve sonunda buyruk sahibi ile aynılaşmakta, yani klonlanmaktadırlar. Özünü yitiren kişiler, giderek tek düşünce'den oluşan, tek kişilik bir toplum meydana getirirler. Böyle bir toplumda genel güvenlik (asker ve polisçe sağlanan güvenlik) koşulları sağlansa bile, beyinsel kuşatılmışlık var olduğu sürece referandumlar / seçimler halkın gerçek istencini / eğlimini yansıtabilir mi?

İnsan genlerinde var olan merakı artırarak, daha çok bilgi edinmesi ve edindiği bu bilgiler yardımı ile yaşamında önüne çıkacak sorunlarına çözümler üretmeyi öğrenmesi, eğitim kurumlarının en başta gelen amaçları olmalıdır.

Ancak her şeyin hazır kalıplar / formüller biçiminde verildiği sistemde merak etmeye ve araştırmaya gerek yoktur. Mevcut, yani kendisi için önceden miktarı belirlenmiş bilgilerin ezberlemesi yeterlidir. Ezber, sokakta, otobüste yaşadığımız cinsel tacizden daha korkunçtur. Çünkü, ezber zihinsel bir tacizdir. Karşıdaki'nin düşünsel olarak yok edilmesidir.

Ezberci bir eğitim uygulamalarının yaygın olduğu ülkemizde, eğitim süresinin de ortalama 4,5 yıl olduğu göz önüne alınırsa anket, referandum ve seçimlerin doğruları / gerçekleri ne derece ortaya çıkaracağı tartışmalı bir durumdur.

İzmir 2018

Not: Ezber ile akılda tutmak aynı şey değildir.

Eğitimde Huruç (Çıkış)

İnsanın sahip olduğu yetenekleri ortaya çıkarıp, daha yaratıcı ve daha etkin olmasını sağlamak amacıyla yapılan çalışmalara eğitim denilebilir. Günümüzde arınan insan tipi, bu tarifi kapsamında yetişmektedir.

Mevcut eğitim anlayışı ve uygulamalarının, hasretini çektiğimiz insanı yetiştirmediği, yaşadığımız bir gerçektir. Hızla açılan özel okullar bile mevcudu taklit ettikleri sürece "özel" olmaları ve insanı içinde bulunduğu çıkmazdan kurtarmaları mümkün değildir.

Çözüm nedir ve neler yapılabilir:

*Müfredat, mevta / çöp olmuş konulardan değil, yaşamın içinden olacak şekilde yeniden belirlenmelidir. Çünkü öğrenme, kişinin yaşantısıyla ilgili olduğu oranda gerçekleşir. Öğrenilecek bilgiler, bugün veya yarın kişiye yararlı olmayacaksa öğrenme olayı zorlaşır. Bu kanı yaygınlaşınca, okulun ve eğitimin gereksiz olduğu algısı yayılır.

Öğretmen, veli ve yönetim, faydaya bakılmaksızın, sırf müfredatta bulunduğu için, çocuğu öğrenmeye zorlar veya "öğretmek" zorunda kalırsa, öğrenci, bu öğretim sürecine karşı çeşitli şekillerde tepki gösterir: Kopya çeker, devamsızlık yapar, sıralara yazı yazar, tuvaletlere çöp atar... Bu durum okul yönetimi ve velilerce bir disiplin sorunu olarak algılanır. Bu yanlış tanı, yanlış çözümlere götürür. Yani soruna doğru tanı konulamaz ise, mevcut sorun, yeni sorunlar doğurur. İlerde

toplumsal sorunlara neden olur. Bu yüzden müfredatta bir "huruç" hareketi zorunludur.

*Öğretmen yetiştirme konusunda da bir huruç hareketine ihtiyaç vardır: öğretmen, mesleğe özgü "öğretmen okullarında" yetişmelidir. Bu okullara alınırken de yalnız beş seçenekli testlerinden değil, yetkin kişilerin pratik ve teorik elemelerinden geçirilmelidir. Hizmet içi eğitimlerle de meslek yaşamı boyunca mesleki bilgi ve beceri desteği sürdürülmelidir.

Hayatımızın en değerli varlığı olan çocuklarımızı teslim ettiğimiz öğretmene ortalama bir yaşam sürdürebileceği ekonomik olanaklar sunmaktan da kaçmamalıyız. Yani öğretmen, sıkıntılarından arınmış olmalı, beden ve ruh olarak sınıfta bulunabilmelidir.

*Eğitim etkinliklerini, sınıf ve okul duvarlarının kuşatmasından kurtarılmalıdır.

Çünkü duvarların dışındaki doğal ortamda, duyu organlarını uyaracak daha çok uyarıcı bulunmaktadır. Doğadaki uyarıcıların en büyük özelliği, durmadan tekrar edilen eskimiş bilgiler değil, tersine durmadan değişim göstermeleri ve birbirleriyle etkileşim halinde bulunmalarıdır. Koku, ses, heyecan, merak, kuşku, kaygı, hayret... gibi duyular doğada daha fazla duyumsanır. Çocuğun sınırsız hayal gücünü uyarır. Bilindiği gibi, çocuktaki öğrenme duyumsama ile başlar ve çocuk, doğada potansiyel yetilerini geliştirme imkânı bulur. Bu yetiler, gelecekteki buluş / icat ortamlarını hazırlar. Zengin bir doğal çevre, yaratıcı girişimler için alternatif seçimler sunar. İşlenmiş bilgileri tekrar tekrar sunmak yerine, görkemli bir çağlayana izlemek,

şimşek çakmasından ürpermek, karabatağın suya dalışından hayranlık duymak, kuzgun sesi ile hayale dalmak... zihinleri tutuşturabilir.

Soyut bilgi ve kavramlar (cin, peri, şeytan, günah, ahiret korkusu...) çocuğun beynini kilitler. Duyu organlarının hepsine hitap edemez. Hayal kuramaz. Tartışmasız inanır. Kuşku duymaz ve dolayısıyla merak etmez. Aklını kullanmaya ihtiyaç duymaz. Çocuk yaşlarda kilitlenen beyin bir daha da açılmaz. Sadece işitme duyusu ile hareket eder. Koklama, dokunma, merak, endişe... duyuları giderek körelir.

O halde bir huruç hareketi de okul duvarlarından aşılıp doğaya doğru olmalıdır.

*Pedagoji, psikoloji ve felsefe eğitim faaliyetlerinin özünü oluşturan pozitif bilimlerdir. Oysa okullarda felsefe dersleri hemen hemen kaldırılmış bulunuyor. Onun yerine pedagojik ve psikolojik prensiplerle uyuşmayan din konuları eklenmiş ve bazı dersler de dinsel içerik yönünden zenginleştirilmiştir.

Derslerde deney, gözlem ve sorgulamanın ihtiyaç duyulmadığı imam hatip okullarının sayısı da giderek artırılmıştır (4893 İ.H.L. ve 105 İl. Fak.) Ortaöğretim okullarındaki yöneticilerinin %86'sı imam hatip kökenlidir. Bu durum gösteriyor ki eğitim, çoktan doğal ortamların yeşilinden türbe yeşiline doğru evrilmiş bulunuyor. Bu yüzden, eğitim etkinlikleri , tekrar bilimin boy atabileceği doğa yeşiline doğru huruç etmelidir.

2003 Özel Çakabey Lisesi

Eğitimde Ekim ve Hasat

Çiftçi olarak, ne ektik ise, az veya çok, yıl sonunda onu hasat ederiz. Örneğin, arpa ektiğimiz tarladan hiç-bir zaman nohut hasat edemeyiz. Eğitim çalışmalarını da çiftçilik gibidir; ektiğini biçersin.

Okullarımızda bugün veya ilerde, aşağıdaki sonuçları hasat edebiliyor muyuz? Hasat edebilecek miyiz?

Üreten insanların kendilerine göre bir düşünce ve yaşam tarzları vardır. Söyledikleri ve yaptıklarıyla kişiye özel tavır içinde bulunurlar. Kendilerine söylenenleri mutlaka irdelerler. Bilinçleri her an açık ve uyanıktır. Bu cümleden olmak üzere, bir partiye, bir cemaate bir din yorumuna kendilerini kaptırmazlar; daima sorgulayıcıdırlar. "İdeolojiler idrakimize giydirilmiş deli gömlekleridir " diyerek eleştirirler. Onun bunun yarıdakılığını yapmazlar. Akıl, hak, hukuk ve adaleti bir kenara bırakmazlar. Ürkek ve aciz olmadıkları için yırtıcılarla iyi geçinmeye çalışmazlar. Tehlikeyi görmezden gelip, devekuşu aklının çukuruna inmezler. Kuyruk sallayarak, kendini mercimek, patates, soğan ve nohut torbalarına feda etmez, kuyruklara girmez ve tavşan gibi korktuğu için kaçan ve hem de kaçtığı için korkan biri olmazlar. Kaderciler ve karamsarlık yaratarak çevresinin merak ve heyecanını söndürmezler. Mutlak ve tek doğruları kabul etmezler. Tek ve değişmez doğruları olanlarla bir arada yaşamayı dayatan düzenleri sevmezler. Gerçek ile hayali birbirine karıştırarak, düşünmeden inanmaya hazır bir toplum yaratmaya çalışanların yanında olmazlar. Düşünmeden inanan toplumlara

anlatılan korkunç masallara inanmazlar. İdeolojik körlük içinde olmadıkları için çevresine düşman gözüyle bakmazlar. Diğer ideolojileri de dinlerler, ancak onları derinlemesine araştırırlar

Kendi dünyalarından kaçarak televizyon dizilerine sığınmazlar. Onların giyim, söylem ve davranışlarıyla bütünleşmezler.

Olumsuzluklar karşısında suskun kalmazlar; çünkü, suskunluk sonunda, olumsuzluğun başka araçlarla sürdürülebilir, inancına sahiptirler.

Bugün olduğu gibi, eski yanlışlara da tepkilidirler. Örneğin, anayurdumuz olan Türkistan'ın, Buhara'nın ve Horasan'ın Araplar tarafından işgalini ve talan edilmesini "fetih", önceleri Araplara ait olan bir inancı, kılıç zoruyla dayatılmasına da "hidayete erme" vesilesi olarak görme gafletine düşmezler.

Tanrıya kendi dilinde yakaramamayı, yani dilimizin bir alt dil sayılmasını onursuzluk sayarlar. Başka dillerin çeşitli yollarla dilimize egemen olmasına karşı durur ve bu durumdan üzüntü duyarlar.

Toplumun gündeminde bilim olmalıdır, inancını taşır: Okuldan çok cami, bilginden çok imam, okul çeşitliliğinden çok tarikat bulunmasına karşıdırlar.

Ülkenin kalkınması ve ekonomik bağımlılıktan kurtulması en çok bilimsel buluşlara bağlıdır. 2003 de sayıları 450 olan ve şimdi sayılarının 2074'e çıkarılan İ.H. Okulları yolu ile ekonomik kalkınma ve aydınlanmanın mümkün olamayacağı görüşündedirler. Çünkü bu okul tipinde, bilimsel gelişme için gerekli olan merak, göz-

lem, deney ve kuşkunun bulunmadığının farkındadırlar.

Nohut ektiğin tarladan pamuk hasadı yapamadığın gibi, fabrikanın ön kapısından pamuk vererek, arka kapısından dokunmuş ipekli kumaş üretimi bekleyemeyiz. Üniversitenin ön kapısından imam verip, arka kapısından Einstein'i mezun edemeyeceğimiz gibi.

Özel Bornova Lisesi 2002

Eğitimde Nallamak

Konuyla alışılmışın dışında bir öykü ile başlamak istiyorum:

Adamın biri, çevresinde, çok iyi bir nalbant olarak tanınmış. En kaliteli nalları yapar, at, eşek, katır ne varsa büyük bir ustalıklarla nallarmış. Zanaatı nal imalatı ve nalbantlık olan bu adam her gittiği yerde, gözü, daima at ve eşek ayaklarında olur, onların nallarını inceler, gözü başka bir yeri görmezmiş. Dünyası yalnız at, eşek ve öküz ayağı ve naldan ibaretmiş.

Zamanla nalbantın iş ve gelir durumu bozulmuş. Durumu kurtarmak için daha kaliteli demirlerden daha iyi işçilikle nal üretmiş ama, işi düzeltmemiş. Çünkü herkes at, eşek ve katırlardan arabaya (otomobil, kamyon) geçiş yaptığı için nala ve nalcıya olan talep azalmış. Nal ustası gözünü hayvanların ayaklarından ve onların nallarından ayırıp çevredeki gelişimi göremediği için, yani motorize olmanın ona getirdiği olumsuzlukları bir türlü kavrayamamış.

Nalbantın, gelişen makineleşmenin etkilerini umursamaması veya fark edememesi gibi, biz de 1946'lardan beri, dış dünyadaki gelişmelerden habersiz, eğitim alanında aynı nalı döğmeye devam ediyoruz.

Devrini tamamlamış ürünler / bilgiler hiçbir yerde alıcı bulamıyor ve kullanılmıyor, sorunun başka bir yönü de, bilgileri ezberleyerek edindiğimiz için içselleştiremiyor, davranışa / üretime dönüştüremiyoruz.

Aşağıda anlatacağım öyküde olduğu gibi, demode olmuş bilgi yığınları altında sersemleyip hantallaşırız. Gelişmiyoruz, durağanlaşıyor ve hareketsizleşiyoruz.

“93 Harbinde” top, tüfek ve diğer mühimmat, Allahuekber dağlarına mekkare denilen katırlarla taşınıyordu. Kışın Sarıkamış ayazında, diz boyu karda, günlerce yürüyen ve yorulan asker, geceleyin dağın bir kuytulduğunda mola verir. Her yerin karla kaplı olması nedeniyle aç kalan kurtlar, gece kamp alanına iner. Sırtında yükü olmayan katırların bazıları kendini savunurken, bazıları da kaçıp kurtulur, Makineli tüfek taşıyanlar ise, sırtlarındaki yük nedeniyle kaçamaz ve kendilerini savunamazlar; kurtlar tarafından parçalanır. Yani, makineli tüfekleri taşıyan katırlar canlarından olurken tüfeksizler kurtulur.

Biz de eğitimde edinilen bilgileri nasıl ve nerede kullanacağımızı bilmeden yükleniyoruz. Yaşamın bir anahtarı olması gereken bilgiler, mekkarenin sırtındaki makineli gibi bize yük oluyor, bizi durağanlaştırıyor, uyuşturuyor. Dünya ülkeleri arasında geri planlara düşürüyor.

Şu soruları her platformda kendimize, çevreye tekrar tekrar sormamız gerekiyor:

- Bilgide etkileşim halinde bulunan taraflar vardır. Taraflar bilgiyi bölüşmede önemli uçlardır. Uçlardan biri piyasaya, diğeri ise okuldur.

Okul, piyasanın ihtiyacı olan bilgilerle donanmış insanı verebiliyor mu?

- Öğrenci, öğrenici ve öğretmen öğrenilecek bilginin cins ve miktarının belirlenmesinde etkili oluyor mu?

- Eğitim kurumlarında çağcıl yöntemler uygulanıyor mu?

- Bulduğumuz zaman kesitinde çok hızlı yaşanan değişimlere ayak uydurulabiliyor mu, yoksa örneğin, hasbelkader bir kez edinilmiş öğretmenlik formasyonu ile ömür boyu yetiniliyor mu?

Başka bir anlatımla “eski” ile “yeni” mi üretilmeye çalışılıyor?

Öyküdeki nalbant gibi, çevreyi görmeksizin, durmadan artık ihtiyaç duyulmayan nalları üretmeyi devam ederek eğitimi mi nallıyor, yoksa anlamını anlamadığımız bilgi yükü nedeniyle çevredeki “kurtlara” yem mi oluyoruz?

Aliağa Birey Dershanesi 2005

Eğitimin Beceriksiz Muhtaçları

“Eğ”itim, insanı doğal eğilimlerine uygun olacak şekilde, fakat “eğ”meksizin ülkemiz ve dünyanın istediği insan tipini yetiştirme işidir, diye tanımlanabilir. İnsanı yetiştirirken, eğitim içeriği konusunda da dikkatli olunmalıdır; içeriğin, yaşayan bilgiler yanında, belli oranda o ülkenin ideolojisini barındırması doğaldır. İdeolojiler programlara yerleştirilirken evrensel değerler (eşitlik, demokrasi, insan hakları...) göz ardı edilmemelidir. Çünkü, eğitimin aradığı özgür ve özgüvenli insan tipi bu evrensel değerler içinde boy verir.

Eğitim uygulamalarımızda yerleşik hale gelen aktarmacılık (bilgi nakliyatı) ile öğrenme olayı gerçekleşmez. Çünkü sorgulanmayan bir alanda kesin / değişmez doğrular olması muhtemeldir. Bu yapı ile koşarız, ama yerinde sayarak. Birbirine benzeyen binlerce soru çözülür, fakat konunun özü olan öğrenme ıskalanır. Mevcut uygulamadaki gerçek ise öğrenme değil, öğretme faaliyetidir. Eğitim değil, eğmedir / çöktürmedir.

Öğrenme eyleminde öncelikle, öğreten öğrenecek olan kişileri, öğrenecekler de öğrenilecekleri sevmeleri gerekir. Beraberinde, öğrenileceklerin yapılabilir olması ve katılımcıların öğrenme eylemine katılıyor olması gerekir.

Eğitim sürecinde sapmalara çokça rastlanır; sınavlar sırasında kopyanın gündeme gelmesi kaçınılmazdır. Çünkü, öğrenciye göre, hafızalara kazandırılan bilgileri oluşturan “şeylerin listesi” aslında onlara bir tuş kadar

yakındır. Ayrıca, işe yaramayan ve güncel olmayan bu bilgileri edinmenin gereği de yoktur. O halde sınavın yanıtlarını yanımızdakinden veya kitaptan çekmenin bir sakıncası olmamalıdır, düşüncesi kopyacılığın fikrinsel tezini oluşturur. “Çevremizde bu kadar hırsız nereden geldi?” sorusunun yanıtını okullarda başlayan kopya olaylarına bakarak bulabiliriz.

Evrensel değerlerin kavranmasına uygun olmayan aktarmacılık ve ezber, okullarımızın, özellikle dinsel içerikli okulların klasiğidir.

Ülkemiz geniş olanaklara sahip bulunuyor: Üç ana, onlarca da ara iklime sahip bir ülkedir. Bu çeşitlilik, zengin yaban hayvan ve bitkinin ve çok farklı tarımsal ürünün yetişmesine fırsat vermektedir. Ayrıca, bu bitkiler, önemli besin kaynağı olduğu kadar, pek çok sanayi kolu için hammadde oluşturmaktadır.

Ayrıca genç ve zinde bir nüfusa sahip bulunuyoruz. Fakat okullarımız bu olanakları değerlendirebilecek insan tipini yaratmaktan uzak bulunuyor. Ezberciliğin okullarımızın genel klasiği olduğunu söylemiştik. İlave-ten günümüzde belli ideolojiyi benimseyen dinsel içerikli okulların sayısı hızla artmaktadır. Kadını hor gören, itaat esaslı, deneysel araştırmanın olmadığı, evrensel değerlerden uzak okullar. Anadolu ve fen liseli öğrencileri için yer bulunamazken, kontenjanlarının %45’i boş kalan okullar. Özünde israfın haram sayıldığı bir dini misyon edinen, ancak ihtiyaç olmadığı halde durmaksızın açılmaya devam eden okullar. Bir amacı da ahlaklı insan yetiştirmek olan, fakat sayıları arttıkça gasp, cinsel saldırı, kadın ölümleri, uyuşturucu kulla-

nımı, kayırma, hırsızlık... gibi olayların azalmasına etkili olmayan / olamayan okullar. 2018 itibariyle fen liselerine 50 milyon TL, onlara 550 milyon TL bütçe ayrılan(kayırlan) okullar. Üniversiteye girişlerde en son sıralarda yer alan okullar.

Çare; “balığı uçmaya, kuşu yüzmeye zorlamadan” herkesin öğrenme profiline ve stiline uygun ortamların bulunduğu, “Doğal ve Tarihi Ortamlarda Öğrenme”yi gerçekleştirmektir. Model, tarafımızdan 3-4 yıldan beri denenmektedir.

Aksi halde Afganistan, Irak, Filistin, Libya, Suriye gibi sorunlarını çözecek eğitim sistemi kurmayı becerememiş ülkeler gibi çözüyoruz. Bu durum, beceriksiz muhtaçların kaçınılamayan sonlarıdır.

Bornova 2017

Eğitimde Yeni Koordinatlar

Durmadan aynı yöntemi uygulayarak farklı sonuçların doğmasını beklemek aşırı derecede / en hafif ifadeyle saflık olur. Eğitim çalışmaların da aynı durum vardır. Nitekim, mevcut eğitim yöntemlerini ne kadar iyi uygularsak uygulayalım günümüzün ihtiyacı olan / beklediğimiz insan tipini yetiştiremeyiz. Ayrıca değişen ihtiyaçlar da karşılanamaz.

Yaşadığımız zaman diliminde İhtiyaçlar değişmiş ve çeşitlenmiş bulunuyor. Bu bağlamda bazı ülkeler tarım toplumundan sanayi toplumuna geçerken, bazıları ise çoktan bilgi toplumuna ulaşmış durumdadır. İnsan zekâsı, yaratıcılık ve üretim durmadan gelişiyor; bugünün bilgisi, makine ve teçhizatı ertesi gün eskirken, eğitimdeki koordinatların değişmesi de bir zorunluluk haline gelmiş bulunuyor.

Öğrenme bilgiyi işleme, anlamlandırma, yorumlama, transfer edebilme, kullanabilme ve ondan yeni bilgiler üretebilmektir. Müfredatta belirtilen “şeylerin listesi” olan malumatın ezberlenmesi öğrenme değildir. Öğrenme kişinin profiline (hız, yetenek, kapasite) ve stiline göre gerçekleşen bir olgudur. Yeni koordinatlarından biri de budur.

Bilgi toplumunda itici güç, bizatihi bilginin kendisidir. Bilgiyi üreten ise insan zekâsı ve yaratıcılığıdır. O halde kişilerin yaratıcılık ve yeteneklerini ortaya çıkaracak yöntemler tercih edilmelidir. Müfredatı ve öğretmeni değil, bizzat öğrenciyi merkeze almalıyız. Almalıyız ki nedensel düşünen, aklını kullanan, yerel ve

evrensel değerleri organize ve entegre edebilen, elde ettiği bilgilerle kendi ve genel sorunları çözebilen bir insan tipi ortaya çıkabilsin. Koordinatlıları koordine ederken bu hizada da bakmalıyız.

Okul yöneticisi, yakın ve uzak çevre ile iletişim içinde olmalıdır. Kapının kolu, etek boyu, ceketin düğmesi gibi günlük rutin işlere boğulup kalmamalıdır. Yönetici en uygun öğrenme ortamlarını hazırlar, yöneticilikten öte rehberlik eder. Yöneticilikten çok lider olması gerektiği için, sürekli öğrenci, öğretmen ve diğer personel görüşlerini alarak katılıma önem verir. Mutlak itaatin iletişim kanallarını tıkadığına inanır. Bu yaklaşımı ile okula demokrasi, yani katılım mesajları verir. Katılımla birlikte, fikir zenginliği ve işbirliği artar. Düşünceler çekinmeden söylenebildiği ve yetenekler özgürce kullanılabilirdiği için herkes mutludur. Günün sonunda kuruma olan aidiyet artar.

Müdürlüğü, mezun olduğu dinsel içerikli okuldan menkul olan (%82) yöneticilerin gücü, bilgi ve yeteneklerinden değil, kendine verilen (kayrılan) statüden kaynaklıdır. Tek bilen bunlardır. Bunlar, müfredata ve naftalin kokan kurallara ve üstlerine aşırı derecede bağlıdırlar. Üste itaat ederken, alttan da itaat isterler. Değişime risk getireceği için karşıdırlar. Tarikat, tekke ve medreselerle "değerler eğitimi" protokolleri imzalamaktan çekinmezler. "Yüzleri yeniye değil, eskilere dönüktür." Bu gibi koordinatsızlara karşı dikkatli olunmalıdır.

Değişim ve dönüşüm, lider / yöneticinin takip edeceği bir çizgi olmalıdır. Yeni mevziler kazanmalı, dur-

gunluk ve kuşatılmışlıktan kurtulmalıdır. Bu sırada taşlar yerinden oynar, belirsizlik ve tehlikeler ortaya çıkabilir. Dengenin bozulması ve belirsizlik tehlike yaratabileceği gibi bazı fırsatlar da doğurur. Bu noktada yöneticinin lider özelliği ortaya çıkar; hedefi, öncelikleri sonra strateji ve standartları belirler. Süreci yakından takip ederek başarıya ulaşır.

Sürecin her zaman iyi gitmeyeceği açıktır. Bu noktada, bazı kurum çalışanları eski düzeni savunmaya başlarlar. Umutsuzluk yayılmaya başlamıştır. Bazıları eskiyi beğenmez ama yeni yapıdan da kuşkuludur. Özel dersler, yıllarca biriktirdiği klasik sınav soruları, tahrir metodu ve testler gibi uzmanlık(!) alanları ellerinden gideceği için korkar ve karşı dururlar. Bölüm başkanlığı, md. yardımcılığı ve müdürlük makamlarında bulunanlar, oluşacak yeni değişim ortamından tedirgin olurlar, açıktan veya kapalı olarak karşı çıkarlar. Lider / yönetici, M. Kemal'in Kurtuluş Savaşı sırasındaki "yanımızda olanları değil, karşıımızda olanları iyi hesaplamalı" sözünü esas alır ve yoluna devam eder.

Bulduğumuz koordinatları daha da iyi belirleyebilmek için veliler, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri tedarikçiler... etkileşim halinde buldukları eğitim kurumları ile periyodik olarak görüş alışverişinde bulunmalıdır. Böyle bir koordinatı takip ederek özlener hedefe ulaşabiliriz.

Acıpayam-Yazır Mah. 06.02.2020

Pabuç Eskisi ve Eğitim

Eskiden köylerde, tavukların ayaklarına pabuç eskisi bağlanırdı. Böylece uçarak çiti geçmeleri, komşulara zarar vermeleri önlenmiş olurdu. Diğer yandan baktığımızda da bu hayvancıkların en doğal dürtülerinin sonucu olan uçmak ve koşmak faaliyetleri sınırlandırılmış olurdu. Kısaca, eski pabuçlar kullanılarak, tavuklar kötürümleştirilirdi.

Bugün, kullanımda bulunan eğitim uygulamaları ve eğitim alanları (okul ve dershaneler) çocukların ayağına bağlanmış birer eski ayakkabı işlevini sürdürmekte / sürdürmeye devam etmektedir.

1800'lerde, hızla gelişen sanayi ile hızla artan işçi ihtiyacını karşılayabilmek amacıyla inşa edilen okul ve derslikler, hiç değişim ve dönüşüme uğramadan günümüze kadar gelmiştir ve halen kullanılmaya devam edilmektedir. Bu yüzden, eğitimden beklenen sonuçlar alınamamaktadır / alınamamıştır. Çünkü, eski yöntem ile "yeni" insan tipi üretilemez.

Günlük deneyimlerimizden biliriz; gözümüzü ve kulağımızı olabildiğince açıp, ortamı en iyi şekilde inceleyip / dinlediğimiz yer doğal ortamlardır. Merak, korku, sevgi, heyecan... bu ortamlarda daha derin ve etkilidir. Bilinen bir gerçektir ki, öğrenme çocuklarda duyumsama ile başlar.

Merak sonucu, doğal çevrede dokunur, tadar, tutar, çevirir, kapatır, onlarla konuşur, gözlemler, sesleri taklit eder ve soru sorar. Böylelikle çocuğun bilgi dünyası

genişler / esner / zenginleşir. Öğrenme, çevre ile etkileşim halindeyken ve oradaki deneyimlemeleriyle gerçekleşir. İç motivasyon ve yaratıcılık artar. Sorunlarla karşılaşması kaçınılmazdır ve onları çözmeye çalışır. Somut yaşantılar çevre duyarlılığını artırır. Doğa, insan ruhunun derinliklerinden gelen duygu ve düşünceleri yoğunlaştırdığı için, insanlığın ortak dili olan müziğin ortaya çıkmasında da esin kaynağı olabilmektedir.

Özellikle doğal ortamlarda oynanan oyunlar, çocukların düşleri ile gerçek yaşamları arasında kurulmuş güvenli bir yoldur. Diğer taraftan oyun, duygusal ve zihinsel olarak beslendikleri bir kaynaktır; yapılandırılmamış informal öğrenme alanıdır. Eğlendiği, mutlu olduğu, kişisel eğilimlerini yansıttığı, enerjisini boşalttığı için rahatladığı bir ortamdır. Akranlarıyla etkileşim halindedir. Onlarla olan benzerlik ve farklılıklarını ayırt ettiği yerdir. Oyun içinde gerçek yaşama yönelik provalar yapar. Dünyası değişir ve dünyasını özgün bir şekilde yapılandırır.

Doğal ortamlarda oynanan oyunlara katılımıyla gerçekleşen öğrenmenin en büyük özelliği, içinde ezber denilen eğitim ürünü bulundurmamasıdır. Ezbercilik, bir toplumu edilgen ve sinik duruma getirmek için kullanılan kokusuz, renksiz fakat zehirli bir gazdır. Pek çok insanın farkına varamadığı, sinsi planlarda kullanılan güler yüzlü bir hainlik aracıdır.

Sonuç olarak, öğrenme eylemine doğal ortamı ve oyunu katmadıkça, yani hapishanelerin bir başka formu olan okullar ve kutuların bir başka formu olan

derslikler kullanılmaya devam edildikçe beklenen hedefe ulaşmak zor olacaktır.

Bu amaçla, eğitim kurumlarında, "Doğal ve Tarihi Ortamlarda, oyunlarla öğrenme" denemelerine yer verilmesi kaçınılmazdır.

Dostça selam

Bornova 2019

Eşitsizlikteki Adalet

Dünyada insanoğlunun elindeki en büyük zenginliklerden biri insandır, yani yine kendisidir. Yeter ki ona bilgi, beceri ve yeteneklerini gösterebileceği ortam sağlansın.

Günümüzde, bilinçli işletmeler, insanın ihtiyaç ve beklentilerine önem vererek, işyerindeki verimliliği artırmaya çalışıyorlar.

İnsanın olduğu yerde ihtiyaçlar, ihtiyaçların olduğu yerde de dürtü ve güdüler vardır. Organizmayı birtakım davranışlara iten güdüler çeşitli ihtiyaçlardan doğarlar. Örneğin, aidiyet, güven, takdir edilme ve kendini gerçekleştirme duyguları gibi. Bunlar, modivatör gibi etki yaparak insandaki motivasyonu yaratırlar.

Ekonomik anlamdaki kazanç da fizyolojik ihtiyaçların karşılanması yönünden önemlidir. Bazı insanlar, daha iyi yaşayabilmek için çok çalışıp çok kazanmak, ekonomik gelecek, kimlerle ve nasıl çalışacakları konusunda netlik ve güven isterler. Kendini güvende hissedilen kişi enerjik ve yaratıcı olur. Ufku geniş lider-yöneticiler, bu tür çalışanların varlığını çabuk sezer. Onları, çalıştıkları ünitenin en iyi uzmanı gördükleri için, işyerindeki sorunlara, sorunların çözümüne ve başarıya ortak ederler. Bu tür yaklaşımların, üretimi artırdığını ve aidiyet duygusunu geliştirdiğini, pasif veya aktif bir direnç yaratmayacağını bilirler. İşyerinde, rutin işler yerine, sürekli bir gelişim yaşanması onların öngörülerini sayesinde. Yapılan çalışmaların kuruma yaptığı katkıları sürekli değerlendirir. Bu sürekli-

lik, Deming Döngüsün'de olduğu gibi, yanlışları tasviye ederken, kurumu geliştirdiği gibi bu gelişmede rolü olanları ödüllendirir. Ödül, çalışanın işine tutkuyla bağlanmasını sağlar. Tutku ki yaratıcıdır, özveri içerir, meesai saatine bakmadan çalışmaktır, işi yürekte omuzlamaktır.

Bunun bilincinde olan liderler, alışılmış / yaygın olan fiiks ücret sistemini terk etmelidir. Çünkü, çalışmak ve üretmek dinamik bir olaydır; değişim ve gelişmeyi getirir. Üretim / başarı artıyorsa, ücret de buna paralel olarak artış göstermelidir. Fiiks ücret ise duragandır. Fiiks ücreti önermek, gizli anlamıyla, sen işini yıl sonuna dek bu sabit ücrete göre yap, performansını bu ücrete göre sabitle bu bize yeter, zaten kendini parçalasan da alacağın karşılık sene başında belirlenen kaddardır, demeye gelmektedir.

Çalışanları fiiks ücretlendirmeye tabi tutmak, çok çalışanı cezalandırırken, az performans göstereni ödüllendirmek anlamına da gelmektedir. Bu uygulama ile yıl başında belirlenen ücretlendirme" eşitlik" adına devam eder; ancak çok emek verene karşı adalet kaybolur. Başka bir anlatımla eşitlikte adaletsizlik ortaya çıkar.

Karşılık bulamayan özel yetenek ve beceriler toprağa gömülür. Eskiler tekrar edilerek vakit geçirilir. Yeni yetenekler ise sessizce pusuya yatar. Gelişme yolu kapanır. Fırsat çıkar çıkmaz kurum terk edilir.

Statü kazanma, saygı ve ilgi görme her yaştaki insanın en önemli ihtiyaçlarındandır; özverili çalışanın ise, ihtiyaçtan öte hakkıdır. Performans değerlendir-

mesinin süreklilik göstermesi, yani değerlendirme / ücretlendirme haftada ya da ayda bir yapılması halinde, yukarda bahsedilen gereksinimleri karşılayacağı için çalışan, tatmin olma fırsatı bulacaktır.

Performans değerlendirmesinde bazı noktalarda çok dikkatli olmalıdır: Yöneticiye en yakın durmaya çalışanlar genellikle çok çalışanlar değil, çok konuşanlardır. Güçleri emek ve yeterliliklerinden değil, yağcılık ve yalakalıklarından gelir. Arka sıralarda kendi sessizliği içinde duranlar ise en büyük güç üretimidir, tek kaygıları / korkuları başarılarının yeterince değerlendirilip değerlendirilmeyeceği kuşkusudur. Bunların yüzü işverene değil, işe dönüktür. Sahte başarılar için alçalmazlar. Bu noktada liderlik, yağ duvarının arkasındakileri de görebilmekten başlar.

Bitkiler, kendi iklimlerinde daha çok boy verip çiçek açarlar. Uygun iklimi yaratmak ise "gün" ile değil, gelecek ile randevusu olan bahçivana (lider-yöneticilere) aittir.

Bir iş gören olarak, bulunduğum yerden görebildiğim manzara budur.

Dostça selam.

Özel İzmir Lisesi 2000

Senaryo temelli konu işlemeyle ilgili bir deneme

Senaryo-Metin:

Etekten Doruğa Coğrafya

Erciyes Üniversitesi'nden bir grup amatör genç dağcı, Erciyes'in doruğuna ulaşmak için yola çıkarlar. Sabah çiyinin etkisiyle yayılan bozkır kokusu, yükseldikçe kaybolur. Yerine çam kokusu egemen olur. Gidererek çamlar azalırken onların yerini dikenli çalılar alır. 2800 m. ye ulaşıldığında, çalı kuşağının üzerinde yer yer yayılmış bulunan otlar da kaybolur. Yürüyüşçülerden bazılarının başı dönmeye ve kulakları uğuldamaya başlar. Bazıları, bu yükseklikte yaşadıkları baş dönmesi ve kulak çınlamalarının nedenini bitki formasyonunun ortadan kalkmasına bağlar.

3000 m.ye doğru, çoğunda burun kanamaları görülür. Bunun üzerine ikinci mola verilir. Yürüyüşün verdiği bedensel sıcaklık etkisini kaybedince, haziran ayı olmasına karşın montlar giyilir. Çünkü, başlangıçta 25 derece olan sıcaklık, 15 dereceye düşmüştür. Burun kanamalarının soğuma ile birlikte azalacağı, söylenece de bu gerçekleşmez. Kanamaya rağmen, ilk yürüyüş heyecanı ve yeni yerler görme merakı ile tekrar harekete geçilir. Yürüyüş zincirinde bazılarının kustuğuna ve pantolonlarını ıslattığına tanık olunur. 3500 m. lerde kusma, kanama ve altına kaçırmanın sayısı artar. İlginç olan ise, altına kaçırmanın kaçırıldığı farkında olmamasıdır. Çünkü istem dışı meydana gelen bu olay, yürüyüş zincirinde, bir arkadakinin önde yürüyenin

pantolonunu görüp "aa bu da ıslatmış!" feryadı ile fark ediliyor.

Bu senaryo-metin, **basınç veya yükselti** konusunu işleyecekler için bir motivasyon ortamı yaratabilir. Diğer derslerde de konuya buna benzer bir metinle geçilebilirse, daha verimli olacağını düşünüyorum.

Klasik mantıkla, öğrencinin karşısına doğrudan "bugün işlenecek konu basınçtır" biçiminde çıkmak yılgınlık yaratabilir. Metinde olduğu gibi, konuya onun yaşantısından girdiğimiz zaman bir taraftan ilgisini çekecek, diğer taraftan da öğrendiklerinin yaşamının içinde olduğunu görecektir ve bu nedenle öğrenme daha kolay ve daha kalıcı olacaktır, diye düşünüyorum.

A) Konu yükselti ve yükseltinin etkileri ise;

*Yükseldikçe, bozkır yerini ormana ve sonra çalıya terk ediyor. Neden?

*Yükseldikçe güneşe yaklaşmamıza karşın, sıcaklık azalıyor ve montlar giyiliyor. Neden?

*Belli bir yükseltiden sonra bitki örtüsü ortadan kalkıyor. Neden?

Soruları ile başlanabilir.

B) Konu Basınç İse;

*Yükseldikçe baş dönmesi, kusma, altına kaçırma ve kanama olaylarının görülme nedenleri nelerdir?

*Herhangi bir yolculukta, yokuş inerken veya çıkarken kulağınızın tıkanıp tıkanmadığı oldu mu? Tıkanmış ise, buna karşı nasıl bir çözüm buldunuz?

*Basınç, yükseldikçe hangi nedenlerden dolayı azalmaktadır?

Soruları ile giriş yapılabilir.

Yukardaki sorularla yaptığımız girişten sonra;

Grup çalışması I: Sıcaklık azaldıkça basınç artar. Ancak, yukarda da söylendiği gibi, yükseldikçe sıcaklık azalmasına karşın basınç da azalmaktadır. Neden?

*Aynı gün hem Sinop'ta hem de Hatay'da tartılsak ağırlığımız (kilomuz) aynı olur mu? Neden?

*İç bölgeler kışın yüksek, yazın alçak basınç alanları durumundadır. Neden?

***Grup çalışması II:** Kışın ülkemizde, zaman zaman havanın günlerce açık geçtiğine / yağış düşmediğine tanık oluruz: Gündüzler güneşli fakat soğuk, geceleri mehtaplı fakat ayazdır. Ayrıca Akdeniz, Ege, Marmara ve G. D. Anadolu'da yaz mevsimi kurak geçer. Bu durumun **basınç** olayı ile ilgisi var mıdır? Açıklayınız.

*Rüzgârın sıcaklık, buharlaşma, yağış, ulaşım, enerji, aşındırma / biriktirme ve bitki örtüsü üzerindeki etkileri nelerdir?

*Bir balıkçı ve İzmir'de yaşayan biri olarak rüzgârın önemi nedir?

*Asi, ihanet, hasret, savaş, yalan, deli, ayrılık... rüzgarlarını(!) tanıyor musunuz?

*Ülkemizi etkileyen basınç merkezlerinin yerlerini haritada bulunuz ve hangi mevsimde nasıl etkide (kuru, nemli, sıcak, soğuk) bulunduğunu araştırınız.

*Bir sinoptik haritada (TV'de izlediğiniz hava durumunu gösteren harita) dünya ve ülkemizdeki izobarları inceleyiniz. Dairesel sık veya seyrek oluşlarının anlamını araştırınız.

Bar, izobar, izohips, izoterm, izobat... sözcüklerinin anlamlarını bulunuz.

B.B.D. ve T. (bilgi, beceri, davranış ve tutum): Harita kullanma, bilgiye yönelme, bilgiyi kullanma ve bunlara göre davranış geliştirmeye yönelik çalışmalar eğitimde önemli noktalardır.

Okullara katkısı olur, düşüncesiyle SENARYO TEMELLİ Ders İşlemeyi VE GRUP ÇALIŞMASINI içeren yukardaki çalışmayı ilgilenenlerin ilgisine sunuyorum.

Benim doğduğum köylere

Şimal (kuzey) rüzgarları eserdi

Onun için serinliğe hasretim

Öp biraz.

C. Külebi

Yeliniz hiç kesilmesi

Denizli Uğur Dershanesi 2010

Güdüleme (motivasyon)-Güdüleyememe

Motivasyon, etkinliğimizi artırabilmek, ihtiyaçlarımızı karşılayabilmek, yeni koşullara uyum sağlayabilmek... gibi amaçlara yönelten itici / çekici güç olarak tanımlanabilir. Bizi bazı davranışlara iten gereksinimlerimizdir, şeklinde de tarif edilebilir.

Sabahları, giriş saatlerinde okulları izleyelim; çocukların nasıl yavaş ve isteksiz bir şekilde okula girdiklerine tanık oluruz. Nitekim okulun dolması 40 - 50 dakikayı bulur.

Akşamları paydosta ise, okul binaları yangından kaçarcasına, 5-10 dakikada boşalır. Burada, çekici bir güç alanı (motivasyon) olması gereken okulun, bir itici güç haline dönüştüğüne tanık oluyoruz. Bu noktaya gelmiş bir kurumda eğitim yapılabilir mi?

1940'lı yıllarda, öğrenci okuldan ayrılmak istemezdi. Çünkü, çevreye göre en kaliteli spor, müzik, halk oyunları, tiyatro, çevredeki tarıma ve sağlığa ilişkin bilgiler okulda idi. Bir an 1945 yıllarında, genç Cumhuriyet'in bir okulunu ziyaret edelim: Müzik öğretmenleri Ruhi Su ve Aşık Veysel. Müzik salonunda 259 mandolin, 236 bağlama, 55 keman ve 3 piyano. Sinema ve tiyatro salonları. Teneffüslerde Beethoven ve Vivaldi çalıyor. Sabahları 06.00 da daha derslere başlamadan, 400-500 kişi zeybek oynuyor. Kahvaltıda, öğrencilerin kendilerinin ürettikleri üzerinde buğusu tüten, fırından yeni çıkmış ekmeğe, süt ve peynir. Enver Ziya Karal, Sabahattin Eyüboğlu, Ferruh Sanır... bu okulda ders veriyor. Bu yüzden halkın vaktini çok iyi değerlendirdiği,

dolayısıyla güdüsü (motivasyon), yani ışığı güçlü bir alandı okul.

Yukarıda, zamanımızda ve eskiden okulların yarattığı negatif ve pozitif güdüler anlatılmaktadır. Anlatılan bu yeni ve eski durumlara bakarak, eğitim kurumlarının motivasyon yönünden niçin giderek irtifa kaybettiğini düşünmemiz gerekir.

Günümüz okullarını yakından incelediğimizde, beden eğitimi, müzik ve resim derslerinde mat., fizik... testlerinin çözümleri yapıldığını görüyoruz. Bu durumun insan ruhuna, duygularına ve pedagoji bilimine ne kadar aykırı olduğunu ve insan bedeninde hiçbir çiçeğin açamadığı, bir çöl yaratıldığına tanık oluyoruz.

Devletin eğitime bakış açısı da yürek burkuyor: Gece bekçisinden daha az ücret alan öğretmen. Aynı çatı altında, eşit işe eşit ücret alamayan ücretli, sözleşmeli ve asil olmak üzere üç farklı ücret alan öğretmen. İkili öğretim. Yetişkinlerin bile sokağa çıkarken tedirgin oldukları karanlıkta girilip ve yine karanlıkta çıkan okul. Kalabalık sınıflar. Rehberlik yapma yetisinden uzak, sadece ahiret bilgileri ile donatılmış yönetemeyen okul yöneticileri. M.E.B. Hayat Boyu Öğrenme Gnl. Md.nün , 2017 yılında, Karaman'da 45 erkek öğrencinin tecavüzüyle ünlenmiş bir tarikatla protokoller imzalaması. Aynı yıl, şeriat savunuculuklarıyla bilinen Birlik Vakfı ve İlim Yayma Cemiyeti ile de ayrı ayrı çeşitli eğitim, seminer, sosyal etkinlikler düzenlenmesine dair protokoller imzalanması, gittiğimiz yolu ve varacağımız hedefi tarif etmektedir. Somut bilgiler yerine, gerçeklerden uzak, vehim ve korkulara dayalı soyut bilgilerin öğretildiği ve adı okul olarak adlandırılan bir

kurum. Görülmeyenlerin, duyumsanmayanların, işitilmeyenlerin, koklanmayanların... yani çocuğun algısı dışında kalanların öğretildiği ve derslik olarak adlandırılan kutulardan oluşan bir kurum. Bilime ve gerçeklere bilinmeyenlerden değil, bilinenlerden ulaşıldığı gerçeğini çoktan terk etmiş bir eğitim anlayışı. Sürekli soyut bilgilerin verilmesini, dinsel içerikli derslerin ve okulların sayısının artırılmasını isteyen resmi zihniyet. Kolları, okula doğru her gün biraz daha uzayan tarikatlar. Yaşamı ve yaşayanın içini daraltan, doğadan tecrit edilmiş dersler.

Böyle yapılar nasıl bir güdü yaratabilir? Ama "güdülecek" insan tipi yaratacağı kesin.

Bugün, işsizlik oranı, ülke genelinde ortalama %13.5. Üniversite mezunu işsizlerin oranı ise %27. Üniv. Okumadan önce %13,5 gibi bir şans varken, kişi neden yüksek okul zahmeti çekerek %27'e girsin? Bir kurum için bundan daha büyük bir iticilik (anti motivasyon) olabilir mi? Ülkenin gerçeklerinden ve ihtiyaçlarından uzak, mezunları iş piyasasında talep görmeyen yüzlerce fakülte, bölüm ve yüksekokul bulunuyor. Daha da açılmaya devam ediliyor. Yine ihtiyaç olmadığı halde binlerce imam ve yaşamda karşılığı olmayan binlerce imame yetişiyor. Anlatılan bu bataklığın cazibesi (güdü) olur mu?

Sap gelip saman gidecek olan bu bataklığın mezunları, işlevsiz diplomaları ile okullara ve okumaya karşı anti motivasyon (ters güdü) yaymaya devam edecekler.

Denizli Uğur Dershanesi 2009

Hırsız Yetiştirme Kurumları

Eğitim kurumlarında, özellikle sınav sırasında yarattığımız ortam, çocukları kopya adını verdiğimiz bilgi hırsızlığına yöneltiyor. Kopya alışkanlığı, zamanla evrilerek okul sorası yaşamda mal, mülk, ihale, vergi ... hırsızlığına dönüşüyor. Yani hırsızlığın temelleri okullarda atılıyor.

Bilindiği gibi gerek eğitim süresi içinde, gerekse okul bitirmelerinde pek çok sınav yapılmaktadır. Bu sınavlar sırasında, ihtiyaca göre mutlaka bir veya daha çok gözetmen görevlendirilir. Gözetmenli sınav yaklaşımı, dilim varmıyor ama, sinsî / örtük / gizli / hain bir mesaj içermektedir: Siz potansiyel hırsızlarsınız. Gözetmen olmasa, kitabı defteri açar, tüm bilgileri sınav kağıdına oradan aktarırsınız. Yani, sorulara kopya çekerek, diğer bir anlatımla bilgi hırsızlığı yaparak yanıtlersınız. Çünkü, çalışarak başarıma / kazanma onuruna sahip değilsiniz. Çalışıp öğrenmediğin halde, yetkin ve bilgiliymişçesine bizleri kandırmaya çalışırsınız. Bilgili ve yetkin görünme sahtekarlığı yapmanın sakıncası yoktur.

Çocuk, okul yaşamı boyunca, bu ve benzer mesajlara maruz kalacağı / kaldığı için, bir süre sonra kendini keşfedecektir(!). En azından aklına karpuz kabuğu düşecektir. Yaşadığı sayısız sınavlar sırasında, kopya deneyimi yaşarken pek çok badireler atlatacak ve giderek profesyonelleşecektir. Sonunda, hedefine ulaşmak için çaba göstermeyi düşünmeyen, yönetmelik ve kanunların etrafından dolaşan, emeğe saygısı olmayan ve

emek düşmanı bir insan tipi ortaya çıkacaktır. Bu insan tipi, yukarda da anlatıldığı gibi, başta okullar olmak üzere çeşitli eğitim kurumlarında mayalanmaktadır.

Oysa;

Sınav başlamadan önce "sizin kopya çekmeyecek kadar onurlu olduğunuzu biliyoruz. Yarın ülke yönetimini teslim etmek durumunda kalacağımız sizlere güveniyoruz," şeklindeki, onurlu birer birey olmayı özendiren cümlelerden sonra, sınav salonunu terk edebiliriz (onur sistemi).

Günümüz insanı, gerekli olan bilgiyi bir "tık" ile kolayca ulaşabilir. Öyle ise, bilgisayarda veya ansiklopedide elinin altında durmakta ve kolayca ulaşabilecek bu bilgi, neden öğrencinin kafasına istiflensin? Yapılması gereken, ihtiyaç duyulan bilgiyi gidip gerekli olduğu zaman ilgili kaynaktan gerektiği kadar alınması ve kullanılmasıdır. Önemli olan, ihtiyaç duyulan bilginin nerede bulunabileceğinin bilinmesidir. Sınavlarda bu bilgi kaynaklarına erişimi yasaklamaya çalışmak, kopya adı verilen bir onursuzluğun doğmasına yol açar.

Onur (1) ise bilgi onun sağına yazılan sıfır(lar)dır. Kopyacılığı ve aşırı macılığı azaltmanın ikinci yolu ise, sorulacak soruların hazırlanış özelliğidir: Sorular konuları kavramış, bilgiyi kendince işlemiş, içselleştirmiş ve konudan çıktılar yapabilen bir öğrenci düzeyinde hazırlamalıdır. Kitabın-defterin kapağını kaldırıncaya hemen yanıtını bulabileceği sorular olmamalıdır. Kısa söylemek gerekirse, soruların karşılığı olan yanıtlar ezberleyenlere değil, öğrenenlere hitap etmelidir.

Tarih öğretmeni olmamakla birlikte şöyle bir örnek verebiliriz; Karlofça Anlaşması'nın koşulları nelerdir (klasik sınav)? Ya da aşağıdakilerden hangisi, Karlofça Anlaşması'nın maddeleri içinde yer almaz (test sınavı)? Bu tip soruların yanıtları hemen kitap kapağının altında olup, kopya için adeta öğrenciyi tahrik eder. Buna benzer soruların hazırlanışı kolay olduğu için, öğretmenler tarafından daha çok tercih edilir.

Karlofça Anlaşması'nın günümüze uzanan yansımaları nelerdir, şeklindeki bir sorunun ise ne kitapta ne de defterde birebir yanıtı vardır? Yanıtlayabilmek için, ancak ilgili olayın tarih kesitini ve günceli iyi kavramış olması gerekir. Doğal olarak, bu tip sorulardan oluşan sınavlarda kopya /aşırma ortamı kendiliğinden ortadan kalkmış olur.

Hırsız yoksa, jandarma / gardiyan / polis ve hapishaneye de ihtiyaç olmaz, olamaz.

Acıpayam Dershanesi 2008

Kar Tatili ve Okullar

Kış gelince, öğrencilerin sevinç kaynaklarından biri de kar yağışları ve onu takip eden günlerdeki kar tatilidir. Kar ve kar yağışları TV'lerde gündem oluyor; öğrenciler beklenti içine giriyor, adeta tatil için umma hastalığına tutuluyorlar. Kar tatili, ülkemizde kışın izlenen bir eğitim politikası haline dönüşüyor.

Kar tatili, altındaki sinsi niyete bakılmaksızın, okullar ve velilerce kabul görmüş ve bir içerik (müfredat) haline gelmiş bulunuyor. Bu çeşit koşullandırmanın etkisi, resmi / açık içerikten daha etkili olmaktadır. Gizli içerikte-resmi içerikten farklı olarak- zorlama yoktur; bilinçaltına hitap ettiği için, kokusuz, fakat zehirli bir gaz gibi, etkisi daha derindir ve kalıcıdır.

Kar ve kar yağışları bir doğa olayıdır. Hem doğal ortamda hem de kent gibi yerleşim merkezleri içinde karşılaştığımız için, diğer doğa olaylarından farklı olarak, geniş fırsatlar sunar. Doğal ortama çıkamayanlar için ayağımıza gelen bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Tutum ve davranışlar geliştirmek açısından fırsatlar içerir. Çünkü kar, oyun oynama fırsatı yarattığı kadar, üşüme ve kayıp düşme gibi sorunlar da içerir. Çocuk bu gibi sorunlarla karşılaşır, sorunlara karşı nasıl önlemler almak gerekir, sorusuna karşı tutum geliştirir. Karlı günler tatil edilirse bu fırsatları kaçırmış oluruz.

Üşümeden, aç ve susuz kalmadan, ayağına taş çarpmadan, üzerine yağmur damlası düşmeden, çamura batmadan, yorgun düşmeden... geçen bir yaşam var mıdır? Bunlarla karşılaşmadan ve bunları yaşamadan

yaşamı tanımak ve muhtaçları anlamak mümkün müdür?

Kar tatili ile beyinlere işlenen şudur (gizli / sinsi içerik): Yaşam sorunlar içermemeli. Kar ve buz ulaşımı ve yaşamı zorlaştırır. Üşürüz ve hasta oluruz. Bu zorlukları kendi kendimize aşacak güçte değiliz. Kanada'da, İsveç'te ve İrlanda'da daha çok kar yağar ve daha uzun süre yerde kalır. Soğuklar aylarca sürer. O ülkelerin çocukları kar ve soğuklara karşı baş edebilirler; soğuk ve kar tatiline ihtiyaç duymazlar, ama biz yaşama karşı güçsüzüz. Bu yüzden ortam sorunsuz hale gelene dek evde oturmalıyız. Kar, yağmur ve buzlanma gibi sorunlar yaşam içinde olmamalı. Ayrıca büyükelimiz, soğuk ve kar yağışlarına karşı gerekli önlemi alırlar. Bizim işimiz, evde oturup, kar yağışları ve soğukların geçmesini beklemektir.

Masum gibi görünen kar tatili, bir virüs gibi bilerek / bilmeyerek toplumun bilinç altına yerleşmekte / yerleştirilmektedir. Bu tümör, toplumu sorunsuz bir yaşam beklentisi içine itmektir. Daha önce var olan sorunlar nasıl çözüme kavuşturuldu ise, yeni sorunların da yöneten / koruyan / besleyenlerce çözüleceği beklentisi toplumca bir ihtiyaç haline gelmektedir. Çağımızın Pir Sultan'ı olan Mahsuni Şerif "Binbir acıardan al ilacını" diyerek bize bu yolda ışık olmaktadır.

Öğrenme, gerçek yaşam içinde, doğal ortamlarda, gerçek yaşam senaryolarıyla gerçekleşir. Şeylerin adlarını ezberletmekle olmaz. Eğitimci, öğrencileri kontrollü olarak doğal ve sosyal çevredeki sorunlarla karşılaş-

tırmalı, böylece, güçlüklerle başa çıkabilme becerilerini kazandırmalıdır.

Sorunlarını çözemeyen ülkelerin nasıl çözümlü dağıldıklarını görmek için Orta Doğu'ya bakmak yeterlidir. Orada "çözemeyeni nasıl çözdüklerini" yıkılanları, tecavüzleri, talanları ve ölümleri acı ile izliyoruz.

Acıpayam Dershanesi 2008

"Korona'da "Eğitim Mümkün Mü?"

Öncelikle başlıktaki soruya hemen ve rahatça evet, diyebiliriz. Malum virüs, dünyanın her yerinde olduğu gibi, ülkemizde de hız kazanarak yayılmaktadır. Bu yayılış, sağlığımızı ve sonra eğitim çalışmalarını olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Bu saldırıda eğitim etkinliklerini sürdürebilmek için, hastalığa karşı alınan veya alınması gereken önlemlere (maske, mesafe ve temizlik) uygun koşullar yaratmak, ya da bu koşulların hazır bulunduğu alanlara gitmek gerekir.

İstenilen koşulların hazır bulunduğu alan ise *doğal ortamlardır*. Burada mesafe sorunu yoktur, oksijen yönünden zengindir, temizdir, olay ve varlıklar somuttur. Tüm derslerin konuları buradadır ve birbirleriyle etkileşim ve iletişim halindedir. Okul inşasına, ikili öğretimi ve eğitim süresini haftada iki güne düşürmeye ihtiyaç yoktur. Çünkü doğal ortamda, sonsuz bir alan ve sonsuz bir zaman ve fırsatlar bizi beklemektedir.

Kuzgunun haykırışı, çakan şimşek, çağlayan ırmak, reçinenin yapışkanlığı, kekik kokusu, orman içinde kaybolup giden tilki ve domuz izleri, yolumuzu kesen dere ve toprak kayması... duyarlılığı ve merakı "pik" yaptırır. Öğrenmede duyguların çocuklar için önemi herkes tarafından bilinir. Yine, doğada aynı olay ve varlıklara ilgi duyanlar arasında duyguların birliği gelişir. Nitekim, "aynı sözleri söyleyenler değil, aynı duyguları paylaşanlar anlaşılabilir". Yılıkı atı, taşa sıkıca tutunan ardıc, kumlukta kaybolan su, çakal uluması... çocukların ha-

yallerini uçurur. Çıkınında ezberi olanlar değil, hayalleri olanlar kazanmışlardır.

Yamaçlara kar ve yağmurun düşmesine tanık olan çocukta, orada yığılan karın çığ yaratabileceğini, yamaçta yağmur ile yumuşayan toprağın da kayabileceğini öngörme alışkanlığı gelişir. Bu alışkanlık, altından fay geçen Bayraklı gibi yerlerde deprem olabileceği öngörüsünü de geliştireceği için, enkaz altında kalma gafilliğine düşmemize engel olur.

Doğal ortamda, doğanın ritmine giren çocukta ve ilerde onların oluşturduğu toplumda da eksik olan doğa sevgisi artar. Çünkü, doğal ortama çıkan çocuk, çevresel değerlerin bozulmasının farkına varmakta, somut kaygılar ve tepkiler geliştirmekte, duygusal uyanışlar yaşamaktadır. Bu uyanışın merak edilmesi halinde, onu hemen anında test etmek ve sonucu görmek mümkündür; nitekim çevrelerine yönelik iç dünyalarını tanıyabilmek için orada resim yaptırma, şarkı söyleme ve öykü yazdırma fırsatları her an hazırdır.

Doğada, doğaya karşı duyarlılığı artan çocuk ormanı, orman içindeki domuzu, yılanı, kartalı... artık düşman olarak görmez, onlara karşı duvar örmez, bu gezegende, onlarla birlikte bir bütün olduğunun ve taherevallinin bir tarafında onların oturduğunun farkına varır: Örneğin ormanı yakmaz, köpeğe taş atmaz.

Doğa, insan için esin kaynağıdır; bir kuş gözlemcisi olan Japon bilim adamı, yalıçapkını kuşunun rüzgârı yaran göğsünü incelemiş, bundan esinlenerek saatte 500 km giden treni inşa etmiştir.

Doğal ortamda eğitim, dincilik ve milliyetçilik üzerine yürütülen tek yanlı ve tek doğrulu antidemokratik eğilimlere karşı güçlü bir seçenektir.

Doğa, bütün gizi ve gücü ile ona bakanlar için değil, onu görebilenler için, hapishanelerin başka bir formu olan okul duvarlarının dışında koronadan uzak bizi beklemektedir.

Karşıyaka- İzmir 2020

Bütünsel Eğitim

Bütünsel eğitim, derslerin bir bütünlük içinde ele alınıp işlenmesidir. Bu model bize yabancı değildir; ilköğretimin birinci kademesinde, tüm konuların bir bütünlük içinde ve mihver bir ders ekseninde işlendiği bilinir.

Okullarda okutulan dersler, bizi kuşatan ve doğal çevre adı verilen bir bütünlük içinden alınan kesitlerdir. Bu dersler, okullarda da bir bütünlük içinde ele alınıp işlenirse öğrenme kolaylaşır.

Örneğin deprem konusu, jeolojinin, coğrafyanın, çıkan gazlar ile kimyanın, basınç ile fizik dersinin, deprem sonrası sosyolojinin ve beşerî coğrafyanın da konusudur. Ancak deprem konusu, adı geçen bu dersler farklı zamanlarda -müfredat dizinine uygun olarak- ele alınıp işlenmeye çalışılmaktadır. Yani bütün önce parçalara ayrılmakta, sonra bu parçaların öğrenciler tarafından birleştirilmesi istenmektedir.

Bütün, parçaların toplamından daha büyük ve birbirine entegre olmuş durumdadır. Kişi, bütünü parçalanmış değil, onu bir bütünlük içinde algılar (Semenoğlu-1998). Örneğin, bir türkü davul, klarnet, bağlama... hepsi birden bir bütün olarak çalındığı ve dinlendiği zaman anlamlıdır. Enstrümanları tek tek dilendiğimizde ise aynı coşkuya ulaşamayız. Çünkü bütün, parçalar arası dinamik ve organik ilişkilerden alınmış bir biçim bir şekil ve aynı zamanda parçaların toplamından büyük ve bağımsız bir bütündür (Hill-1980)

Bize çevreden gelen uyarılar, birbirinden ayrılmış şekilde değil, bir arada anlamlı bütünler halinde ve örgütlenmiş bir biçimde algılanır (Hergenhahn-1998).

Dersler organize edilmiş anlamlı bir bütünlük içinde verilmeli, ayrıntıya sonra gidilmelidir. Böylece, dersin işlevi, diğer ders ve üniteler arasındaki yeri ve ilişkileri daha iyi kavranacak ve öğrenme kolaylaşacaktır (Senemoğlu-1998)

Ders başlarken, ünitenin öğeleri, ünitenin ana hatları ve ünitenin diğer dersler arasındaki ilişkilerinin belirlenmesi, öğrencinin üniteyi kolaylıkla algılamasını sağlayacak ve bilgilerin beyninde daha iyi örgütlenmesine yol açacaktır.

İlkokul çağında bütüncül öğrenme esastır. Çocuk, varlıkları, olayları ve bilgileri bilim dallarına göre sıralanmış bir biçimde algılayamaz. O yaşının gereği, varlıkları ve olayları toplu olarak algılama durumundadır. Tek başına beden, zihin ve duyu gelişimi olamaz. Bunların tümü, bütüncül olarak gelişir (İlköğretim Programı-1997).

Bütünsellik öğrenciye ihtiyaç, ilgi ve yeteneklerine uygun bir çalışma genişliği vermektedir.

Proje çalışmalarında da konuların tarihi, sosyal, bilimsel ekonomik, etik ve kültürel boyutlarının hep birden ele alınması, disiplinler arası bütünsel bir eğitim modeli, çeşitli dersler arasındaki bağlantıyı, öğretmenler arasındaki iletişimi ve işbirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır (SEMEP).

Özellikle ilkokullarda öğrenme, soyuttan çok somut ve parçalar halinde değil, yaşamda olduğu gibi bütünsel olmalıdır.

Doğal ve Tarihi Ortamlarda Bütünsel Öğrenme (D.T.O.B.Ö.), Bornova Homeros vadisinde ve Karabağlar'da, veli ve öğrencilerin katılımıyla üç yıl boyunca uygulanmıştır.

Ayvalık-2018

"Küçük Akıl" Okulları

Açık veya örtülü darbe girişimlerinin, PKK, IŞİD ve NUSRA gibi örgütleri kuran ve yönetenlerin bir "üst akıl" işi olduğu, şeklindeki anlatımlar son günlerin yaygın olan söylemlerindendir. Bu doğrultudaki ifadeler, son günlerde, giderek bir inanç haline gelmiş bulunuyor: Suçu "üst akla" yükleyenler, aslında kendilerinin yetersiz, yani "küçük akla" sahip olduklarını itiraf etmektedir.

Giderek artan trafik kazalarının sorumlusu da bulunmuştur; "trafik canavarı." Trafik sorunlarını bu canavarın üzerine yıkarak, aklımızca çözemediğimiz bu sorundan sıyrılmaya çalışıyoruz.

Bu durum, sorun çözme yeteneğinden / becerisinden yoksun bir toplumun, daha güçlü olanlarca yönlendirilmesi, ya da kendini suçtan / günahattan arındırma itirafı mı? Bence, her ikisi de zafiyetin ta kendisi.

ABD'de, her hafta 4000-7000 dolaylarında patent başvurusu yapılıyor. Türkiye'de, bu miktar son 100 yıl içinde 23000 kadardır. Bunun 20 000'ni Türkiye'deki yabancıların başvuruları oluşturuyor. Suçlu (!) yine belli; Türkiye'yi çekemeyen "dış mihraklar"(!)

Türkiye, Suriye, Irak, Yemen, Libya, Sudan, Somali... gibi sorunlarını çözemeyen ülkeler, güçlü ülkelerin müdahalesine sahne olurken, adı geçen ülkeler ileriki aşamalarda ya işgale uğramakta ya da kukla devletçiklere dönüştürülmektedir. Çünkü "sorunlarını çözemeyeni çözüyorlar".

Yukarda adı geçen ülkeler, güçlü ülkelere, tek doğrularla koşullandırılarak, Sivas'ta insan yakanlar,

K.Maraş ve Çorum'da insan boğazlayanlar ile BOKO HARAM, İŞİD, EL NUSRA, FETO... örgütlerini oluşturmakta ve yönetmektedirler. Koşullandırılmış kimselerden oluşan bu örgütler / topluluklar, çevredeki farklı düşünceye sahip insanları tehdit olarak görürler. Bu tehditten korunmak ve eylemlerini onaylatmak ve taraftarlarını artırmak için her eylemde "Allahu Ekber" diyerek, bu ortak sloganı höykürme ihtiyacı duyarlar.

Yukarda anlatılanlar kendiliğinden ortaya çıkmaz: Bir ülkenin eğitiminde doğa referans olarak alınmıyorsa, söylenenler kuşku duyulup araştırılmıyorsa ve karşılaşılan problemler okul çağından itibaren çözmeye alışılmıyorsa, yaşadıklarımız bizi şaşırtmamalı. Sorgulamasızlığın kabul gördüğü eğitim kurumlarında ezber vardır. Ezberin olduğu yerde ise insanın doğuştan getirdiği en kutsal ve kalıtsal bir zenginlik olan zihin / akıl kullanılmaz. Kullanılmasına fırsat verilmez. Buna zihinsel tecavüz veya zihinsel travma da demek yerinde olur. Karaman'da yaşanan tecavüz olayı, zihinsel tecavüzün yanında daha sınırlı ve açıktan kamuoyu desteği almayan bir rezalettir. Zihinsel olanı daha çirkin ve yaygın bir uygulamadır ve toplumca da kanıksanmıştır. Kuşku duymayan, zihni donuk ve akli tutsak edilmiş insanlar, yine insanlardan oluşan bir bataklık yaratırlar. Tutsak zihinler, toplumu birbirine düşürmek için bulunmaz ortamlar oluşturur. Çünkü, herkes ne ezberlemişse tek doğru odur.

Eğitim anlayışının ezbere dayandığı toplumlarda, "büyük akıl" yerine, "küçük akıllar" üremektedir ve büyük akıl yerine küçük akılla yetinme, ya da "bir büyük akla" dayanma acizliğine düşülmektedir.

Bir Fransız, zamanın Osmanlı eğitim bakanı olan Ali Kemal'e "modern mektepleri kapatın, yerine eski usul cami mektepleri açın, bu suretle halkın yönetimi daha kolay olur" demiş. Bugün cami mekteplerinin sadece adı değişmiştir. Bu günkülerle onların içerik olarak bir farkı yoktur. Günümüzde şiddetle önerilen, türlü bürokratik cinlikle çoğaltılmaya çalışılan bu okullarda, birileri bazı enformasyonu (malumat) tebliğ eder, karşıdaki de hiç sorgulamadan ve değiştirmeden onu tebellüğ (kabul) eder.

Adı geçen Fransız'ın önerisinin uygulandığı yıllarda Neyzen:

Yobazlık hayliden hayliye kalınlaştı yeniden

Zorbalık zorlu bir anırtı ile aldı yürüdü

diyerek feryat etmektedir. Ya bu günlerdeki dinci ve dinsel okul (cami mektepleri) dayatma ve kuşatmalarını görseydi...

Fransız'ın Osmanlı'ya vasiyeti son günlerde büyük bir hızla yerine getiriliyor. Çünkü, bu okullar sayesinde icatlar ve ihracat artacak, iç ve dış sorunlar, trafik ve PKK sorunu çözülecek, korona aşısı bulunacak, işsizlik sona erecek, demokrasi gelişecek ve sorunlarımızı çözebilme yetisine kavuşmuş (!) ve "küçük akıl" dan "büyük akla" atlamış olacağız(!).

Cephede ricat (geri çekilme) yenilgi ile başlar. Eğitimde bugün yaşadıklarımız (yeni müfredatı felsefeye 67, din öğretimine ise 572 sayfa ayrılmıştır) bir ricattan ibarettir.

Yokuşlarınız iniş olsun

Karşıyaka-İzmir 2019

Okullar / Dershaneler Ne İşe Yarıyor

Kurumlar, işlevselleştiği oranda saygınlaşır ve kurumsallaşır. İşlevselleşmesi ise kurumların çağın ihtiyaçlarına göre sürekli değişmesi ve kendini dönüştürmesine bağlıdır.

Eğitim kurumlarından biri olan okullarımız, başlangıçta halkın okuma-yazma gereksinimini karşılamak için açılmışlardı. Bu görev, bugün büyük ölçüde yerine getirilmiş; halkın %87'si okur-yazar duruma gelmiştir. Ancak, okuma yazma bilmek günümüz insanının ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır. Bilgi çağına girdiğimiz bu günlerde bilgiyi kullanabilen, ihtiyaç duyduğu bilgiyi arayıp bulabilen, mevcut bilgiler yardımı ile yeni bilgilere ulaşabilen, özgür ve özgün düşünebilen bir dünya insanına gereksinim vardır. Eğitim kurumlarımız böyle bir insan tipi yetiştiriyor mu? Hayır ise, o zaman bu kurumlar ne işe yarıyorlar, diye sormak gerekir.

Aristo; insanoğlu doğal olarak bilmek ister, diyor. Gerçekten, çocukların, başlangıçta çevresindeki olay ve varlıklara karşı büyük bir merakı vardır. Art arda durmaksızın sorular sorması, bu meraktan dolayıdır. Merak ve bundan dolayı öğrenme isteği ve dolayısıyla soru sorma oranı okula başladıktan sonra giderek azalır, lise sınıflarında ise hemen hemen ortadan kalkar. Çocuk, çırpılmış zeytin ağacı gibi tüm yeşilliğini ve yaşama sevincini kaybeder, tepkisizleşir. Ayazda buymuş tavşan gibi sessizleşir. Çiy tavşanı gibi sadece yüzümüze bakar. Soru sormaz; ancak sorulursa yanıt verir. İti-

raz etmez. Denileni şüphe etmeden kabul eder. Çünkü o artık, okulda bir kurşun askere dönüşmüştür. Milletvekili olduğunda sadece "kaldır" denildiğinde parmak kaldırır. Yetkili ise kendisi gibi düşünmeyen basını susturmak için baskı kurar, sürgüne yollar, göz altına alır / aldırır, ödeneklerinizi keser / kestirir.

Yaşam, problemlerle sorunlarla örülmüş bir ağ gibidir. Sorunların bazıları o kadar güçlüdür ki, bizi derinden sarsar. Ayrıca, bu sorunlar sürekli değişim ve bir akış içindedirler. Karşımıza ne zaman ve hangi donda çıkacakları belli olmaz. Mutlu bir yaşam kurmanın yolu, bizi sarmalamış bulunan bu sorunları çözmekten geçer. Sorunu çözümlenmenin ön koşulu, sorunu iyi tanımaya / tanımlayabilmeye bağlıdır. Kişi, sorun çözme yöntem ve kurallarını eğitim yaşamında öğrenir / öğrenmelidir. Sorun çözmeyi öğrenen bireyin yaratıcılığı, zekâsı, duyguları gelişir, eylemselliği ve özgüveni artar. Üretir, yaratır ve yönetir.

Oysa, eğitim kurumlarımızın en yükseğini bitirenlerin bazıları bile, günümüzde, karşılaştığı sorunları tanıyabiliyor mu ve onları çözebiliyor mu? Yoksa eşini ve işini bulurken "dayıya", "reise", "şeyhe" veya "öndere" hatta anaya-babaya mı başvurmak ihtiyacı duyuyor?

Günümüzde eğitimli kişi, anlatıldığı gibi, etkin değil, edilgen durumda ise bu durum "ancak mevcut tahsil ile mi, mümkün olmuştur?" diye sormak gerekir. İnsanı geliştirmeyen, yaşamı yaşanır duruma getirmeyen eğitim kurumları ne işe yarar?

Ayrıca, faydasız olduğu inancı yaygın olan bir kuru-
ma karşı sevgi ve saygı kalır mı?

Ormanlar giderek daha çok yok ediliyor, erozyon
hızla artırıyor, gelir dengesizliği inanılmaz boyutlarda
ulaşılıyor, toprak ve hava kirleniyor, yer altı ve yer üstü
zenginlikleri "satış" adı altında yağmalanıyor, iftar ça-
dıkları ile sadaka duygusu yaygınlaşıyor. Çünkü, tarlada
izi olmayanın harmanda yüzü olmaz, atasözünün içer-
diği onur duygusu, topraklarımız gibi, giderek erozyo-
na uğruyor.

Toplum, bu duruma eğitimde uygulanan hain ve
sinsi bir plan sonucu getirildi. Gerçekten, okullarda /
dershanelerde bilgileri tartışmadan / araştırmadan
sunan bir öğretmen (tebliğci) ve bir de anlatılanları
şüphe duymadan ezberleyen / benimseyen / tebellüğ
eden bir öğrenci kitlesi bulunur. Şu anda benimseyen
durumunda olanlar, belli bir süre sonra tebliğci duru-
muna gelirler. Böylece tebliğci ve benimseyiciler zincir-
leme olarak birbirlerini besleyerek, çark dönmeye de-
vam eder. Belleyenin / benimseyenin kendine göre
düşünce ve doğruları yoktur: Tek doğru tebliğ edilen
bilgilerdir. O zaman, üstten gelen bilgi, emir ve talimat-
lar tartışmasız benimsenir. Aşağıdakilerin de aynı şe-
kilde tartışmasız kabul etmesi beklenir.

Böyle bir ortamda kişi, daima, yukarıdan bilgi al-
maya, talimatlara göre hareket etmeye alışır. Yaşamın
bunlara uymaktan ibaret olduğuna inanır. Giderek her
şeye mütevekkil, biat eden bir kul haline dönüşür. Sis-
temin yarattığı eğitim kurumlarının oluşturduğu böyle
bir toplum, mevcut sistemi sorgulamadığı gibi, onun

koruyucusu olur. Değişim, devinim, gelişim ve dönü-
şüm düş olmaktan öteye gidemez.

Öyle ise okullar / dersaneler ne işe yarıyor?

Einstein; sorunlar, onları yaratanlar değişmeden
çözülmezler, der.

Haydi, hep beraber, hep birlikte, değişelim ve de-
ğiştirelim.

Dostça Selamlar

Acıpayam-Yazır 2015

Bir öğrenciden öğretmenine;

Öğretmenim!

Ben "okumak" istemiyorum!

Çünkü "okursam";

Banka batırır, seni utandırabilirim.

Yetkin bir makama gelir;

Seni tutuklatabilirim.

Seni sürgünlere yollar ve

Seni işkencelere çektirebilirim.

Hatta seni kış gecelerinde, ıslak battaniyelere sararak "konuk" edebilirim.

Ya da kışın soğuk su sıkar veya seni gazlarım.

Öğretmenim!

Ben hep çocuk kalmak istiyorum,

Çünkü "okursam" seni coplatabilirim

Çıyanlar, kırkayaklar yolunu kesebilir;

Seni görmezlikten gelebilirim.

Pazardaki maydanoz tezgahını başına geçirebilirim,

Hatta bu yüzden nezarete attırabilirim.

Okuduğun kitapları yaktırır,

Seni bu yüzden saat 04'lerde evinden aldırabilirim.

Seni faili meçhul yaptırabilirim;

"Gözetimde iken" göz yumar;

Altıncı kattan atlayabilir, özgürce ölebilirsin.

Bir gün iktidar koltuğuna oturursam,

Tepkisiz kurşun asker yetiştiren düzenler kurabilir;" "gıkı" çıkmayan bir toplum yaratır; sonra

Ulusal bayramları bile yasaklatabilirim.

Öğretmenim!

Sana ilk geldiğimde çiçeğe hazırlanan zeytin dalıydım;

Sonra niçin bir çalıya dönüştüm.

Sana geldiğimde büyük bir meraka sahiptim;

Liseye geldiğimde hepsini neden yitirdim?

24 Kasımlarda bunları düşünüyor musun öğretmenim?

Öğretmenim!

Sayınız 800 binlere ulaştı, sesin yok.

İçinde öğretmeni olmayan sayısız "öğretmen evlerin" oldu; bir gün

Bunları ben yönetmeliyim, diyemedin.

Toplumun dün olduğu gibi, bugün de öncüsü olmaydın;

Ama sendikalı sayınız 150 bini geçemedi;

Parça parça bölündünüz;

Sonra cüce topluluklar halinde birbirinize girdiniz.

24 Kasımları bile sen belirleyemedin; belirlediler.

“Kutla“ komutuyla kutlamaya başladın.

Benim günüm 17 Nisandır, diyemedin be öğretmenim!

Hakkını alamayan hak aramayı öğretebilir mi öğretmenim?

50 yıldır Arjantin’in tabiat şartlarını yazdırır ve ezberletirsin;

Tıpkı bir kuşun yuva yapması ve karıncanın yiyecek taşıması gibi.

Ancak, 50 yılda Arjantin 3.5 cm’lik tektonik kaymaya uğradı,

Ezberlettiğin Prut savaşı ülkeleri değiştirdi,

Fakat sen hep aynı yerde kaldın be öğretmenim.

“Aynı koşullar daima aynı sonuçları doğurur” lafını ezberlettin

Fakat değişen koşulları sende göremedik be öğretmenim.

Sen Vietnam’ı Kürdistan’ı ve Filistin’i ve Kuzey Afrika’yı kurtarayım derken biz telef olduk be öğretmenim!

24 Kasımlar kutlu olsun.

Denizli Uğur Dershanesi 2006

Plastik Omurgalar

Güç karşısında inandığı / düşündüğü gibi davranmayan insanlar vardır. Bunlar kendisi olmayan, sahne bir yüzle ve maske ile çıkarlar topluma. Yüzsüzlük, bir süre sonra onların yaşam biçimine dönüşür. Yetkilerini keyfi kullananlara karşı bile çıkmayarak, daha iyi imkanlara ulaşabilmeyi düşünürler. Hatta, yetkililerin makul istekleri karşısında bile aşırı duyarlılık gösterir. Onları memnun etmek için onurlarından, hatta olası tehlikeleri bertaraf etmek için namuslarından dahi taviz verebilir. Asli görevlerini onurlu bir görev olarak değil, hizmetçi / köle anlayışı / duygusu ile yerine getirirler.

Güç kimdeyse o yana yaslanır. Hatalı olana karşı direnemez. En küçük tehlikede saf değiştirir. Karabatak gibi hemen suya dalar ve uzun süre görünmez. Küçük bir patırtıda ortadan kaybolur. Bir sırasında olumlu ya da olumsuz bir tavır koyamaz. Bir tartışma sırasında iki taraf da haklıdır, onun için.

Onlar, filozofça fikir içeren yazılar / konuşmalar döktürür. Yazarlar ama yazdıklarının içeriğini yerine getirmeyi. Aşık oldum, derler ancak aşık olmak onların kaldıramayacağı kadar ağırdır. Kaldırmaya kalkınca kantarları bozulur. Yoldaşlarını yolda terk eder. Bir daha ortalıkta görünmez olurlar. Yolda yoldaşa giderken yoldaşlığın ne olduğunu bilemez, nasıl davranacağını şaşırır. Doğacak olası bir sorumluluktan korkar.

Hiç kimsenin görmediği güvenli ortamlarda, tatlı sularda tatlı su kelekleri gibi uçurken, kendilerini,

gerektiğinde, dostluk için dipsiz uçurumlara atacağını sanırsınız. Ama, küçücük bir tıkırtıda kaybolurlar.

Onlar olaylara karşı direnmezler, direnemezler; çünkü ya omurgasız ya da omurgaları plastiktir. Halk değimi ile naylon insanlardır. Güneş batınca parlayan yıldızlar cinsinden değil, karanlık başlayınca karanlığa karışan yarasalardandır.

Yüzleri güleçtir. Güleç yüzleri çoğunluğun anladığı anlamda içinin dışı vurumu değildir; bir zaman önce gülerken donmuş, o günden bu yana yüzünde asılı kalmış bir maskedir. Güç veya güçlüyle karşılaşınca maskeleri hazırdır; yüzlerine takıverirler. Laf taşımakta üzerlerine yoktur. Muhabirlikte ustadır. Bundan en yakın arkadaşlarının bile zarar göreceğ olmasın onları ilgilendirmez. Patron, ağa, müdür veya bölüm şefine şirin görünmesi onu tatmin etmeye yeter.

Çalışma hayatında, göze girmek için istenilenin ötesinde işler yapar. Bu işleri ve yeni yaratılarını yakınlarına söylemez, gizler. Söylemeyerek iş arkadaşları arasında kendilerince” fark” yaratır. Farkın iş arkadaşlarına yeni yük getirdiğini, işverene karşı onları zora soktuğunu bilmez, ya da bilmek istemez. Böyle bir sorun onların gündemlerinde bile yoktur.

Bunlar ya ana, ya da babadırlar, ya da olacaktırlar. Ön teker nerden giderse arka teker de oradan gider, hesabından düşünürsek, çocukları için böyle bir ana / baba / öğretmen ne büyük talihsizliktir. Hele mesleklerinin öğretmen olmasını düşünmek ise bir kabustur. Böyle birini izlemek durumunda kalanlar, uyandıklarında / uyanabilirlerse, ne büyük talihsizlik içinde ol-

duklarını, atı alanın Üsküdar’ı geçtiğini, daha sonra görecektir.

Bu cinslerden dün de vardı, bugün de var.12 Eylül herkesi kavururken plastik omurgaya sahip olan bu tipler ayaktaydılar. Onları ne tank ezebildi ne de dipçik kırabildi. Çünkü, onlar plastiktendi, yalabıktı ve yağcıydılar.

Her iktidar değişiminde ön saflarda onlar vardır. Her iktidar, her müdür veya ortam değişimi onların “dört gözle bekledikleri bir hasrettir”.

Çoğunluğu “okumuş” insanlardır. Üretim yerleri ise okullar veya dershanelerdir.

“Çocuk! Tanı bunları tanımadan büyüme” sakın.

Bornova, 17.04.2011

Pozitif Disiplin

Her insan, üretici olmaya hazır bir potansiyel, aynı zamanda birçok alanda yararlanılmaya açık bir kaynaktır. Önemli olan ona gerekli ortamı hazırlamak, onu donatmak ve onu yönlendirebilmektir. Bu da eğitim ile mümkündür.

Duygu ve düşüncelerin kabul göreceği ortamlar ve önemsenmek her insan için bir ihtiyaçtır. Eğitim kurumları bu ihtiyaçtan yararlanmalıdır. İnsan, değer verildiği kurumlarda, o kurumun bir parçası olduğunu duyumsar. Böyle yerlerde işler severek ve içtenlikle yapılır. Gerginlik ve olumsuz tepkiler yaşanmaz. Mutluluk en kuytu köşelere kadar yayılır. Üretim nicel ve nitel olarak üst düzeydedir. İşler emir ile değil, içten gelen disiplinle (pozitif disiplin) yapılır. Herkes işine o kadar yoğunlaşmıştır ki, bulunduğu birimin en iyi uzmanı haline gelmiştir.

Okullarda da sorunların, kaygıların, sevinçlerin ve sorumlulukların okul paydaşları (öğrenciler, öğretmenler, veliler, çalışanlar ve okul ile dolaylı ilişkisi olanlar) tarafından paylaşılması, düşünce zenginliği yaratır. Ortak konular / sorunlar hakkında danıştığımız paydaşlara şöyle bir mesaj verilmiş olur; "sizler kurum için güvenilir ve önemli kişilersiniz. "Bu yaklaşım kuruma olan aidiyeti, sorumluluğu ve kurumdaki başarıyı artırır. Bu bağlamda, ufku geniş ve hedefi büyük olan yöneticiler kurumu yönetirken, yalnız yönetmelik ve talimatlara bağlı kalmazlar; paydaşların da düşüncelerini almayı unutmazlar. Bu anlayıştaki kurumlarda içtenlik-

li bir disiplin (pozitif) hâkim olur. Bu düşünceye sahip kurumlarda, "hiçbirimiz, hepimiz kadar akıllı değiliz," özdeyişi tam olarak yerine oturmuştur.

Örneğin, her on beş günde bir, önce sınıf içi, sonra sınıflar arası toplantılar yapılabilir. Katılımcıların düşünce, istek ve eleştirileri alınabilir. Aynı yöntem, eğitimi ve çalışanlar için de kullanılabilir. Elde edilen veriler, uzman kurullarda analiz edilir. Kurumca yapılan yanlışlar elenir. Yeni yöntem, strateji ve politikalar belirlenir. Bu çalışmaların yansımalarını görebilmek için bu tür yöntemlere sıklıkla başvurulmalıdır.

Okullar katılımcılığı, daha küçük yaşlarda demokrasiyi, kısaca insanlığın evrensel değerlerini içselleştirmek zorundadır. Kadeş Anlaşması'nın koşullarını ve Arjantin Pampaları'nda beslenen hayvanların adlarını belletmek eğitim değildir. Olsa olsa, yaşamda güden ve onun önünde güdülen insanlardan ibaret olduğu, anlayışını yerleştirmektir. Verilmek istenen sinsi mesaj budur.

Düşüncelerini açıkça anlatamayan ve istekleri dikkate alınmayan öğrenci, okuldan hoşlanmaz; tepki gösterir. Sıralara yazı yazar, devamsızlık yapar, derslere geç kalır, musluğu kırar, sigara içer, kopya çeker... Disiplin kurulları aralıksız çalışır. Kurullar çalışır, fakat bir türlü disiplin ortamı yaratılamaz.

Pozitif disiplinin yaşam bulabilmesi için lider ruhlu yöneticilere ihtiyaç vardır... Lider / yönetici, değişime hazır, değişimin bilgi sahibi olmakla mümkün olunabileceğine inanmış, güven veren, takım ruhuna inanmış, kaygıları azaltan, korku yerine sevgi ve huzuru yayan,

personelini sağlıklı ölçütlerle değerlendiren, yerel, ulusal ve evrensel değerleri sentezleyebilen kişiler arasından seçilmelidir.

Bu nitelikteki yöneticilerin bulunduğu kurumlarda, kişiler kurum ya da kişisel sorunlarının çözümünde rol almaları halinde, orada yönetim yerine "yönetişim" vardır. Böyle bir yapıda, herkes üretimin, başarının, çözümün ve sorunun bir parçasıdır. Başta eğitim kurumları olmak üzere, tüm paydaşların katıldığı, tarafı olmayan, herkesin ortaklaşa oluşturduğu böyle bir yapıda "pozitif disiplin" hakim olur.

Özel Çakabey lisesi 2003

Senaryo Temelli Öğrenmeye İlişkin Uygulama

Örnekleme

Uçak Yumurtaları

Mersinli bir öğretmen, 5-6 yıl kadar önce, Bitlis'in bir köyüne atanır. 22 Eylül akşam üzeri Bitlis'e ulaşır. Kışın giyerim, düşüncesiyle yanında getirdiği montu giymek zorunda kalır. Çünkü, hava soğuk denecek kadar serindir. Resmi işlemleri tamamlarken, güneş, doğal bir çanak içinde bulunan Bitlis'te batmak için adeta acele etmektedir. Acelesine rağmen, öğretmen köyün arabasını kaçıtır. Onun için köyün bağlı olduğu ilçeye, bir gün gecikmeyle, 23 eylülde ulaşır.

Güvenlik sorunu olduğu için geceleri ulaşım durmuştur. "Benim doğduğum köylere geceleri eşkıyalar basardı" demesi bundandır şairin.

İlçe ile köy arası 16 km. kadardır. Bu mesafe, bazılarına göre çok kısa, oradaki koşullara göre ise çok uzundur. Çünkü, köye gidecek motorlu araç yoktur. Olsa bile yol yoktur. En uygun araç katırdır. Tam şairin;

Ocakları tezek dolu

Gözüme gider külü

Ne okulu vardır ne de yolu

Vah köyüm eyvah köyüm, dörtlüğünde anlattığı gibi.

İlçede köy "yolunu" tarif ettiren öğretmen, yaya olarak düşer yollara. Dereler derin, yamaçlar çok diktir.

Aynı dereeden beş kez geçer ve beş kez soyunur-giyinir. Yedi saat sonra bir yamaçtan inerken çocuk seslerinden köye ulaştığını anlar. Zaman ve uzaklık kavramları alt üst olmuştur.

Burada evler sırtını yamaca dayamıştır. Yukarıdan değil, aşağıdan bakılınca görülebilir ancak. Toroslar'daki ağıllar gibi. Köy, toplam 20 haneden oluşmuştur. Köyde öğretmen geldi, haberi yayılınca her haneden 8-10 çocuk fırlar meydana. Öğretmen yanında getirebildiği 5-10 kadar portakalı dağıtır çocuklara. Portakallar elden ele dolaşırken, kendi aralarında tartışırlar. Öğretmen anlayamaz konuşulanları. Birine tartışmanın nedenini sorar. "Bu oyuncakların ne olduğu, olsa olsa uçak yumurtaları olabileceği" hakkında fikir yürüttüklerini öğrenir. Öğretmen gülme ile ağlama arasında bir tercih yapamaz.

Bu metinden (senaryo) çıkış yaparak Doğu Anadolu Bölgesi'ni işlemek mümkündür. Çünkü olay gerçek, sıcak, ve yaşantımızdan alınmıştır.

A) *Haritada Bitlis bulunur (öğrenciler tarafından)

*Bölgenin dilsiz haritası dağıtılır. Üzerinde kentler, dağlar, ovalar ve nehirler adlandırılır.

*16 km'lik yol 7 saat sürüyor. Neden? Tartışma.

*Kışın giyerim, düşüncesiyle yanına aldığı montu 22 eylülde giymek zorunda kalıyor. Neden?

*Derin dere ve dik yamaçların ulaşım dışındaki etkileri neler olabilir?

B) Grup çalışması: Bölgenin rafting, trekking ve kış sporları yönünden avantaj ve dezavantajları nelerdir?

*20 haneli bir köyde 150-200 çocuğun bulunması normal midir?

*Çevremizdeki gecekondulaşma ile yukarıda anlatılan olay arasında bir ilişki kurabilir miyiz?

*Çocuklar portakalı neden tanıyamıyorlar? Bölge-miz ile D. Anadolu'nun sıcaklık ve yağış grafiklerini karşılaştırınız.

*Bölge maden ve enerji kaynakları yönünden varlıklarına karşın neden gelişmemiştir?

Köyün çocukları da acaba bir gün portakal, muz ve ejder meyvesi yiyebilirler mi?

Özel İzmir Lisesi 2001

Bir şiir ile ara verelim:

Sera Gülleri

Hani kanının rengi sanıp
Alev renkli gülleri derersin ya
Hani canından can sanıp
Yüreğine yerleştirirsin ya
Hani bir hal oldu sanıp
Arkasında karlı dağ gibi durursun ya
Hani kara gecelerde yıldız sanıp
İşte yüreğimin şavkı dersin ya
Gittiğin yolları yine açık sanıp
Çığ düşüp kapandığını görürsün ya
Hani derdiğin kan renkli gülleri gerçek sanıp
Kokusu uçmuş sera gülü olduğunu anlarsın ya
Hani günebakanlar vardır; güneşi kible sanıp
Gün boyu onu sadakatle izler ya
Hani pervaneler vardır; ateşi tanrı sanıp
Tutuşmuş bedenleriyle yine ateşe koşarlar ya
Hani zaman erişti sanıp
Serayı kaldırıncı bir yaz yanığı ile karşılaşırısın ya
Hani cana can veren kokuyu alırım sanıp

Bir sırık ve bir yanık kokusu ile kalıverirsin ya

AMA

Düşmemeli karanlık derelere yol deye
Takmamalı seraları göğsüne gül deye
Dinlememeli her kuşu, avazı turna deye
Yoksa zemheride buymuş kuşa dönersin

VE

Hani şiirlere ilham olanlar
Hani uğruna gecelerini gündüze çevirenler
Hani seninle cehenneme giderim, deyenler
Sera oldu, sel oldu, serap oldu

2019-Gaziemir

Tanı, İyileştirmenin Yarısıdır

"Nasıl bir insan", sorusunun yanıtı eğitimi tanımlamaya yeter. A.W.Nort Head, bu tanımı; edinilen bilgilerin yaşama uygulama sanatıdır, şeklinde özetler.

Eğitim, son yetmiş yılda, yukardaki tanımlara uygun sonuçlar vermiş midir? Çalışmadan kazanmayı arzulayan, haksız kazanımlara gıpta ile bakan, tarikat ve mafyadan umut bekleyen, güçlünün hep haklı olduğunu düşünen ve bu anlayışa karşı çıkmayan bir nesil yetişiyorsa, mevcut mezunlarına bile iş bulunamayan branşlardan oluşan yeni fakülteler açılıyorsa, katma değer üreten elamanlar yetiştiren teknik okullar yerine, ülkenin ihtiyacı olmadığı halde dinsel içerikli okullar açılıyorsa, yurttaşlar kişisel sorunlarını kendileri veya örgütleri yolu ile çözmeyi tercih etmiyorsa, lise mezunu çok sayıdaki kişi eksiksiz bir dilekçe yazamıyorsa, yapılan eylem eğitimin tanımı içine giremez.

Doğru eğitimin verilemediği, bizim gibi ülkelerdeki genel durum şu şekilde özetlenebilir;

Bir sorun / sorunların temeli mi, yoksa yansıması mı olduğunu anlamak için, sorun sayılanların giderildikten sonra, olumsuzlukların halen devam edip etmediğine bakmak gerekir. Eğer problem sürüyorsa, sorunun nedeni ya farklıdır ya da sorunu yaratan nedenin / nedenlerin başka nedenleri vardır, diye düşünülmelidir. Bazen, neden sonucu doğururken, sonuç nedeni besleyebilir. Hatta bir sorunun sonucu olarak ortaya çıkan neden, gerçek neden sanılabilir.

Örneğin, sınıf mevcutları azalsa, zorunlu eğitim süresi uzatılsa, genel bütçeden ayrılan ödenek artırılrsa, eğitim araç / gereçleri son teknoloji ile yenilense ve öğretmenin özlük hakları verilse değişen bir şey olur mu? Bence tam tersine bir değişim olur: Birinci paragrafta anlatılan olumsuzluklar, daha elverişli ortamlar bulacağı için, daha da derinleşir ve kemikleşir.

Birçok kişi ise, halen eğitimin kök sorunlarının bunlar olduğunu, çözüldüğü taktirde eğitimin ve ülkenin şahlanacağına inanmaktadır.

Mevcut uygulamalarda her şey dikte ve dinletiyeye bağlıdır. Öğrenen, öğretmenin öğrettiklerinden kuşku duymaz; tartışmasız kabul eder, aklını ve yaratıcılığını kullanmaktan vazgeçer. Gerek de yoktur. Çünkü büyükler her şeyi bizden iyi bilir. Bizimle ilgili konulara kafa yormamıza gerek yoktur.

Ayrıca, mümkün olduğunca daha çok şeyin adı ezberletilir. Bunlar test ve yardımcı kitaplar yardımıyla tekrar edilir. Ezberlenenler arttıkça ve o oranda bellekte kaldıkça başarı(!) artar. Ancak, bilindiği gibi, tekra-

rın olduğu yerde yenilik ve dolayısıyla gelişme yoktur. Öğrenme değil, ezber yoluyla zihinsel tecavüz vardır.

Okulda konusunu, sorusunu ve yanıtını hazır alan öğrenci, yaşamda da her şeyi birilerinden bekleyecektir... Sorunlar karşısında bocalayan, daima "kurtarıcı" bekleyen bu edilgen tipler, iktidarlara karşı da haklarını savunamazlar. Keyfilik, zulüm, baskı ve sömürü artarak devam eder.

Bu zihinsel soykırım / tecavüz, eğitimin kök sorunudur. Bu sorun herkes tarafından teşhis edilmedikçe, yan ve gölge sorunlarla oyalandıkça, bu ülkenin geleceğine yapılan ihanet devam eder. Tanı (teşhis) budur.

Öğrenme işinde, öğreneni merkeze alıp, ona gerekli öğrenme ortamları hazırlamalı, öğrenme stiline ve profiline göre rehberlik etmelidir. Bu bağlamda doğal ortamlar ve ören yerleri en ideal öğrenme alanlarıdır. Çocuk, buralarda ihtiyaç, stil ve profiline göre öğreneceklerini kendisi belirleme olanağı bulur

Ayrıca, klasik "öğretme" sonunda yapılan test sınavları neyi ölçer? Düzgün bir dilekçeyi mi, bir kompozisyonu mu, güzel yazı yazmayı mı, bir sorunu tanımlayabilmeyi mi, bir sorunu çözme yöntemini mi, bir savunmayı mı, bir proje yazmayı mı, bir süreci mi ölçer!

Cetvel eğri ise çizilen çizgi doğru olur mu?

İzmir 2001

Toplumun Toplu Olarak Tecavüzü

Bir ülkede yöneticiler, kendilerine göre "doğru" ve "iyi" olan yaşam biçimini herkese kabul ettirmek istiyorsa, başka bir anlatımla yetişkinleri yetişkin olarak görmüyorsa ve yetişkinler de bu duruma karşı tepki vermiyorsa,

Başta kadınlar, erkeğin yarattığı yaşam biçimini sorgulamıyor, sessiz kalıyor ve ona uyum sağlayıp sınırlı bir yaşam sürüyorsa, kısaca erkeğin şahsında kimliğini yitiriyorsa, bu yapı toplumun önemli bir kesimine de kabul görüyorsa,

Altmış aylık çocuklar, doğuran ve onları büyütenlere danışma gereği duymadan ilkokula başlatılıyorsa ve yılın sonunda, onca çocuk adeta telef oluyorsa, sürüye kattığımız oğlak ve kuzuların bile hesabının sorulduğu günümüzde, kimse çocuğunun yaşadığı travmanın nedenini sormuyorsa, soramıyorsa,

Bilim ve teknoloji üretilmeyip dışarıdan satın alınıyor, satın alınan bilimsel ve teknolojiye ait terimler satın alınan dilini istila ediyorsa,

Teknolojik yoksunluktan dolayı sulayıp gübre verilemeyen topraklarını işletemedikleri için madenler ve limanlar satılmak zorunda kalınıyorsa,

Bunun sonucunda, o ülkenin ekonomik geleceğine ilişkin kararları teknoloji ve bilim satıcıları karar veriyorsa, o ülkenin insanı toplu olarak tecavüz ediliyor, demektir. Bilindiği gibi, tecavüzler yalnız cinsel olarak değil, yukarıda anlatıldığı gibi ekonomik ve kültürel

yönden de gerçekleşmektedir. Bu hale düşmenin / düşürülmenin en önemli nedeni, küçük yaştan itibaren insanların okulda sorgulama yapmaksızın, her söyleneni / anlatılanı / uygulamayı bir ayet gibi, kabul etmeyi alıştırmış olmasındandır. Yerleşik aile gelenekleri de bu duruma destek vermekte, kuşkusuzluk bir yaşam tarzı olarak, işyerinde, tarlada, ailede ve fabrikada sürüp gitmektedir.

Bilimsel düşüncenin temelini sorgulama oluşturur. Sorulmamış sorunun açılmamış kapıdan farkı yoktur. Sorular sorulduğu sürece yanıtları bulunur. Sorular çeşitlendikçe yanıtlar da aynı oranda çeşitlenir. Her yanıtta önümüz aydınlanır. Soruların çeşitlenmesi de sorgulayanların çoğalmasına bağlıdır.

Sorgulayıcı yaşam biçimini geliştirmenin uygulama alanı, yolu / yolları elbette vardır. Bunların başında da okullar gelir.

Ezberin olduğu yerde hafız ve hafizeler vardır. Bu ortamlarda, bilgi ve teknoloji üretilmez; dışarıdan satın alınır. Satın alanlar satanlara bağımlı olmak durumundadır. Satın alanlarda edebiyat, tiyatro, heykeltraşlık, müzik, dans... gibi sanatlar gelişmez. Bir buçuk milyar nüfuslu İslam toplumu içinde bunlardan çok sayıda görmek mümkündür.

Bir toplumu, bu şekilde, kötürüm durumuna getirme eyleminin sözlüklerde bir adı var mıdır?

Bornova 2015

“Öğretmenler’in Günü” Var mı?

Bugün (24 Kasım), her yıl olduğu gibi bir-iki çilekeş, Cumhuriyet’e has dik duruşunu yitirmiş, yoksul öğretmen, TV’lerde yine boy gösterecek, bunları izleyen halk biraz duygulanacak; vicdanlar hiç olmazsa bir günlüğüne “rahatlamış” olacak.

Yolu olmayan köylere giden, ayakkabı boyayan, şoförlük yapan öğretmenler ağır çekimde, henüz emekli olmamışlarsa, yüzleri kapatılarak haber yapılacaktır. Yoksulluğun meslek saygınlığını nasıl yok ettiği konusunda demeçler verilecek.

Ancak;

Elli yıldan beri uygulanagelen yanlış sistemde, çocuklara yanlış ve gereksiz şeyleri belletip, genç beyinleri travmaya uğrattıklarını hatırlamadan, mesleğinin saygınlığını örgütlenerek korunacağını düşünmeden, örgütsüz meslek sahiplerinin sürüden farkı olmadığını, sorunları senede bir gün, acılarıyla, merhamet gösterilemeyeceğiyle ve sulu gözlerle “AZ SONRA” programlarının dolgu maddesi olacaklarını öngöremeden, Cumhuriyet okullarında okuttukları çocukların, bir gün gelip, Cumhuriyet’e nasıl düşman olacaklarını hesap edemeden, düşünce ve yaratıcılığı geliştirmeden, sadece ezberlenmiş bilgileri tekrar etme gücünü ölçtüğünün ayrılmına varamadan, sorunların tek bir yanıtı, ya da tek bir çözüm yolu olduğunu ima ederek, tek tip ve kesin / değişmez doğruları olan insan tipi yetiştirdiğinin farkına varmadan, aklını kullanmayı öğrenemeyen, bu ne-

denle sorunlarını çözemeyen gençlerin, hayal dünyasına çekilerek uyuşturucuya yöneldiklerini göremeden,

ayrıca:

Eğitim arttıkça gasp sorunlarının arttığını, faylı ve alüvyonlu bölgelere yerleşmenin yoğunlaştığını, orman tahribinin arttığını, erozyonun hesap edilemeyecek boyutlara ulaştığını, eğlencelerde arabesk ile coşan 'yüksek eğitimlilerin' çığ gibi büyüdüğünü, kendi işini kuramayan avukat ve mühendislerin çoğaldığını ve halkın kendini ihanet eden iktidarları tekrar tekrar iş başına getirdiğini görüp, neden böyle sonuçlarla karşılaşıyoruz, demeden, eğitim birliğinin (Tevhid-i Tedrisat) çoktan tefriki tedrisata dönüştüğünü, Cumhuriyet'e ve laikliğe karşıt pek çok okulun açıldığını, ihtiyaç olmadığı halde 90000 cami, buna karşılık ihtiyaç olduğu halde henüz 67000 okulun bulunduğunu, Mardin'de kadınların, bu çağda %62'nin ilkokul aydınlığından bile yoksun olduğunu, 1960-1970'li yıllarda yaşanan öğretmen hareketinden bile habersiz, duyarsız, sinik, meslek ve dünya sorunlarından uzak olduğunu, geleceği bireysel ve küçük çıkarlarla kurabilme yanlısına kapıldığını fark etmeden giden bir anlayışla.

Buna karşın jandarma karakollarının bile bulunmadığı yerlerde çalışan, bu ülkede ilk memur sendikasını kuran, bu konuda diğer meslek guruplarına önderlik eden, insanoglunun en değerli varlığı ve geleceği olan çocukları, en mütevazı ücretlerle yetiştirmeye soyunan, askerlerden sonra teröre en çok şehit veren, ağaya ve derebeyleri ile yine tek başına mücadele eden, bu yüzden sürülen ve işten atılan, 12 Eylül 'ün en büyük darbe-

sini yiyen, her türlü yanlış politikaya karşı çıkan, Cumhuriyetin kökleşmesini, yayılmasını ve savunmasını üstlenen kim, sorusunun yanıtı da öğretmendir. Bir yoksul ailenin de bir varıl ailenin de çocuğunu güvenerek teslim ettiği kişi yine öğretmendir. O çocukların sevgiyle ve umutla baktıkları ve onlar için halen bir umut olan ve en ideal insan modeli olmaya devam ediyor, öğretmen.

Öğretmenler Günü'nün, emirle saptanan 24 Kasım yerine, 17 Nisan olması dileğiyle meslektaşlarıma sağlıklar dilerim.

Dostça selam...

İzmir 2016

Eğitimde Negatif (Nakıs) Seleksiyon / Seçilim

Canlıların, yaşam mücadelesi sırasında, genetik yapılarında bir değişme olmaksızın, değişen koşullara uyum sağlamak için farklılaşmalarına doğal seçim (seleksiyon) deniliyor. Bu süreç içinde değişim geçiren ve güçlü olanlar varlıklarını sürdürürken, ayak uyduramayanlar ise yok olur. Uyum sağlayarak, evrilerek ve değişerek gerçekleşen çoğalmaya *pozitif seleksiyon* denilir.

Mutasyona, ortam ve değişen koşullara direnen canlı türler ise ya tamamen silinir ya da ancak sınırlı alanlarda tutunabilirler (günnük ağacı gibi). Buna da *negatif seçim (seleksiyon)* deniliyor.

Bu kuram ülkemizde işlemiyor: Darwin buna tanık olsaydı, ortaya attığı kuramı konusunda ikileme düşerdi: Nüfus artışı, doğum kontrolünün benimsenmediği toplum kesimlerinde çok fazladır. Yurdumuza gelerek yerleşen göçmenlerde, kadın başına doğurma miktarı 5.3, evlenme yaşı da 15 tir. Bu verilerden yola çıkılarak varılacak sonuç ortadadır.

Genel olarak, yukarıda anlatılan kesimin (yerli ve göçmen) eğitim profili düşüktür. Onlara göre, "Yaratan" yarattıklarının rızıklarını da verir. Onun için, doğan ve doğacakların geleceğini düşünmek gereksizdir. Başka bir anlatımla, onların ihtiyaçları için özel bir çalışma yapmamıza gerek yoktur. Bu düşüncedeki insanların

yaşamlarının merkezinde dinsel inanç vardır. İnanç ise, beraberinde mutlak itaati getirir. İtaat, zihinsel bir kuşatma yaratır. Akıl devre dışıdır, çünkü onlar adına düşünenler vardır. Bu toplum kesitinde değişen ekonomik sosyal ve teknolojik değişimler sorgulanmaz, araştırılmaz ve yeni yollar aranmaz. 1000-1400 yıl önce ne yazılmışsa gerçek odur. Her şey kader planı içindedir. Dünya, ahrete /gerçek dünyaya giden yolda bir ara duraktır. Varsıllık ve yoksulluk da kaderdir. Ahirette, kabaş (boynuzsuz) koyun, boynuzludan hakkını alacaktır. Aynı şekilde, bu dünyadaki yoksullar, öbür dünyada haklarını alacaklardır.

Bu anlayışta akıllarımız, tee Gazali'den beri tutukludur, durgunlaşmıştır. Durgun su bile bir süre sonra kokmaya başlar ve deri değiştirmeyen yılan ölüme mahkumdur, gerçeğini bilmezler. Malthus'a göre; üretim 1,2,3... olarak, nüfus ise 2,4,8...şeklinde artar. Bu nedenle, doğacak bir küresel buhranın kendilerini beklediğini umursamazlar.

Darvin'e göre, bu özellikleri taşıyan türlerin azalması veya yok olması gerekirken, tam tersine, nüfusu en çok artan bu kesimdir. Ortaya çıkan bu kuram dışı duruma **beşeri negatif seleksiyon** denilebilir.

Bahsi geçen kesimin nüfusları hızla arttığı ve bu nedenle çoğunluğu sağladıkları için, daima seçimleri kazanırlar. Yönetim yeteneği yönünden iktidarsız olmalarına karşın, her zaman iktidardadırlar. Malthus'a göre, yukarıda anlatılan, nüfus-üretim-tüketim dengesizliği nedeniyle yeterince beslenemez; sağlık ve eğitim hizmetlerine yeterince erişemezler. Yolun sonunda, zihin-

Nasıl Aptallaşılır?

sel / beyinsel gelişme de güdük kalır. Eğitimde akli değil, nakli bilimler tercih edilir. İktidarın da yönlendirmesi ile, akli bilimler doğrultusundaki çokça imam hatip okulları ve Kur'an kursları açılır. Normal okullarda okutulan mevcut dersler de dinsel içerik yönünden zenginleştirilir. Referansı din / inanç olan bu okullardan mezun olanlar, zamanla eğitime ve adliyeye hâkim olurlar. Valiler, kaymakamlar ve okul müdürleri de onlardan seçilir.

Teknolojik gelişmelere yelken açması gereken bölge bir ülke, sonunda, Orta Çağ'a doğru dümen kırar. Başta eğitim olmak üzere her alanda topyekün bir yönelim yaşanır, bu durum ise bir çeşit *negatif (nakis) seçilimin seçilimi* sayılır.

Dilimizde "*Dönülmez akşamın ufkundayız*" şarkısındaki gibi, sarmala kapılmış gidiyoruz.

Bu kabustan bir çıkış yolu vardır: Çare, doğal ortama gitmektir. İnsan, ekosistemin bir parçası olarak, bizi kuşatan varlıklarla (havaküre, taşküre, suküre ve canlıküre) iletişim ve etkileşim halindedir. Tüm bilgilerin kaynağı da olan bu doğal ortamda, tüm bilgiler bir *bütünlük* halinde bulunurlar. Okullardaki öğrenme de böyle bir bütünlük içinde olmalıdır. Doğal ortamda somut, katılımcı, deneyimsel, gözleme dayalı ve sorgulamalı olan bu eğitim yöntemine "Doğal Ortamlarda Bütünsel Öğrenme" diyoruz. Yöntem denenmiştir, katılan öğrenci ve veliler bu denemeden mutlu olmuşlardır.

Yazır Mah. Acıpayam 14.02.2024

Pire, büyüklüğü oranında en çok zıplayabilen bir hayvandır. Pire, deney için, bir süreliğine cam kavanoza kapatılır. Fakat, her zıplayıpta, doğal olarak, cama çarpıp geri düşer. Uzun bir süre sonra, kavanoz kapağı açık bırakıldığı halde, zıplamaz olur. Çünkü, pirelerin en önemli dürtüleri olan ve pireyi pire yapan özlerini terketmişler, yönlendirilmeyi / yönetilmeyi kabullenmişler, edilgenleşmişlerdir. "Öz" yitirilmiş / kendinden vazgeçilmiş ve aptallık başlamıştır.

Avarlar, savaşta esir düşenlerin kafa derilerini yüzerler ve bu çıplak kafaya taze deve derisi geçirirlerdi. Kafada büyüyen kıllar zamanla büyür, kuruyan deve dersini delip geçemediği için, dönüp kafaya geri batar ve korkunç bir acı verirdi. Kafaya geçirilen deri ile birlikte aç ve susuz olarak sıcak bir çöle bırakılırlar. Güneş, kafa derisinin verdiği acı, susuzluk ve açlığın etkisiyle bilinçlerini yitirirlerdi. Günler sonra, kendilerine ekmek ve su götüren bu işkencecileri minnetle ve taparcasına karşılar ve onların emirlerinden asla çıkmazlardı. Mankurtlaşan bu insan, doğasını yitirmiş, yani aptallaşmıştır / kul haline gelmiştir.

Akışı kapatılan / olmayan durgun su, bir süre sonra kokmaya başlar, azmaklaşır. Azmak içinde kamış ve kındıra denilen otlar ile sivrisinekten başka canlı yetişmez.

İnsan, ezberci / sorgulamasız eğitim uygulamalarıyla, kavanoza kapatılan pireler gibi hareketsizleşir,

mankurtlar gibi kimliksizleşir ve akışı / devinimi durdurulmuş sular gibi azmaklaşır; bu aşamada aptallık / kulluk başlar.

Günümüzde eğitim erkini ele geçirenler, ezberci eğitimi bir tıkaç gibi kullanarak, zihinsel akışı durdurmak suretiyle, binlerce okulun azmağa dönüşmesine neden olmaktadır. Edilgenlik / aptallık, bu azmağa dönüşen kurumlar yoluyla yerleşik / kalıcı hale getirilmektedir.

Aptallaşmak / *aptallaştırmak*, sanıldığı ve görüldüğü gibi genetik değil, sosyolojik / istendik bir olgudur.

Her diktatör, kolayca yönetebileceği toplumsal bir yapı oluşturur. Oluşturulan bu pasif yapı da daha sonra, dönerek kendini yönetecek birine ihtiyaç duyar

Mankurt yetiştirmenin veya zihinsel bataklık yaratmanın amacı, ülkede, başta siyasal İslamı ve onun aracılığı ile sömürü düzenini yerleştirmektir. Kısmen de başarılı oldukları bu yolda, yeni bir yaşam tarzı yaratarak, biat eder duruma getirilmiş insanları kolayca yönetebilmektir. Biat derecesi arttıkça, yönetici de o oranda diktatörleşir. Halk, giderek diktatörün büyüüne kapılır, adeta vecd ile ona bağlanır. Bağlılık arttıkça, dikta daha da artar. Diktanın yarattığı toplumsal aroma diktatörlerin başlıca besinidir. Dikta ve biat sarmalı, böylece birbirlerini besleyerek devam eder.

Böyle bir iklimde sorunlar çözülemez. Ama yakın ve uzak çevrede, diktatörü ikna(!) ederek, sorun çözücü(!) akbabalar ülkeyi çoktan kuşatmıştır. Çözümün karşılığı olarak da yeraltı kaynakları, limanlar, kıyıları,

ormanlar, demokrasi, devlet kuruluşları... halkın bile haberi olmaksızın ihsan edilebilir. İtibarın(!) yanında bunların lafi olur mu?

Bu burgaçtan (girdap) kurtulmanın yolu ise, toplumu özgürleştirmektir. Özgürleşmek, her alanda sorgulamanın geçerli olduğu okulları açmakla mümkündür. Bu kurumlar, doğadan deforme edilerek taşınan bilgilerin, hapishanelerin başka bir formu olan beton binalar içinde, çocukların sınıf adı verilen kutularda kutulandığı okullar değil; tüm gücü, gizi ve güzelliği ile önümüze serilmiş bulunan "doğal ortam"lardır.

Doğal ortamlarda, çocuğun da içinde bulunduğu olay ve varlıklar birbirleriyle iletişim ve etkileşim halindedir. Yani her şey bir bütünlük içindedir ve somuttur. Çocuklar soyut değil, somut olanları, parçalar halinde değil, "bütünü" daha kolay algırlar ve öğrenirler.

Çocuğun bir ağacı kucaklaması, kelebeğin peşinden koşması, üzerine bastığı kekiğin kokusunu alması, kâğıttan yaptığı kayıkları dereye yüzdürmesi, gökyüzünde haykıran kuzgunun sesi... bir taraftan ruhunu doldururken, diğer yandan da öğrenmenin motoru sayılan merakı, merak da keşfetme isteğini artırır. Çocuk, keşif esnasında doğal süreçlere katılır, doğa ile bütünleşir: Süreç içinde, örneğin doğanın bir parçası olan "su"yu rehber edinir. Su, her kabın rengini ve şeklini alır, fakat özünü (su) yitirmez. Önüne çıkan engele takılıp kalmaz; deler, yıkar, etraftan dolaşır veya üstünden aşar.

Çocuk, ormana, toprağa, börtü böceğe dost olur. Doğa ile çocuk arasına dostluk başlarsa, düşmanlık (orman yangınları, aşırı otlatma, yanlış yapılaşma, avcılık...) kaybolur.

"Su "yun rehber olarak alındığı, merakın ve buna bağlı olarak, keşfetmenin üst düzeyde olduğu eğitim sisteminde azmak ve aptallaşmak sözcüklerinin yeri olmaz.

Yazır-Acıpayam 22.06.2023

Sorgulama

Başta eğitim olmak üzere, yaşamın her alanında sorgulamaya ihtiyaç vardır. Çünkü sorgulama yenilenmedir, gelişmek ve geliştirmektir. Bulunduğun yerin farkına varmaktır. Sarsılıp kendine gelmektir. Bir ışığın yeniden çakmasıdır. Kendinden vazgeçmemektir. Bir zihinsel soykırım olan ezberden kurtulmaktır.

Bugün, dünün devamı, yarının başlangıcıdır. Yarını belirleyebilmek için öncelikle bugünü doğru anlamalıyız. Sonra düne bakıp, onu iyi sorgulamamız ve aynı yanlışlara düşmememiz gerekir. Yalnız, düne bakarken dünde takılıp kalmamalıyız; örneğin bir karşılamada, düğünde, açılışta, bayramda ikide bir mehter marşı çalarak, adım başı "1453" ruhunu canlandırmaya çalışmak, öncelikle ulusal canlılığımızı yok ederken, fetih ruhunun da içini boşaltmaktadır. Dünü bırakmayalım, ama yeni şeyler söyleyelim.

Dünü, bugünü, yarını ve birbirimizi anlamanın / anlaşabilmenin yolu dilimizi iyi kavramaya bağlıdır. Örneğin Selçuklu'nun resmi dili Farsça idi. Bu yüzden, Farsça devlet ile Türkçe konuşan Anadolu halkı arasında iletişim yetersizdi. Dil ile anlaşamayanların kavga etmesi kaçınılmazdır. Bu yüzden sık sık iç isyanlar yaşanıyordu. Sanat, edebiyat ve yaşam tarzı da farklı idi. Kısaca, halk devletten devlet de halktan kopmuştu. Selçuklu üzerine bina edilen Osmanlı, geçmiş (dünü) sorgulasaydı; resmi dil olarak Osmanlıca'yı kabul ederek, Selçuklu gibi aynı yanlış düşer miydi?

Ümit Burnu keşfedilirken ve dünya çevresinde ilk kez dolaşılırken, İstanbul çoktan fethedilmişti. Fetih ile Ortaçağı kapatmakla övünürken, aynı zamanda İpek Yolu'nu kapatmanın sonuçlarını dikkate almadık: "Bugüne", yani İstanbul'un fethine bakarak, "yarını", başka bir anlatımla, İpek Yolu'nun kapatılmasıyla dünyanın keşfine çıkılacağını, görebilseydik / sorgulayabilseydik keşke. Sorgulayabilseydik Keşiflerin ve keşiflerle birlikte sömürgeciliğin başlayacağını, arkasından baharatın, altının, gümüşün... Avrupa'ya akacağını ve sonra meydana gelen zenginliğin Rönesans başlatacağını görebilirdik. Görebilseydik, suları bendin başından çevirirdik belki.

Süleymaniye Camisi inşa edilirken, inşaatta çalışan işçilere (henüz Osmanlı şekeri tanıımıyorken) pekmez veriliyordu. Osmanlı toprağında şeker yerine pekmez kullanılırken, Portekizliler BREZİLYA'DA çoktan şeker kamışı ekmeyi ve bundan şeker elde etmeyi öğrenmişlerdi. Bir çevreye ve bir de kendi yaptığımız işe bakarak, durum değerlendirmesi / sorgulama yapabileseydik keşke.

Galileo'nun dünyanın güneş çevresinde döndüğünü ispat etmesinden ve bu çalışma ile pek çok dinsel inanışı sarstığı yıllarda İstanbul'da Sultan Ahmet Camisi'nin temeli atılıyordu.

4. Murat içki ve tütünü, kendisi hariç, yasaklarken ve zamanın Ayasofya imamı Kadızade içki ve tütün içenleri "kâfir" olarak nitelerken (bu sözü, yakın tarihte, aynı yerde başka birinden de duymuştuk), dünyanın başka bir yerinde Harvard üniversitesi açılıyordu. Bu

sırada ya etrafa bakmıyor ya da bakıp görmüyorduk / sorgulamıyorduk.

Baltacı Mehmet Paşa, Katerina'yı çadırında ziyaret ederken (1711), İngiltere'de kok kömürü kullanılarak pik demir elde ediliyordu. Çadır, kok kömürü ve pik demir sözcüklerinin anlamlarını zamanında sorgulayabilseydik keşke.

Dışarıdan ilk kez aldığımız borç para (1854) ile Dolmabahçe Sarayı inşa edilirken, Darwin kendi adıyla anılan kuramını ilan ediyordu. Bilim, kireç, duvar, inşaat... sözcüklerinin anlamlarını bir "lügatten" bakıp sorgulayabilseydik keşke.

Said-i Nursi, yeterince sorgulansaydı ve "ışık evlerinde" okutulan risaleler görmezlikten gelinmeseydi, FETÖ yeniden yeşerir miydi?

2010'daki, bilemedin 2012'deki ve bilemedin 2016'daki sınav yolsuzlukları araştırılıp sorgulansaydı 2022'deki utanç yeniden yaşanır mıydı?

Eğitim kurumlarında sık görülen kopya onursuzluğu gibi kök sorunlarına inilerek sorgulansaydı da kırıma ve yolsuzluk gibi topluma yansıyan ötürü dünyadan utanır hale gelmeseydik keşke.

"Sorgulamayanı ve sorunlarını çözemeyeni çözerler!.."

Yazır Köyü-Acıpayam 24.08.2022

Yaş 12, Her Yer “Yaş”

Adım Kuzey. 12 yaşındayım. 6. sınıfa gidiyorum. Okulum ve evim İzmir-Bayraklı depreminde yıkılan binalarla çevrili. Bu yüzden tedirginim, üzgünüm ve KORKU içindeyim.

Başka korkularım da var: Saat 7.10'da ders başlıyor. Hazırlık için 06.00'da, ailemin on-on beş dakikalık çabası ile uyandırılıyorum. Kahvaltıda ekmek elimden düşüyor. Okul yolundaki karanlıktan, köpekten ve kötü niyetli kimselerden KORKUYORUM. Okul bahçesine girerken sabah ezanı okunuyor. İlk saat uyuklayarak, sağa sola devrilerek ve sıra üzerine kapanarak geçiyor. Sık sık geç kalıyoruz. Bu yüzden öğretmen kızıyor. Devlete “baba” diyoruz, acaba hangi baba böyle bir zulmü çocuğuna reva görür? Çocuğun zihnindeki okul imajı karartılıyor, medrese gibi miadı dolan kurumlar ihtiyaç haline getirilmek isteniyor, diyor dedem.

İlk saatlerde, bedenlerimiz sınıfta, ama zihinlerimiz henüz derse girmiş değil. Çiçekler en güzel ortamlarda çiçek açar, diyor dedem. Bizler böyle bir ortamda, çiçeklenmek şöyle dursun, yeşeremeyiz bile. Algılayamayız, öğrenemeyiz, yaşama hazırlanamayız. Yeterince ve zamanında uyumayınca bedensel ve zihinsel gelişme gerçekleşebilir mi? Ayrıca, fizyolojik uyanmanın ve algılamının gün ışığı ile gerçekleştiğini bilmeyen eğitimci olabilir mi? Anlatılanları devletin ve Milli Eğitim'i yönetilenlerin bilememesi mümkün mü? Böyle bir şüpheden KORKUYORUM.

Korkularım yalnız depremden veya karanlıktan değil. Eğitim aracılığı ile bize başka bir elbise mi giydirilmek isteniyor: Yaz-kış saatlerini uygulamayarak ve bizi kör karanlıkta uyandırarak, sabah namazı cemaatine elaman yetiştirmek üzere alıştırmayı yaptırıyorlar? Bu sinsî / hain / örtük projeden KORKUYORUM.

Her alanda olduğu gibi, bu durum, siyasal İslam'ın açtığı cephelerin biridir. Kurbağa deneyinde olduğu gibi, toplum yavaş yavaş ısıtılıyor. Siyaset marifetiyle, din özel alandan toplumsal alana geçiriliyor. Siyasal İslam, tüm siyasal ve toplumsal yaşamın dinsel kurallara göre düzenlenmesidir, diyor dedem.

Dinin her alanda egemen olması halinde, akıl ve bilimsel düşünce ikinci plana atılır. İtaat önerilir, adalet ve mutluluk öbür dünyada aranır. Gerçek ceza ve ödüller öbür dünyadadır. Yaşam yerine şehitliğe öncelik verilir. Din, haksızlık karşısında bir sığınma alanıdır. Egemen sınıfların ideolojik aracıdır, diyor dedem.

Çocukları karanlıklarda sokaklara salan ve gün ışığından rahatsız olanların sayısı giderek artıyor. Yasaların egemenliği durmaksızın genişliyor, diyor dedem.

Dedemin dediğine göre, Mevlana, **ırmak ne kadar büyük olursa olsun, herkes kovası kadar su doldurur**, demiş. Çok ödev, kalın kitap, sayısız test olması çok öğrenmekle sonuçlanır mı? Son dinlencede (sömestr), 80 sayfalık İng. kitabının özeti, 200 sayfalık kitap okuması, 48 sayfa matematik olmak üzere diğer derslerden de ödev verildi. Bu yük bizim kovamıza sığar mı? Dinlenme tatili mi, yoksa acıdan inleme tatili mi, şaşırдық. Verilen ödev, gücümüzün üzerinde oldu-

ğundan velilerimin yardımcı olması, daha da gerçeği, ödevin onlar tarafından yapılması kaçınılmaz oluyor. Ödevi kendimiz yapmışçasına, öğretmeni kandırıyoruz. İnsan olmaya gittiğimiz kurumlarda, sanki sahtekârlık talimi yapıyoruz. Kısacası yaşım henüz 12, ama her tarafı "yaş" bir ortamdayım ve KORKUYORUM.

Eğitim kurumları ve eğitim uygulayıcıları kendilerini gözden geçirmeli. Sevgililer Günü'nde tüm öğretmen ve eğitim yöneticilerine sevgi ve saygılarımla.

(Yazır - Garbikaraağaç) 14.02.2023

Doğa, Eğitim ve "Kurtuluş"

Doğa güven veren kendine özgü yasalara sahiptir: Engel tanımaz, her şey olması gerektiği kadar ve olması gerektiği zaman vardır. Atık bırakmaz. Zorlama yoktur. Çok yönlüdür. Her şey doğal seyrinde ilerler. Sürekli değişim ve devinim halindedir.

Bu ilkelerle doğa, özellikle çocuklar için çok sağlam bir rehberdir. Onun ruhuna girmek, onun frekansına ayak uydurmak yaşama coşku ve anlam kazandırır. Doğal ortamı yaşayarak tanıyanların başında, onunla her an iletişim halinde bulunan köylüler / çiftçiler gelir. Onların doğa / toprak ile ilgili akademik teorileri yoktur; fakat doğal süreçlerle yoğrulmuş engin pratiklere sahiptirler. Onların yanında toprağın / doğanın değeri para ile ölçülemez. Sayısız ortak anıları vardır. Toprağa, bitkiye ve hayvana tutku ile bağlıdırlar. Tarlada en küçük bir sınır(an) ihlali bile büyük kavgalara cinayetlere yol açabilir.

Çanakkale ve Kurtuluş Savaşları sırasında halkın %80 ni bu nitelikte olup, köylerde yaşıyordu. Günümüzde ise halkımızın %10-15'şi köylerde yaşıyor. Bu yüzden kentlerde yaşayan çoğunluğun doğal çevreden doğrudan bir beklentileri, ortak anıları ve yaşanmışlıkları yoktur. Onlar çok katlı beton yapılarda otururlar. Çocukları da betondan yapılmış ve sınıf adı verilen kutularda kutulanmış durumdadır. Bu şekilde, doğaya yabancılaşmış toplumun bu büyük kesimi ile, yeniden bir Kurtuluş Savaşı'na girsek, aynı kahramanlıklara tanık olabilir miyiz, diye düşünüyorum.

Yukardaki iddia, bence, çok ciddi ve stratejik bir noktadır. Durumu lehimize çevirmenin yolu / yolları vardır; yurttaş- doğa ilişkisini yeniden geliştirmek gibi. Bu çalışmalar, okul öncesi ve ilkokuldan itibaren başlamalıdır. Örneğin, eğitimi / öğrenmeyi doğal ortamlara taşıyabiliriz. Böylece bilginin gerçek kaynağına gitmiş oluruz. Zira sınıflara taşınan ve okutulan bilgiler-mecburen- deforme edilmiş durumdadır. Ayrıca, sınıflarda olduğu gibi, bilgiler parçalar halinde değil, doğada bir bütünlük / bütünsellik içinde bulunur. Bütünlük halinde bulunan bilgileri kavramak daha kolaydır. Olaylar ve bilgiler soyut değil, somuttur. Doğada dikkat süresi, kuşku, merak, keşfetme... isteği yüksektir. Çünkü koku, ses, dokunma, korku, ışık gibi pek çok somut uyarıcı bulunur.

Doğal ortamda eğitim modeli, üç yıl önce, Bornova ve Karabağlar belediyelerinin katkıları ile denenmiştir. Adabelenliler Derneği'nin iş birliği hazırlanan Doğal ve Tarihi Ortamlarda Bütünsel Öğrenme (D.O.Ö.) adıyla yayımlanan bir de kitapçık bulunmaktadır. Yani, bu doğrultuda küçük de olsa, yeni bir yol açılmış bulunuyor.

Şimdi ideal bir söylenti dolaşmaktadır: Köy okullarının yeniden açılması. Proje gerçekleşirse D.O. Öğrenmenin altyapısı hazır demektir. Bu aşamada çok dikkatli olmalıyız: mevcut zihinsel bir tecavüz çeşidi olan ezberci eğitimi bu okullara taşımaktan uzak durmalıyız.

Doğal ortamlarda eğitim gerçekleşirken, diğer yandan da çocuk toprağı, suyu, ağacı, ormanı, kurdu,

kuşu... tanıyacaktır. Bunların, evrende kendisi kadar önemli olduklarını kavrayacaktır. Belki de giderek, şu anda olduğu gibi, eğitim kurumları ve eğitim süresi arttıkça ona paralel olarak, orman yangınları ve orman tahribi artmayacaktır. D.O.Eğitim arttıkça, toplumda, sanayide, tarımda ve vatan savunmasında Kurtuluş Savaşı başarı ile devam edecektir.

Hüseyin Yaşar Yazır - Acıpayam 5.5.2023

Kaynaklar

- Grup Süresinde Grup Dinamikleri- Mavili Aktaş-1995*
Psikoloji ve Yeni Öğretim-Prf. Robinson-P. Francis
İlkokul Müfredat Programı-Mehmet Başaran-1987
Sempozyum -T. Titiz-1997
E.E. ve Proje Grupları Yönetimi- Oil Yayınları-1997
Çağdaş Eğitim-Kamile Açıkgöz-1992
Sempozyum-Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz-D.E.Ü.-1998
Doğadaki Son Çocuk-Richard Louv
E. E.-Tiraz Titiz-2000
Çocuğumuzla Doğadayız-Nuran Karasu-2020
Fen Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme-Pegem Akademi
Deniz Som - Rönesansta Neredeydin?